

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

**Frakce euroskeptických politických stran v Evropském
parlamentu:
konstituce, podoba, politická činnost a změny v kontextu voleb
do Evropského parlamentu 2019**

Diplomová práce

Autor práce: Ing. Tomáš Doležal

Studijní program: Politologie

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne: 31. 12. 2020

Tomáš Doležal

Bibliografický záznam

Doležal, Tomáš. *Frakce euroskeptických politických stran v Evropském parlamentu: konstituce, podoba, politická činnost a změny v kontextu voleb do Evropského parlamentu 2019*. Praha, 2021. 99 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra Politologie. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Rozsah práce: 174 128 znaků

Abstrakt

Diplomová práce se v teoretické části zabývá představením a komparací pohledů politické vědy na stranicko-politický euroskepticismus, včetně deskripce vývoje podoby euroskeptických frakcí v Evropském parlamentu po roce 2014 a politických subjektů v nich sdružených. Praktická část představuje, analyzuje a interpretuje hlasování těchto politických subjektů ve volebních obdobích 2014-2019 a 2019-2024, zejména z hlediska jejich soudržnosti v rámci jednotlivých frakcí. A to jak obecně (celková průměrná soudržnost), tak po jednotlivých tematických agendách. Ve svých výstupech se práce pokouší, na základě zjištěných dat, odpovědět na otázku, jaké jsou dominantní společné ideové charakteristiky euroskeptických politických stran zstoupených v Evropském parlamentu a zda tvoří, či mohou tvořit, samostatnou tzv. stranicko-politickou rodinu.

Abstract

The thesis deals in the theoretical part with a presentation and comparison of views of political science on party-political euroscepticism, including a description of the development of the form of eurosceptic factions in the European Parliament after 2014 and political subjects associated in them. Practical part presents, analyzes and interprets the voting of these political entities in the election periods 2014-2019 and 2019-2024, especially in terms of their coherence within individual factions. Both in general (overall average coherence) and by individual thematic agendas. In its outputs, the work tries, based on the obtained data, to answer the question, what are the dominant common ideological characteristics of the eurosceptic political parties represented in the European Parliament and whether they form, or can form, a separate so-called party-political family.

Klíčová slova: Euroskepticismus, Evropská unie, Evropský parlament, frakce, politické strany, populismus, volby

Keywords: Euroscepticism, European Union, European Parliament, factions, political parties, populism, elections

Název práce: Frakce euroskeptických politických stran v Evropském parlamentu: konstituce, podoba, politická činnost a změny v kontextu voleb do Evropského parlamentu 2019

Title: Eurosceptic Political Parties Factions in the European Parliament: constitution, form, political activity and changes in the context of the European Parliament elections 2019

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu své práce, panu doc. PhDr. Miloši Brunclíkovi, za veškerou pomoc a podporu, zejména v poslední, pro standardní studium nelehké době.

OBSAH

Úvod.....	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1. Euroskepticismus a koncept stranických rodin - představení tematiky, základní terminologie a dosavadních výzkumných směrů a zjištění	10
1.1 Koncept stranicko-politických rodin a další přístupy k typologii a klasifikaci politických stran.....	11
2 Fenomén euroskepticismu v politické vědě.....	16
2.1 Počátky a vývoj výzkumu euroskepticismu	17
2.2 Paul Taggart a Aleks Szczerbiak: Tvrdý a měkký euroskepticismus.....	18
2.3 Alternativní pojetí euroskepticismu.....	19
2.4 Nástup relevantního politického euroskepticismu a jeho politologická reflexe.....	21
2.5 Současný euroskepticismus. Teorie vs. politická praxe	24
3 Euroskepticismus a politické skupiny v Evropském parlamentu.....	27
3.1 Terminologické základy	27
3.2 Poslanecké skupiny v Evropském parlamentu	28
3.3 Euroskeptické frakce v Evropském parlamentu po roce 2014	29
3.4 Institucionální architektura, pravidla a kompetence.....	32
4 Evropské euroskeptické politické strany.....	34
4.1 Evropské politické strany aneb politické strany na evropské úrovni	34
4.2 Aliance euroskeptických politických subjektů	36
5 Členské strany euroskeptických frakcí v Evropském parlamentu ve volebních obdobích 2014-2019 a 2019 – 2024.....	38
5.1 Evropa svobody a přímé demokracie a svobody (EFDD: 2014–2019).....	38
5.2 Frakce Evropa národů a svobody (ENF: 2014–2019) a Identita a demokracie (ID: 2019–2024).....	43
PRAKTICKÁ ČÁST	61
6 Zevrubné porovnání soudržnosti hlasování euroskeptických stranických frakcí v Evropském parlamentu ve zkoumaných obdobích.....	61
6.1 Frakce Evropa svobody a přímé demokracie (volební období 2014-2019)	62
6.2 Frakce Evropa národů a svobody (volební období 2014-2019)	73
6.3 Frakce Identita a demokracie (volební období 2019-2024).....	81

7 Euroskeptické frakce v Evropském parlamentu ve volebních obdobích 2014-2019 a 2019 – 2024: rozbor a vyhodnocení výzkumu soudržnosti hlasování.....	88
7.1 Statistický přehled	88
7.2 Analýza a interpretace zjištěných dat	92
Závěr	96
Seznam použité literatury	100

ÚVOD

Výzkum a reflexe ideologického, politického a stranického euroskepticismu je poměrně dynamicky se rozvíjícím tématem politické vědy. Hlavním důvodem je především historická podmíněnost tohoto jevu – děje se tomu tak v souvislosti s prohlubováním a rozšiřováním procesu institucionalizované evropské politické a ekonomické integrace v posledních letech a desetiletích, nyní primárně v podobě a na půdorysu Evropské unie.

Tato diplomová práce se bude zabývat rámcovým popisem geneze a podoby evropského stranického a politického euroskepticismu, jeho jednotlivých typů a reprezentantů - a v souvislosti s tím i podrobnější politickou charakteristikou relevantních evropských euroskeptických stran resp. euroskeptických stranických skupin.

Hlavní těžiště a náplň práce ovšem bude tvořit rozbor složení, a zejména skutečných politických aktivit, akcí a hlasování euroskeptických stranických frakcí v Evropském parlamentu - především ve volebním období 2014 - 2019 a samozřejmě i v probíhajícím volebním období následujícím po volbách do Evropského parlamentu v roce 2019.

Práce se bude – na tomto základě a v tomto rámci - zabývat analýzou shodných rysů, programových rozdílů (včetně jejich příčin a důvodů) jednotlivých evropských euroskeptických stranických aktérů.

Základním cílem práce bude pokusit se - na základě deskripce a analýzy vývoje, činnosti a aktuální podoby složení frakcí (resp. nyní jedné frakce) euroskeptických politických stran v Evropském parlamentu - o podrobnější rozbor a komparaci základních ideových postulátů a politických programů těchto subjektů a jejich konkrétních postojů vyjádřených (euro)parlamentními hlasováními v delším časové období (od roku 2014 do současnosti). A následně poté formulovat obecnější charakteristiky jejich politických pozic, včetně zhodnocení jednoty, podobnosti či případné divergence programatiky a chování jednotlivých (národních) politických stran - členských subjektů tvořících zkoumané euroskeptické frakce.

Tato zjištění budou poté východiskem pro širší charakteristiku poslaneckých skupin evropských euroskeptických politických stran – jednak ve smyslu jejich organizace (organizovanosti) resp. koheze, to znamená v té rovině, zda tvoří stranickou rodinu v klasickém smyslu a pojetí tohoto termínu, jak ji známe na příkladech frakcí či nadnárodních federací keřanskodemokratických, sociálnědemokratických (socialistických), liberálních či zelených (ekologických) stran – a zejména právě v kontextu jednoty (či odlišnosti) v oblasti ideologie a programatiky.

V tomto směru práce vychází ze základní hypotézy, že – v obecném slova smyslu - skupina (relevantních) evropských euroskeptických politických stran netvoří homogenní stranickou rodinu (čemuž ostatně mj. nasvědčuje i existence dvou euroskeptických stranických frakcí v Evropském parlamentu ve volebním období 2014-2019 – i předtím) - a že dokonce v programatice těchto stran existují mnohé poměrně významné odlišnosti a rozpory, projevující se např. odlišným hlasováním euroskeptických subjektů, v rámci jedné frakce, v Evropském parlamentu. Z hypotézy, že základním společným jmenovatelem ideologie, programatiky a praktického působení politických stran tohoto typu je kritický postoj (a to ještě různého stupně intenzity) k Evropské unii resp. k současné podobě evropského integračního procesu.

Stěžejní částí diplomové práce tedy bude porovnání postojů (vyjádřených jednotlivými hlasováními) politických stran začleněných do euroskeptických frakcí v Evropském parlamentu ve volebním období 2014 - 2019 - a dále v současném volebním období (2019 -2024).

Toto srovnání (a jeho následné vyhodnocení) by mělo poté sloužit jako základní nástroj operacionalizace vstupních hypotéz. Výstupem práce tedy bude jakási komparace hlasování euroskeptických politických stran sdružených v příslušných euroskeptických europarlamentních frakcích z dlouhodobého hlediska – zejména z pohledu míry shody jednotlivých stranických subjektů (do jaké míry, popř. v jakých agendách, hlasovaly jednotlivé politické strany v rámci euroskeptických frakcí jednotně, popř. v jakých agendách – a do jaké míry, a v jakých oblastech, naopak docházelo k divergencím).

Práce bude hledat odpovědi na tyto základní výzkumné otázky:

Hlasovaly (a hlasují) členské subjekty sdružené ve frakcích euroskeptických politických stran v Evropském parlamentu dlouhodobě (a převážně) jednotným způsobem?

Hlasovaly (a hlasují) tyto subjekty dlouhodobě v souladu se svými deklarovanými politickými programy a záměry – zejména ve smyslu jejich kritických postojů k současnému stupni a podobě evropské integrace resp. k procesu přenášení kompetencí z národní na nadnárodní (evropskou) úroveň ?

Jaké jsou společné znaky a charakteristiky evropských euroskeptických politických stran na straně jedné – a jaké jsou jejich nejvýznamnější rozdíly?

TEORETICKÁ ČÁST

1. EUROSKEPTICISMUS A KONCEPT STRANICKÝCH RODIN - PŘEDSTAVENÍ TEMATIKY, ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE A DOSAVADNÍCH VÝZKUMNÝCH SMĚRŮ A ZJIŠTĚNÍ

Euroskepticismus má mnohá podmínění - teritoriální, kulturní, národní, politická, historická. Zároveň zde existuje prakticky permanentní spor o samotnou obsahovou definici tohoto termínu. Co to euroskepticismus vlastně je, co znamená, co představuje?

Samotný výzkum chování politických skupin v Evropském parlamentu (EP) se v posledních cca dvaceti letech stal legitimním a relevantním politologickým tématem. Literatury, zabývající se právě problematikou chování poslanců a poslaneckých frakcí v EP, od té doby výrazně přibýlo (mj. Hix, Noury, Roland). Předmětem těchto prací je zejména otázka dlouhodobé podoby koheze europarlamentních politických skupin – včetně toho, na základě jakých kritérií ji hodnotit, co považovat v tomto ohledu za klíčové parametry.

Většina způsobů nazírání na evropské politické strany a výzkumů s nimi spojených obsahuje některé obecně platné postřehy ohledně povahy těchto subjektů. Jedním možným úhlem pohledu je komparace (jejich) národní a ideologické příslušnosti. Britský politolog Simon Hix v této souvislosti poukázal na fakt, že na úrovni Evropské unie (EU), zejména ve vztahu k europarlamentním frakcím, je příslušnost k nadnárodní stranické rodině důležitější proměnou než národní příslušnost.¹

Druhou možností nazírání na eurostrany (i europarlamentní frakce) je pak analýza (a komparace) programových dokumentů evropských politických formací a příslušných národních členských stran. Politolog Paul Pennings mj. analýzou dokumentů členských národních stran poukázal na fakt, že jednotlivé členské strany nadnárodních rodin jsou poměrně heterogenní a že volební manifesty eurostran (či frakcí EP) nivelizují tuto skutečnost v „průměrné“ umírněné postoje.²

Třetí možný přístup tohoto bádání se pak vztahuje k významům dvou dimenzí stranické soutěže: pravolevé dimenzi a dimenzi podpory evropské integraci.

¹ HAVLÍK, Vlastimil a Petr Kaniok. *Euroskepticismus a země střední a východní Evropy*. 1. vyd. Brno. Masarykova univerzita. 2007. ISBN 80-210-4016-5.

² MANSFELDOVÁ, Zdeňka a Petra Guasti. *Euroskepticismus a percepce evropského integračního procesu v České republice v letech 2004-2010*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd české republiky. 2012. ISBN 978-80-7330-217-7.

Za podstatnější je v tomto kontextu považována pravolevá dimenze, protože podle autorů Garyho Markse a Carole J. Wilsonové byly postoje národních stran, a to zejména zemí původní „evropské patnáctky“ (západoevropských členských států EU před tzv. východním rozšířením v roce 2004) k evropské integraci absorbovány v již existujících konfliktních liniích.³

Dosavadní bádání ohledně koheze a vnitřní disciplíny frakcí v EP – například práce německého politologa Thorstena Faase - ukázalo, že europarlamentní skupiny byly a jsou (ve své většině) až překvapivě sevřené a jednotné.⁴ Ovšem právě s jedinou výjimkou v podobě euroskeptických skupin. I verifikace tohoto výstupu bude jedním z cílů této práce.

Tento poznatek nebylo nutno korigovat ani po tzv. východním rozšíření EU, byť např. Simon Hix a Abdoul Noury při zkoumání koheze EP zvoleného v roce 2004 vyjádřili předpoklad, že přistoupením nových členských zemí se poměry změní. Tento předpoklad ovšem další výzkumy nepotvrdily, protože chování europarlamentních frakcí se ani tímto faktorem nezměnilo a koheze zůstala na stabilní úrovni.⁵

1.1 KONCEPT STRANICKO-POLITICKÝCH RODIN A DALŠÍ PŘÍSTUPY K TYPOLOGII A KLASIFIKACI POLITICKÝCH STRAN

Studium fenoménu politických stran a stranického systému tvoří jednu ze zásadních součástí politické vědy. V rámci tohoto všdního (pod)oboru vytvořil německý politolog Klaus von Beyme jednu z nejslavnějších a nejcitovanějších typologií politických stran, jenž dělí politické strany do devíti ideologických (stranickopolitických) rodin.

Jádro této typologie von Beyme představil ve své publikaci „*Parties in Western Democracies*“ z roku 1982. Von Beyme zde stvořil koncept devíti ideologických rodin politických stran. Tato typologie také do velké míry navazuje na teorie konfliktních linií od Rokkana a Lipseta.

Ideologické rodiny politických stran v pojetí von Beymeho jsou následující:

- liberální a radikální strany
- konzervativní strany
- socialistické a sociálně demokratické strany
- křesťansko-demokratické strany

³ HLOUŠEK, Vít a Petr Kaniok. *Evropské politické strany po východním rozšíření*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2007. ISBN 978-80-210-4385-5.

⁴ HAVLÍK, Vlastimil a Petr Kaniok. *Euroskepticismus a země střední a východní Evropy*. 1. vyd. Brno. Masarykova univerzita. 2007. ISBN 80-210-4016-5.

⁵ MANSFELDOVÁ, Zdeňka a Petra Guasti. *Euroskepticismus a percepce evropského integračního procesu v České republice v letech 2004-2010*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd české republiky. 2012. ISBN 978-80-7330-217-7.

- komunistické strany
- rolnické strany
- regionální a etnické strany
- krajně pravicové strany
- ekologické strany⁶

Vznik každé z těchto rodin má určující příčiny ve společenském dění (střetech) předmětné doby. Pod pojmem „rodina“ je zde myšlena příslušnost k určité ideologicko-programové platformě v rámci stranicko-politického systému. Tento termín označuje skupiny politických stran, jejichž členy zpravidla spojují stejné (nebo velmi podobné) ideové kořeny, podobný program či elektorát. Hlavní důraz je v tomto dělení kladen na kritérium ideově-programové ideologie stran. Tedy na jejich (jimi) zastávané hodnoty a ideově-programový charakter.

Podobná kritéria pro klasifikaci politických stran používají i politologové Michael Gallagher, Michael Laver a Peter Mair, kteří se v knize *Representative Government in Modern Europe (2001)* zabývají srovnáním nejrůznějších aspektů a institucí demokracie v moderní Evropě, přičemž hlavní část díla je věnována výzkumu politických stran a jejich identifikaci právě se stranickými rodinami.⁷

Jako nástroje pro zařazení politických stran do politických rodin jsou zde uváděny tři základní metody (či charakteristiky):

- „Genetický“ původ politické strany
- Mezinárodní vazby – členství v nadnárodních federacích politických stran sdružujících subjekty s podobnou orientací
- Programová politika⁸

Politické strany si totiž v průběhu své existence postupně vytvářejí vazby na mezinárodním poli, například vytvořením institucionalizovaných mezinárodních politických skupin, anebo připojením se k takovým (již existujícím) entitám.

⁶ HLOUŠEK, Vít a Lubomír Kopeček. *Politické strany. Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. 1. vyd. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-3192-6.

⁷ DANICS, Štefan a Ladislava Tejchmanová. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.

⁸ HLOUŠEK, Vít a Lubomír Kopeček. *Politické strany. Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. 1. vyd. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-3192-6.

Co se týče onoho postulátu programové politiky: Její definice a charakteristika v sobě nese i jistý paradox - určitá "stejně nazvaná" politika v jedné zemi může znamenat něco významně odlišného v zemi jiné. Proto je třeba důkladně studovat jednak pojmy a postuláty této programové politiky, ale zejména její skutečný obsah.

Užitečnost konceptu stranických rodin spočívá mimo jiné (nebo spíše v první řadě) v tom, že právě jejich důkladná identifikace může napomoci ke zkvalitnění a zpřesnění vypovídací hodnoty (komparativního) zkoumání jednotlivých stranických systémů – včetně například predikce dalších strategií jednotlivých politických stran.

Z dlouhodobého hlediska se jako poměrně vážný výzkumný problém ukázalo být porušování zásady jednoznačnosti a stejné validity a důležitosti používaných kritérií, kdy bývá velmi často upřednostňováno kritérium identifikace stran na základě jejich stranicko-politické programatiky, přičemž ostatní kritéria jsou považována za, přinejlepším, doplňková - anebo nejsou použita vůbec.

Při analýze stranických programů je navíc dále nutné rozlišovat mezi základní, zásadní, strategickou programovou koncepcí, která dlouhodobě předurčuje chování a jednání strany, a spíše taktickými, často časově podmíněnými, součástmi programu.

Politologové Peter Mair a Cas Mudde tvrdí, že koncept stranických rodin, patřící k základním přístupům klasifikace politických stran, je stále ještě nedostatečně teoreticky uchopen a specifikován.

Na stranické rodiny je prý často nahlíženo jako na konvenční moudro, jako by definované kategorie byly zcela samozřejmé jednou provždy, bez potřeby jejich hlubšího ospravedlnění či vysvětlení – popř. redefinice - v kontextu vývoje stranicko-politických systémů.⁹

Mair a Mudde se svým článkem *The Party Family and Its Study* snažili tuto mezeru v komparativním výzkumu překlenout a shrnuli dosavadní základní přístupy objevující se v odborné literatuře, na jejichž základě dochází k zařazování stran do stranických rodin. Jedná se o původ (sociologii) stran, příslušnost k mezinárodní stranické federaci či jinému nadnárodnímu uskupení, podobnosti ve stranických politikách a ideologiích a o název politického uskupení.¹⁰

⁹ MUDDE, Cas a Cristóbal Rovira Kaltwasser. *Populism: A Very Short Introduction*. 3. vyd. Oxford. Oxford University Press. 2017. ISBN 978-80-1902-348-74.

¹⁰ HAVLÍK, Vlastimil a Petr Kaniok. *Euroskepticismus a země střední a východní Evropy*. 1. vyd. Brno. Masarykova univerzita. 2007. ISBN 80-210-4016-5.

První přístup v podstatě seskupuje formace do stranických rodin na základě toho, že se „strany aktivizovaly buď za podobných historických okolností, nebo s úmyslem zastupovat podobné zájmy“. Tento přístup navazuje na Rokkanovo pojetí štěpných linií (cleavages), v čemž zároveň spočívá jeho výhoda – vychází z jednotného, pevně zakořeněného teoretického modelu. Na druhou stranu skýtá i některé nevýhody, mezi které patří měnící se sociologie stran či jeho omezená geografická aplikace (neboť jde o přístup vyvinutý v podmínkách západní Evropy). Navíc nepostihuje některé nové (moderní) politické strany, které vznikly ve druhé polovině 20. století a jež už plně nezapadají do původního modelu cleavages.

Druhým možným přístupem je klasifikace stranických rodin na základě nadnárodních stranických federací. Pozitivem tohoto přístupu je jeho jednoduchost – postačí nám seznam členů dané organizace. Navíc mezinárodní a nadnárodní vazby představují volby politických stran samotných. Avšak i tento přístup přináší řadu problémů. Jedním z nich je skutečnost, že ne všechny strany jsou členy nějaké nadnárodní federace.

Kromě toho některé stranické rodiny vůbec nevytvářejí nadnárodní platformy. A dále se stává, že strany členství v nadnárodních uskupeních střídají či jsou zastoupeny v několika z nich.

Dalším kritériem pro přiřazování subjektů ke stranickým rodinám je pak podobnost ideologie a politiky.

Při klasifikaci stranických formací zde lze vycházet z řady zdrojů, jako jsou názory příslušných expertů, legislativní chování stran, průzkumy veřejného mínění či formální stanoviska stran. Hlavním problémem tohoto přístupu je nesamozřejmost předpokladu, že určitá (za jiných podmínek stejná) politika znamená to samé i v jiném národním kontextu, resp. v jiné zemi.¹¹

Přístup skrze výzkum stranických programů pak klasifikuje a seskupuje politické strany do stranických rodin na základě jejich pozic formulovaných v jejich vlastních základních dokumentech a materiálech. Sledování programů v delším časovém úseku navíc napomáhá k odhalení dlouhodobějších ideologických inklinací politických stran.

Posledním přístupem ke klasifikaci stranických rodin v tomto pojetí je jejich členění dle názvů politických stran. To je značně problematické nejen proto, že název samotný mnohdy vůbec nereflektuje ideologickou pozici subjektu (anebo ji naopak definuje zavádějícím způsobem), ale i proto, že mnohé politické strany mají specifické a tudíž nezařaditelné názvy.

¹¹ HLOUŠEK, Vít a Lubomír Kopeček. *Politické strany. Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. 1. vyd. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-3192-6.

Mair a Mudde tedy navrhuji pro zařazování stran ke stranickým rodinám kombinaci přístupů na základě sdíleného původu, neboli vzniku strany, a na základě ideologického profilu (tedy nikoli pouze na základě prováděné politiky) – jinými slovy, badatel by se měl soustředit na to, jaké politické strany skutečně jsou.¹²

Pro stranickou rodinu krajní pravice je totiž například typické právě to, že (její) jednotlivé součásti (strany) nemají jméno, jež by obsahovalo pojem „krajní pravice“. Na rozdíl od rodin stran např. komunistických, socialistických či zelených, které mají většinou příslušnost ke stranické rodině uvedenou v názvu, strany krajní pravice toto označení odmítají.

A, nejenom že protestují proti tomu, že jsou označovány za krajní, ale mnohé odmítají i nálepku pravice. Je proto nezbytné tento politický tábor dále vymezit pregnančněji, a to v souladu s výše uvedenými kritérii pro zařazování stran ke stranickým rodinám. Tedy ve vztahu k ideologii, rétorice a politickému stylu, stejně tak jako k jejich původu.

V souvislosti s konceptem stranických rodin je nutné zmínit, že (mnohé) euroskeptické politické strany bývají v politické vědě i publicistice čas od času přiřazovány právě k entitě stran (stranické rodině) krajní pravice. Přičemž už samotná definice stranické rodiny krajní pravice představuje komplikovanou a nejednoznačnou záležitost.

Přestože existuje dostatek literatury zabývající se touto tematikou, autoři se velmi často v různých aspektech problematiky a hodnocení rozcházejí a neexistuje žádné obecně akceptované vymezení tohoto politického tábora. Čímž tvoří výjimku v celém konceptu.

Krajní pravice, stejně jaké stranicko-politický euroskepticismus, není homogenním útvarom a přestože vykazuje určité společné vlastnosti a znaky, je nutné ji dále podrobněji kategorizovat. A rozhodně není synonymem pro euroskepticismus – a naopak, nelze autoritativně a arbitrárně tvrdit, že euroskepticismus je jakousi její podmnožinou.

¹² MUDDE, Cas. *Populist Radical Right Parties in Europe*. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press. 2007. ISBN 978-05-1149-203-7.

2 FENOMÉN EUROSKEPTICISMU V POLITICKÉ VĚDĚ

Co se týče euroskepticismu a euroskeptických politických stran, existuje zde již (i výše zmíněný) základní definiční terminologický a metodologický problém, totiž otázka, zda v tomto případě – a v této souvislosti - vůbec lze hovořit o politické ideologii či o ideologické (stranicko-politické) rodině.

I z hlediska samotných jednotlivých výzkumů zde existují významné rozdíly v přístupu a pojetí. A to jak v základní dimenzi definice, tak poté, na další, podrobnější, úrovni výzkumu, v oblasti typologie.

Euroskepticismus – jakožto termín i jako politický postoj – je neoddělitelně spojen s fenoménem institucionalizované evropské integrace tak, jak se formovala v období po 2. světové válce, od vzniku Společenství uhlí a ocelí, přes Evropská společenství po Evropskou unii.

S tím, že jeho upevnování a rozšiřování probíhalo takříkajíc přímo úměrně s prohlubováním evropského integračního procesu, a s přenosem politických rozhodovacích kompetencí národních (členských) států na orgány Evropských společenství a zejména poté, po jejím vzniku, na orgány Evropské unie – a s procesem oslabování rozhodovací a legislativní suverenity národních států ve prospěch zmíněných nadnárodních (integračních) orgánů.

Postupem času se euroskepticismus stal i prostředkem politického boje, což v počátcích integrace nebylo úplně běžné a automatické. Může za to především kvalitativní posun Evropské unie - z ekonomického společenství na politicko-ekonomické či politické, kdy je jistým prvním „bodem zvratu“ přijetí Maastrichtské smlouvy a vznik EU jako takové - a druhým takovým bodem poté docela zásadní proměna EU po přijetí tzv. Lisabonské smlouvy.

Určitým politickým přelomem, byť jiného typu, byl i již dříve rok 1979, kdy občané členských zemí tehdejších Evropských společenství měli poprvé možnost volit své zástupce do Evropského parlamentu.

Sám termín euroskepticismus se běžně (masověji) začal používat až v průběhu 80. let 20. století, a to spíše v prostředí médií než v politických vědách.¹³ Mnohdy se tohoto označení užívalo a užívá nepřesně, anebo záměrně, cíleně - pro zdůraznění pohrdání - či jako hanlivé slovo. V různých zemích také tento pojem nabývá různých dalších odlišných konotací.

¹³ BRACK, Nathalie. *Opposing Europe in the European Parliament: rebels and radicals in the chambre*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan. 2018. ISBN 978-1-137-60199-5.

2.1 POČÁTKY A VÝVOJ VÝZKUMU EUROSKEPTICISMU

Co je tedy euroskepticismus? Začneme negativním vymezením, které nám specifikuje, co euroskepticismus není a bude představovat právě ty postoje, které jsou mediálně i jinak neprávem označovány za euroskeptické, přestože představují jen dílčí kritiku nebo jsou ve vztahu EU, tak jak dnes existuje, irelevantní. Politolog Petr Kaniok v tomto smyslu uvádí následující případy: kritika EU za neschopnost obhájit národní zájmy, kritika dílčí politiky EU, odpor vůči rozšiřování EU nebo kritika EU za to, že je málo prointegrační a nadnárodní.¹⁴

Zajímavou definici euroskepticismu nabízí Leonard Ray, který za euroskeptický postoj považuje nejen negativní vymezení se vůči Evropské unii, ale i neutrální postoj k EU. Pro obecnou charakteristiku euroskepticismu je případná i široké definice Cécila Leconta, tedy označení euroskepticismu jako „rozličných forem opozice vůči evropské integraci“.¹⁵

Postupem doby, a hlavně postupem vývoje podoby evropského integračního procesu se samozřejmě vyvíjel i samotný euroskepticismus – a také jeho výzkum a jeho reflexe. Rozšiřoval se záběr tohoto fenoménu, více se vnitřně strukturoval, začaly se objevovat jeho první jednotlivé typologie.

Měli-li bychom nějak jednoduše a srozumitelně euroskepticismus v jeho základu definovat, lze konstatovat, že se jedná o kritický postoj vůči institucionální (a institucionalizované) evropské integraci, zahrnující a obsahující v sobě jak pochybnosti a nedůvěru vůči tomuto procesu jako celku, tak i vůči jeho jednotlivým částem (popř. fázím).

Přičemž tento politický a ideový postoj může nabývat různé intenzity, pohybovat se v rámci určitého kontinua od zásadního odmítnutí evropské integrace jako takové po (dílčí) kritiku a výhrady vůči jejím nejrůznějším projevům a podobám.

¹⁴ HYNČICA, Pavel, Pavel MAŠKARINEC a Lukáš NOVOTNÝ. *Euroskepticismus ve střední Evropě*. Praha: Academia. 2016. ISBN 978-80-200-2619-4

¹⁵ KUBÁT, Michal, Jiří KOCIAN a Martin MEJSTŘÍK. *Populismus v časech krize*. 1. vyd. Praha: Karolinum. 2016. ISBN 978-80-246-3439-5.

2.2 PAUL TAGGART A ALEKS SZCZERBIAK: TVRDÝ A MĚKKÝ EUROSKEPTICISMUS

Teoretickému zkoumání euroskepticismu se na konci 90. let začal podrobněji věnovat profesor politologie Paul Taggart. Ten ve svém článku „*A Touchstone of Dissent: Euroscepticism in Contemporary Western European Party System*“ definoval euroskepticismus jako „nahodilou a kvalifikovanou, stejně tak i přímou a nekvalifikovanou opozici vůči procesu evropské integrace.“¹⁶

Taggart posléze pokračoval ve svém výzkumu ve spolupráci s dalším politologem, Aleksem Szczerbiakem. Ve své práci se oba autoři zabývali především výskytem euroskepticismu u evropských politických stran. Pro tento účel rozdělili autoři euroskepticismus na tvrdý (hard) a měkký (soft).

Podle nich lze označit za politickou stranu zastávající tvrdý euroskepticismus takový subjekt, u kterého zaznamenáme „principiální opozici vůči Evropské unii a evropské integraci, a proto jej můžeme nalézt u politických stran, které zastávají názor, že by jejich země měla vystoupit z EU, nebo jejíž politika vůči Evropské unii je v úplném protikladu k projektu evropské integrace v takové podobě, jak je v současnosti pojímán.“¹⁷

Podle Taggarta a Szczerbiaka existují dva modelové případy, kdy můžeme říct, že politická strana zastává tvrdý euroskepticismus. Může jít o tzv. single-issue anti-EU party, tedy principálně protievropské (či spíše protiintegrační) strany, pro které je opozice vůči EU jediným politickým tématem.

Druhou možností je pak situace, kdy strany při svých protievropských vyjádřeních zdůrazňují, že je EU příliš kapitalistická/socialistická/neoliberální/byrokratická (záleží na ideologické pozici dané strany) a chce proto změnit podmínky členství své země v EU natolik, že to není v souladu se současným směřováním EU.¹⁸

¹⁶ DANICS, Štefan a Ladislava Tejchmanová. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.

¹⁷ TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *Opposing Europe?: the comparative party politics of euroscepticism. Volume 1. Case studies and country surveys*. 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-925830-7.

¹⁸ TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *Opposing Europe?: the comparative party politics of euroscepticism. Volume 1. Case studies and country surveys*. 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-925830-7.

Měkký euroskepticismus můžeme pak dle Taggarta a Szczerbiaka najít u těch politických stran, které sice nemají „principiální námitky vůči evropské integraci nebo členství v Evropské unii, ale panují u nich určité obavy v jedné (nebo několika) politických oblastech, které vedou k vyjádření kvalifikované opozice vůči Evropské unii, nebo ho můžeme najít tam, kde je cítit, že národní zájmy jsou v současnosti v rozporu se směřováním Evropské unie.“¹⁹

Mezi strany zastávající měkký euroskepticismus však dle autorů patří nejen subjekty, které vystupují proti některé evropské politice nebo jejímu aktuálnímu vývoji, ale i ty, které souhlasí s tím, jak EU v současnosti funguje, ale nesouhlasí s její budoucí těsnější integrací – a to ať už v jakékoli formě či podobě.

Taggart se Szczerbiakem také došli k několika dalším obecným závěrům, které se týkají výskytu euroskepticismu u politických stran. Podle nich nesouvisí euroskepticismus primárně s tím, jestli je daná konkrétní politická strana pravicová či levicová, ale spíše s tím, zda se nachází v centru nebo na periferii politického spektra dané země, neboť (nej)častěji (prý) vystupují proti evropské integraci právě strany na okrajích pravo-levé osy.²⁰

2.3 ALTERNATIVNÍ POJETÍ EUROSKEPTICISMU

První ucelenou kritiku Taggartovy a Szczerbiakovy definice a dělení euroskepticismu přinesl článek „*The Two Sides of Euroscepticism. Party position on European Integration in East Central Europe*“ Petra Kopeckého a Case Muddeho. Autoři nacházejí v Taggartově a Szczerbiakově pojetí několik slabin: kromě příliš obecné definice měkkého euroskepticismu, podle které může být za euroskeptickou označena jakákoliv strana, která má být jen sebemenší výhrady proti politice EU, se jim také nezdá být dostatečně vysvětlen rozdíl mezi tvrdým a měkkým euroskepticismem a upozorňují i na to, že kategorie tvrdý a měkký euroskepticismus meritorně nezohledňují rozdíl mezi vztahem k evropské integraci a Evropské unii.²¹

Právě možnost rozdílného vztahu k evropské integraci a EU, zejména v její současné konkrétní podobě, je pro Kopeckého a Muddeho kategorizaci klíčový. Podle této proměnné dělí autoři politické strany na eurofilní, které podporují spolupráci na základě tzv. sdílené suverenity a eurofobní, které s tímto formátem naopak nesouhlasí.

¹⁹ TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *Opposing Europe?: the comparative party politics of euroscepticism. Volume 2. Comparative and theoretical perspectives*. 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-925835-2.

²⁰ TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *The party politics of euroscepticism in EU member and candidate states*. 1. vyd. Brighton: University of Sussex, 2001.

²¹ VOLAARD, Hans. *European disintegration: a search for explanations*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan, 2018. ISBN 978-1-137-41464-9.

V další rovině, kterou je vztah k Evropské unii, pak rozděluje politické strany na EU optimistické (jsou spokojené s uspořádáním a vývojem EU jako celku), a EU pesimistické (ty, kterým se nelíbí současná podoba EU, nebo směr, kterým se EU ubírá).

Kombinací těchto kategorií pak vznikají čtyři (ideální) typy stranických pozic:

- Euroentuziastické strany (podporují myšlenku evropské integrace a ztotožňují ji s EU)
- Euroskeptické strany (podporují evropskou integraci, ale ne v takové podobě, v jaké ji EU v současnosti provádí nebo plánuje realizovat)
- Europragmatické strany (nejsou nadšenými zastánci integrace, ale souhlasí s členstvím v EU, protože to považují za výhodné pro svou zemi)
- Euroodmítavé strany (nesouhlasí ani s evropskou integrací ani se samotnou EU).²²

Kopecký a Mudde současně zdůrazňují, že se jedná o ideální typologii a euroskepticismus skutečných politických stran může získávat různé podoby, a proto odmítají rigidně euroskepticismus definovat.²³

Jan Rovný dělí ve svém článku „Conceptualising Party-based Euroscepticism: Magnitude and Motivation“ euroskepticismus podle dvou os.

První z nich označuje osou míry, či intenzity, kterou ohraničují dvě již dříve popsane pozice: tvrdý a měkký euroskepticismus. Druhou dimenzí je takzvaná motivační osa, kterou Rovný ohraničuje strategickým zdrojem euroskeptického chování a ideovým euroskepticismem. Ideově motivovaný euroskepticismus vychází ze situace, kdy hodnoty a cíle dané ideologií strany naráží na hodnoty a cíle evropského integračního projektu. Strana ale není ochotna vzdát se svých původních hodnot, aby se k EU přiblížila.

Strategický euroskepticismus naopak používají politické strany zcela pragmaticky k přilákání nových voličů. Za tímto účelem jsou ochotny přidat do svého programu kritiku EU, či některých jejích politik, i když to nekoresponduje s ideologií strany.

Jan Rovný dále uvádí, že nelze tvrdit, že postoje politických stran týkající se EU nebo evropské integrace jsou centrálními tématy politického diskurzu v dané zemi (se specifickou výjimkou v podobě Velké Británie) a že v souvislosti s poměrně nízkou významností evropské

²² BRACK, Nathalie. *Opposing Europe in the European Parliament: rebels and radicals in the chambre*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan. 2018. ISBN 978-1-137-60199-5.

²³ DANICS, Štefan a Ladislava Tejchmanová. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.

politiky v domácím veřejném diskurzu nemůžeme euroskepticismus považovat za samostatnou ideologii.²⁴

Přestože euroskeptické názory jsou v zásadě staré jako myšlenka evropské integrace sama, ale až její prohloubení a unifikace – po reformě podoby Evropských společenství a ustavení Evropské unie – tento fenomén v programatice a ideologii evropských politických stran významně posílilo a bylo i impulsem ke vzniku nových stran novým, u nichž byl právě vztah k evropské integraci primárním politickým tématem.

Politolog Nick Sitter v této souvislosti považuje za velmi podstatný faktor i rozpad tzv. komunistického bloku a zformování nových stranických systémů v zemích bývalého sovětského bloku.²⁵

Tzv. postkomunistické země si cestu k euroskepticismu hledaly jiným způsobem než země západní Evropy. Nejprve nebylo prakticky možné téměř žádný výrazný euroskeptický názor zaznamenat, dominovala touha připojit se k západoevropským státům. Postupem doby nesplněná očekávání, komplikace administrativního rázu, nutnost vzdát se některých národních pravomocí apod. zapříčinily rozšíření politického euroskepticismu i v tomto regionu.

To ovšem nic nemění na faktu, že evropská otázka (vztah k EU) se podílela na formování stranické soutěže v členských státech, na štěpení politických stran i na rozpadu několika vlád. Takový efekt mohla mít především proto, že protíná všechny dosavadní cleavages a zapříčinila tak ideologická pnutí i uvnitř již zavedených stran.

2.4 NÁSTUP RELEVANTNÍHO POLITICKÉHO EUROSKEPTICISMU A JEHO POLITOLOGICKÁ REFLEXE

Hlavními důvody, kterými Szczerbiak a Taggart vysvětlují rostoucí tendence k politickému euroskepticismu, zejména od 90. let 20. století, jsou:

- Všeobecná kritická nálada a pokles konsenzuálního prostředí, spojené zejména s obtížemi při přijetí Maastrichtské smlouvy a odmítnutím Ústavní smlouvy pro Evropu
- Postupné zpopularizování institutu referenda jako nástroje při rozhodování o (ne)ratifikování mezinárodních (evropských) smluv, a tedy i více příležitostí pro vyjádření euroskeptických postojů

²⁴ HAVLÍK, Vlastimil a Petr Kaniok. *Euroskepticismus a země střední a východní Evropy*. 1. vyd. Brno. Masarykova univerzita. 2007. ISBN 80-210-4016-5.

²⁵ MANSFELDOVÁ, Zdeňka a Petra Guasti. *Euroskepticismus a percepce evropského integračního procesu v České republice v letech 2004-2010*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd české republiky. 2012. ISBN 978-80-7330-217-7.

- Rozšíření EU v roce 2004, které znamenalo další kvalitativní posun integračního procesu navíc spojené s přijetím „nového typu“ zemí s odlišným vnímáním evropské tematiky.²⁶

Literatura zaměřená na růst euroskepticismu často zdůrazňuje problematiku názorů elit a lidu - „ne-elit“, dimenze elity versus obyvatelstvo tak může reprezentovat konflikty pramenící z odlišného postavení jednotlivců na pomyslném společenském žebříčku.

Právě ke konci devadesátých let se mezera mezi eurooptimistickým vnímáním elit, které jsou definovány jako politické, administrativní, socioekonomické, mediální i kulturní s vyšším vzděláním a vyšším zájmem o politické dění, a europesimistickým vnímáním evropské integrace „ne-elitami“ začala významně rozšiřovat. Předmětem mnoha výzkumů se posléze stal i tzv. stranický euroskepticismus, jehož výsledky a výstupy tvoří četné typologie euroskeptických politických stran.

Dalšího rozpracování se v průběhu času dočkaly i pojmy tvrdý a měkký euroskepticismus, kdy v případě onoho prvního termínu začalo být používáno synonymum „principle“ (principiální euroskepticismus), jakožto označení protestního postoje vůči evropské integraci v její současné podobě, zatímco u měkkého euroskepticismu bývá používán přídomek „qualified“ - coby ekvivalent kritického postoje vůči vybraným jevům současné podoby evropské integrace, který současně nepožaduje a priori vystoupení určitého státu z Evropské unie, je-li současně jejím členským státem a mateřským státem příslušné (měkce) euroskeptické politické strany.

Robert Ladrech je jedním z autorů, kteří vysvětlují, že problematika EU může být systematickým způsobem zkoumána jen tehdy, pokud je zasazena do ideologických základů stranických rodin.²⁷

Nicolo Conti zase shrnuje dosavadní argumentaci ve směru, jestli je pohled na evropskou integraci možno považovat za novou cleavage, a to s výsledkem, že nikoliv, neboť nesplňuje základní náležitosti „štěpících linií“, ale jedná se pouze o další z problematik (issue), které lze kategorizovat podle již existujících cleavages a stojí tak kvalitativně níže.²⁸

²⁶ TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *Opposing Europe?: the comparative party politics of euroscepticism. Volume 2. Comparative and theoretical perspectives*. 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-925835-2.

²⁷ MUDDE, Cas a Cristóbal Rovira Kaltwasser. *Populism: A Very Short Introduction*. 3. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2017. ISBN 978-80-1902-348-74.

²⁸ VOLAARD, Hans. *European disintegration: a search for explanations*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan, 2018. ISBN 978-1-137-41464-9.

Příčemž tvrdý euroskepticismus definuje Conti jako nejvíce negativní postoj, který může politická strana zaujmout vůči evropskému integračnímu procesu. Jedná se o odmítnutí evropského integračního procesu jako celku a současně o velmi negativní vymezení se vůči (téměř) všemu, čeho bylo doposud v rámci evropské integrace dosaženo, včetně zpochybnění samotné legitimacy EU. Nápravou daného stavu má být pak pouze vytvoření nového modelu evropské spolupráce. Reformování dosavadní podoby integrace je nedostačující.

„Tvrdě euroskeptické“ politické strany (dle Contiho) navrhují buď přímo vystoupení „svých“ zemí z EU, anebo velmi rozsáhlé zpětné přenesení kompetencí z nadnárodní úrovně zpět na úroveň národních států.

Měkký euroskepticismus v Contiho pojetí je charakterizován jako negativní reakce příslušných politických sil a subjektů na některé rysy a výstupy procesu evropské integrace (popř. na některé ze společných politik EU, anebo na institucionální nastavení EU či na negativní dopady evropské integrace na konkrétní vnitropolitický státní systém).

Odlišnost měkkého a tvrdého euroskepticismu spočívá v tomto kontextu mj. v tom, že měkce euroskeptické politické strany připouštějí reformu Evropské unie jako možnou cestu k odstranění (jimi) kritizovaných nedostatků. Jejich přístup k evropské integraci se tak nevyznačuje takovou mírou radikalismu jako v případě tvrdě euroskeptických politických stran.

Stejně tak můžeme z většiny studií zabývajících se podstatou euroskepticismu vyvodit, že se nejedná o koherentní politickou ideologii, ale spíše o názorový směr obsahující prvky ideologie. Přesněji, můžeme říci, že euroskepticismus je určitým elementem dnešních politických ideologií, a to napříč ideologickým spektrem.

Nick Sitter vnímá antievropské nálady jako tzv. opoziční politiku (politics of opposition), která je v podstatě strategií opozičních politických stran vůči vládnoucím stranám. V případě, že je vláda orientována spíše proevropsky, zaujímají tyto opoziční strany euroskeptické postoje, nikoliv z přesvědčení, ale jako součást taktiky, politického boje a vymezení se vůči stranám, které jsou aktuálně u moci.²⁹

²⁹ MUDDE, Cas. *Populist Radical Right Parties in Europe*. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press. 2007. ISBN 978-05-1149-203-7.

2.5 SOUČASNÝ EUROSKEPTICISMUS. TEORIE VS. POLITICKÁ PRAXE

I Taggart a Szczerbiak uznávají, že rozlišení na tvrdý a měkký euroskepticismus je pouze jednou z možných kategorizací (spíše obecnou), a že zde existují v tomto smyslu mnohé další nuance a rozdílná míra tvrdého i měkkého euroskepticismu u různých politických stran, a je tedy velký prostor pro další, hlubší výzkum.³⁰ Tvrdý a měkký euroskepticismus jsou příklady a typy spíše teoretickými, stojícími na okrajích jedné škály (kontinua), ale reálné politické strany se budou vyskytovat a pohybovat spíše více či méně směrem k jejímu středu.

Jednou z nejčastějších kritik Taggartovy a Szczerbiakovy dichotomie tvrdý versus měkký euroskepticismus je právě přílišná extrémnost těchto dvou případů. Především v případě měkkého euroskepticismu v tom smyslu, že se jedná o případ ideální – ve smyslu všezahrnující, který ovšem v realitě většinou moc často takto nefiguruje.

Jak tito kritici uvádí, původní definice měkkého euroskepticismu nerozlišuje žádné „stupně“ protievropské nálady, a teoreticky by jakýkoliv minoritní protest či nesouhlas s jedním konkrétním projevem evropské integrace či orgánu EU (nařízením, směrnicí, rozhodnutím) ihned činil z takové strany subjekt soft-euroskeptický, což by neodpovídalo realitě.

V této souvislosti poznamenejme, že tato práce se nebude ve své praktické části zabývat těmi politickými skupinami v Evropském parlamentu, které v obecné rovině s myšlenou evropské integrace i existence EU souhlasí, ale pouze občas ad hoc kritizují určitý její projev nebo aspekt.

Naopak, bude se věnovat těm politickým skupinám, jejichž členské subjekty naplňují charakteristiky původního konceptu tvrdého euroskepticismu, tedy jsou politickými stranami, jejichž programatika a praxe vycházejí ze zásadní ideové opozice proti projektu evropské integrace reprezentovaném EU v její současné podobě, jakkoli nemusí aktuálně – z různých důvodů – požadovat vystoupení svých mateřských zemí z EU.

Společným jmenovatelem těchto politických stran je především jednoznačné odmítnutí posilování nadnárodních principů v institucionální architektuře orgánů EU i v jejích politických agendách a požadavek opětovného posílení mezivládních prvků evropské integrace.

³⁰ DANICS, Štefan a Ladislava Tejchmanová. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.

S moderní a komplexnější definicí euroskepticismu přichází český politolog Petr Kaniok. Euroskepticismem nazývá „ideu, která odmítá myšlenku, že by v prostoru evropského kontinentu mělo dojít k přesunu politické moci směrem od národního státu na nadnárodní těleso v intencích EU, které by vykonávalo funkce státu a které by mělo atributy státu“.³¹

Podle Kanioka je nejprve třeba se zaměřit na to, proti čemu se skutečně (euroskeptické) strany vymezují. Naráží tak na fakt, že do kategorií měkkého a tvrdého euroskepticismu jsou často řzeny také postoje, které jsou ve skutečnosti pouze střetem mezi supranacionálním a intergovernmentálním přístupem k evropské integraci.³²

V rámci své typologie stran ve vztahu k evropské integraci ustanovil tři hlavní stranicko-postojové skupiny:

První z nich jsou tzv. evropeanisté. Tato entita se vyznačuje mimořádnou podporou evropské integraci, která je jí sama o sobě cílem. Strany a hnutí v této kategorii se vyslovují pro co nejhlubší integraci, pro silné nadnárodní orgány a jejich cílem je v zásadě federalizace Evropy.

Druhou skupinou jsou eurogovernmentalisté. Jedná se o zastánce modelu mezivládní spolupráce, kteří kritizují dnešní trajektorii EU. Shledávají na evropské integraci i určité klady, jako celek jí neodmítají. Současně upozorňují na některá její rizika, odmítají například silné nadnárodní řídicí centrum.

Poslední kategorií jsou pak euroskeptici. Ti, podle Kanioka, představují skutečnou opozici vůči EU a odmítají evropskou integraci jako celek a hodnotu. Dále jednoznačně odmítají přenos pravomocí na supranacionální úroveň. Nesouhlasí s žádným z tradičních integračních paradigmat.³³

Petr Kaniok hovoří o tom, že důsledkem až aktivistického přístupu politické vědy k otázce evropské integrace je skutečnost, že se v odborném prostředí částečně vytrácí samotné kritické myšlení a pochybnosti ve vztahu k procesu evropské integrace.

³¹ HAVLÍK, Vlastimil a Petr Kaniok. *Euroskepticismus a země střední a východní Evropy*. 1. vyd. Brno. Masarykova univerzita. 2007. ISBN 80-210-4016-5.

³² ARATÓ, Krisztina a Petr KANIOK. *Euroscepticism and European Integration*. 1. vydání. Zagreb: CPI. 2009. ISBN 978-953-7022-20-4.

³³ HLOUŠEK, Vít a Petr Kaniok. *Evropské politické strany po východním rozšíření*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2007. ISBN 978-80-210-4385-5.

To dokládá na případu politických stran kritizujících evropskou integraci, které jsou okamžitě klasifikovány jako euroskeptické (nebo dokonce extremistické), ať už se jejich kritika týká čehokoliv. V této souvislosti používá termín „sakralizace supranacionálního paradigmatu“.³⁴

Podle Kanioka je důležité přijmout skutečnost, že evropská integrace současné doby (a v současné podobě) není ničím nedotknutelným a výlučným, vyvíjí se a neexistuje v tomto smyslu pouze jedno správné paradigma.

Je důležité si, dle Kanioka, uvědomit, že současná EU nepředstavuje zjevené politické dobro typu například lidských práv či demokracie. Je to střet mezivládního a nadnárodního přístupu, a proto Kaniok nesouhlasí s tím, aby referenčním bodem pro určování euroskepticismu byl současný model integračního procesu, a zároveň požaduje, aby politická věda brala podporu mezivládního přístupu za oprávněnou a legitimní - a ne jako projev euroskepticismu, a už vůbec ne politického extremismu.³⁵

Při celkovém shrnutí toho, kde a jak se euroskepticismus objevuje, zjistíme, že ideově vychází z pravicové i levicové ideologie a není něčím vyděleným a samostatným.

Ostatně, pokud euroskepticismus vydělíme z levice či pravice, ztratíme i jeho ideové zdroje a příčiny. Jelikož tedy euroskepticismus vychází z pravicové i levicové (ideologické) kritiky podoby a povahy tzv. evropské integrace (či EU), tak se lze oprávněně domnívat, že ideologií není.

Důvodem, který vede k tomuto závěru, je i skutečnost, že samotný euroskepticismus sám o sobě nemá žádné pevné původní názory a myšlenky. Za jediný jeho konzistentní postoj můžeme pokládat obecnou skepsi v evropskou myšlenku či v současnou integraci Evropy v podobě EU.

Z tohoto důvodu euroskepticismus nelze pokládat za ideologii v klasickém slova smyslu, jelikož nenaplnuje jednu ze základních a hlavních vlastností ideologií - a tou je ucelený koncept světového názoru a hodnot, které by prosazoval.

³⁴ HLOUŠEK, Vít a Petr Kaniok. *Evropské politické strany po východním rozšíření*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2007. ISBN 978-80-210-4385-5.

³⁵ HYNČICA, Pavel, Pavel MAŠKARINEC a Lukáš NOVOTNÝ. *Euroskepticismus ve střední Evropě*. Praha: Academia. 2016. ISBN 978-80-200-2619-4.

3 EUROSKEPTICISMUS A POLITICKÉ SKUPINY V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Snaha etablovat v Evropském parlamentu stabilní a fungující poslaneckou frakci provází aktivity euroskeptiků od prvních přímých europarlamentních voleb v roce 1979. Po dlouhou dobu byla charakteristickým rysem tohoto procesu častá proměnlivost zaměření, priorit a názvů těchto subjektů. A také nejednotnost resp. dlouhodobá existence vždy minimálně dvou relativně obdobně silných poslaneckých skupin (více či méně) euroskeptické profilace – včetně, i na poměry Evropského parlament, silné fluktuace jednotlivých poslanců.

Jednou z těchto skupin (ať už byl její název v průběhu času jakýkoli), byla po dlouhé období (nedávno vrcholící tzv. Brexitem) frakce dominovaná britskou stranou UKIP a jejím předsedou Nigelem Farageem.

Europarlamentní euroskepticismus taktéž dlouhou dobu nepředstavoval hlouběji ideově propracované a konzistentní schéma. Jeho integrační potenciál byl – vzhledem k primárně negativní orientaci – spíše slabší. I vzhledem k heterogennímu charakteru euroskeptického kriticismu. Toto platilo již před tzv. východním rozšířením EU – přičemž příchod euroskeptických formací ze zemí střední a východní Evropy existující heterogenitu a roztržitost ještě více prohloubil. I z hlediska jejich antagonistických pozic v některých klíčových agendách (rozpočet EU, společná zemědělská politika).

3.1 TERMINOLOGICKÉ ZÁKLADY

V souvislosti s vymezením euroskeptických politických skupin v Evropském parlamentu je dobré úvodem provést rozlišení mezi pojmy evropská politická strana a evropská politická skupina (frakce).

Zatímco termín evropská politická strana není přímo vázán na Evropský parlament a takto koncipovaný subjekt může existovat i bez jediného zástupce v řadách evropských poslanců, tak (de facto) synonyma evropská politická skupina a evropská politická frakce jsou už přímo vázané na instituci Evropského parlamentu.

Definice (evropské) politické skupiny formulovaná v jednacím řádu Evropského parlamentu působí poměrně nevýstižně - už jen z toho důvodu, že nereflektuje důležitou dimenzi její existence a tou je především motivace k vzniku skupiny. Nejvíce obsažnými body v jednacím řádu Evropského parlamentu jsou v tomto ohledu patrně první dva body článku 32 o vytváření politických skupin. V prvním z těchto bodů se hovoří o tom, že politická skupina se může vytvářet na základě společného smýšlení.

V druhém bodě se poté uvádí, že (evropská) politická skupina je složena zvolenými poslanci Evropského parlamentu z nejméně jedné čtvrtiny členských zemí Evropské unie a minimální počet jejích členů je 25.³⁶

Autoři Dočkal, Kaniok a Závěšický v publikaci *Evropský parlament* definují (europarlamentní) politické skupiny jako: „agregátor národních politických stran, které se v ní sdružují na základě sdílené ideové profilace a vidiny získání materiálních, finančních, a politických výhod“.³⁷

3.2 POSLANECKÉ SKUPINY V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Výchozím bodem, od kterého můžeme danou tematiku zkoumat, je rok 1979, kdy občané členských zemí tehdejších Evropských společenství měli poprvé možnost volit přímo své zástupce do Evropského parlamentu. Do té doby bylo rozhodování o personálním obsazení EP čistě v rukou národních exekutivních orgánů. S možností přímé volby tedy dostaly euroskeptické politické strany (a jejich skupiny v EP) příležitost reprezentovat euroskepticky naladěné obyvatelstvo.

Vedle jednotlivých (odborných, oborových, gesčních) parlamentních výborů tedy poslanci Evropského parlamentu zasedají také (obdobně jako v jednotlivých národních parlamentech) v politických skupinách (frakcích), kde jsou sdruženi podle své politické, nikoli státní, příslušnosti.

Tyto politické skupiny mj. (spolu)rozhodují o agendě plenárního zasedání a předkládají pozměňovací návrhy, o nichž se následně společně hlasuje. Koordinátoři skupin působí jako kontaktní osoby mezi poslaneckými frakcemi, vedením EP a parlamentních výborů.

V Evropském parlamentu v současném legislativním (volebním) období (2019-2024) působí sedm politických skupin. Někteří jeho členové jsou mimo toto dělení tzv. nezařazenými poslanci, tzn., že nejsou členy žádné politické skupiny.

Platí, že každý poslanec EP může být členem pouze jedné politické skupiny, nebo se může rozhodnout, že se nepřidá k žádnému politickému klubu a bude takzvaně „nezařazený“. Ke dni ustavující schůze současného EP dne 2. 7. 2019 bylo nezařazených europoslanců 57 (nejvíce z britské UKIP).³⁸

³⁶ CLARK, Stephen a Julian Priestley. *Europe's parliament: people, places, politics*. 1. vyd. London: John Harpe. 2012. ISBN 978-0-9571501-0-2.

³⁷ DOČKAL, Vít, Petr KANIOK a Jan ZÁVĚŠICKÝ. *Evropský parlament*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2007. ISBN 978-80-210-4329-9.

³⁸ Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/portal/cs>

3.3 EUROSKEPTICKÉ FRAKCE V EVROPSKÉM PARLAMENTU PO ROCE 2014

Současná jediná euroskeptická skupina v Evropském parlamentu, Identita a demokracie (ID), je nástupcem frakce Evropa národů a svobod (ENF) z volebního období 2014-2019. Na současný název se přejmenovala v červnu roku 2019, po posledních volbách do EP. Jako celek (což je samozřejmě odrazem politiky a strategie jejích členských subjektů) zastává silně kritické a odmítavé stanovisko vůči evropskému integračnímu projektu v jeho současném stavu a podobě.

Jádro frakce, která má nyní 10 členských subjektů, tvoří poslanci italské Ligy (dříve Liga Severu, 29 poslanců), francouzského Národního sdružení (dříve Národní fronta, 23 poslanců), a německé Alternativy pro Německo (11 poslanců).

Jejími členy jsou dále belgická strana Vlámský zájem (3 poslanci), Svobodná strana Rakouska (3 poslanci), Strana Finů (dříve Práví Finové, 2 poslanci). České politické hnutí Svoboda a přímá demokracie (2 poslanci), Konzervativní lidová strana Estonska (1 poslanec), Dánská lidová strana (1 poslanec) a nizozemská Strana pro svobodu (1 poslanec).³⁹

V Evropském parlamentu má aktuálně – po odchodu britských poslanců a drobných změnách v počtu poslaneckých křesel pro jednotlivé národní delegace, 76 poslanců a poslankyň, čímž se stala 4 nejsilnější europarlamentní frakcí, když početně „přeskočila“ skupinu Zelení/Evropská svobodné aliance - Greens/EFA. Českou republiku ve frakci zastupují dva poslanci hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD), Ivan David a Hynek Blaško. V čele skupiny stojí italský poslanec Marco Zanni.

V předchozím volebním období (2014 – 2019) reprezentovali v EP euroskeptické směřování dvě poslanecké skupiny:

Šlo jednak o frakci Evropa svobody a přímé demokracie (Europe of Freedom and Direct Democracy – EFDD), která disponovala 48 poslanci. Nejsilnější a klíčovou složkou této frakce byla Strana nezávislosti Velké Británie (UKIP), druhým nejsilnějším subjektem pak italské Hnutí pěti hvězd. Zbylé členské strany, s výjimkou Švédských demokratů, se dvěma europoslanci. měly ve skupině pouze jednoho poslance.

³⁹ Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/portal/cs>

Byli jimi čeští Svobodní, Alternativa pro Německo, litevská strana Řád a spravedlnost a v osobě europoslance Roberta Iwaskiewicze nejprve polské politická strana Kongres nové pravice a posléze strana Korwin, do které tento poslanec přestoupil v roce 2015.⁴⁰

Obecně lze konstatovat, že EFDD se dlouhodobě (i v předchozích volebních obdobích EP) potýkala s problematikou přebíhání svých členů. Skupině dokonce nedlouho po volbách v roce 2014 hrozil kolaps, když po odchodu lotyšské poslankyně Ivety Griguleové přestala splňovat pravidlo o zastoupení jedné čtvrtiny členských států mezi svými členy. Tento problém byl posléze vyřešen vstupem polského poslance Roberta Iwaszkiewiczze.⁴¹

Programové prohlášení EFDD bylo fakticky opisem textu programu frakce Evropa svobody a demokracie (EFD) z předchozího volebního období. Rozdíl oproti minulé periodě bylo lze spatřovat především ve změně samotného názvu skupiny, který byl doplněn o adjektivum „přímá“ ve spojitosti s termínem „demokracie“ (dříve se skupina jmenovala Evropa svobody a demokracie, se stejnou zkratkou).. Tato část názvu měla odkazovat zejména na kritiku EU a jejího demokratického deficitu.

Skupina ve svém manifestu požadovala, aby většina rozhodnutí na úrovni orgánů EU byla legitimována referendy v členských státech. Oproti předchozímu období byl požadavek referenda rozšířen na většinu rozhodnutí orgánů EU - a nejen na legitimizaci klíčových, tzv. primárních, smluv.

Ohledně vztahu k členství v EU se skupina ve svém programu přímo nevyjadřovala. Nicméně minimálně v případě britské UKIP bylo možné dlouhodobě jednoznačně hovořit o požadavku na vystoupení Spojeného království z EU. Vztah frakce k prohlubování integrace byl taktéž dlouhodobě jasně negativní.

Skupinu tedy bylo možné – prizmatem výše definované typologie - považovat za tvrdě euroskeptickou. Navzdory tomu, že nikde v jejích oficiálních dokumentech nefiguroval přímý důraz na požadavek zrušení EU či požadavek na vystoupení členských stran EFDD z EU.

⁴⁰ ŠMEJKAL VÁCLAV A KOLEKTIV. *Evropská unie po brexitu : právně-institucionální budoucnost evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer. 2018. ISBN 978-80-7598-098-4.

⁴¹ BRACK, Nathalie. *Opposing Europe in the European Parliament: rebels and radicals in the chambre*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan. 2018. ISBN 978-1-137-60199-5.

Ovšem, co lze jasně demonstrovat, byl postoj EFDD, že se současná podoba evropské integrace zakládá na špatných principech a že veškerou kooperaci států uznávala pouze na národních úrovních (na úrovni národních vlád), nikoliv skrze centralizovaný superstát. Z tohoto postoje lze oprávněně usuzovat, že EFDD považovala EU za nefunkční politický model.

Druhá euroskeptická frakce v tomto (osmém) volebním období EP, Evropa národů a svobody (Europe of Nations and Freedom-ENF) byla založena až později, v červnu roku 2015. Jejím nejsilnějším subjektem byla francouzská Národní fronta (NF) s 21 poslanci. Dalšími členskými stranami byly Vlámský zájem, italská Liga Severu, nizozemská Strana pro svobodu, polský Kongres nové pravice a Svobodná strana Rakouka. Postupně skupina dosáhla počtu 37 členů.⁴²

Národní fronta v čele s Marine Le Pen a Strana pro svobodu v čele s Geertem Wildersem stály o vytvoření skupiny ihned po vyhlášení výsledků voleb. Skupině se tehdy povedlo získat zástupce politických stran z pěti členských zemí EU, nicméně k založení skupiny bylo třeba členů ze sedmi států.

Po dlouhém vyjednávání se skupině podařilo získat nejprve jednoho (posléze pak dva) polského poslance z Kongresu nové pravice a poslankyni z britské strany UKIP (a z frakce EFDD), Janice Atkinsonovou. „Přetažení“ Atkinsonové vnímala frakce EFDD úkorně, i jako určitou pomstu vůči UKIP a především Nigelu Farageovi, který dříve označil francouzskou Národní frontu za rasistickou a antisemitskou a z tohoto důvodu odmítal s ní (a s k ní přidruženými stranami) být jen komunikovat, natož spolupracovat v rámci jedné poslanecké skupiny.

ENF své politické principy shrnovala v pěti bodech, kdy zdůrazňovala témata: respekt k demokracii, suverenita, identita, specifická a svoboda. Skupina v programu odmítala směřování evropské integrace k vytvoření evropského superstátu či k dominanci nadnárodní formy spolupráce. Především pak zdůrazňovala, že ENF je proti jakémukoliv převodu národní suverenity ve prospěch nadnárodních orgánů resp. evropských institucí. V dalších programových bodech apelovala na zachování národních identit a vyzdvihovala právo států bránit své specifické ekonomické, sociální, kulturní a teritoriální modely. K otázce členství v EU jako takovému se ENF coby skupina nevyjadřovala.

⁴² CORBETT, Richard, Francis JACOBS, Michael SHACKLETON. *The European parliament*. 1. vyd. London: John Harper Publishing, 2018. ISBN 978-0-9934549-5-0.

Perspektivou typologie euroskepticismu tedy bylo možné ENF vnímat někde na pomezí mezi měkkým a tvrdým euroskepticismem. Skupina se nijak agresivně nevymezovala vůči členství v EU, ale na druhou stranu, dle jejích základních programových principů, byla podoba a úroveň evropské integrace naprosto v rozporu s jejími tehdejšími idejemi a postuláty.

Euroskeptická tematika nebyla v programu frakce naprosto dominantní, ale zcela určitě představovala velice důležitou oblast postojů skupiny.

3.4 INSTITUCIONÁLNÍ ARCHITEKTURA, PRAVIDLA A KOMPETENCE

Evropský parlament je jedním z orgánů Evropské unie, podílí se (postupem doby stále více) na zákonodárném procesu v rámci EU, byť dosud nedisponuje klasickou legislativní iniciativou. Poslanci Evropského parlamentu jsou (od roku 1979) voleni přímo občany EU každých 5 let – s tím, že v každém členském státě EU musí tyto volby probíhat na základě (volebního) systému poměrného zastoupení.⁴³

Počet poslanců z každého členského státu je zhruba úměrný počtu jeho obyvatel podle principu poměrného sestupného zastoupení, přičemž zároveň platí, že žádný stát nemůže mít méně než 6 nebo více než 96 poslanců a celkový počet členů Evropského parlamentu nesmí překročit 751 (750 plus předseda).⁴⁴

Po Brexitu došlo ke snížení počtu poslaneckých mandátů EP na 705, přičemž 46 mandátů ze 73 dosavadních britských je tzv. „zmrazeno“ pro případná další rozšíření EU – a zbývajících rozdělení 27 britských mandátů bylo rozděleno mezi 14 vybraných členských států. Toto přerozdělení schválila Evropská rada jednomyslně svým rozhodnutím v červnu 2018.⁴⁵

Politické skupiny dle jednacích řádů Evropského parlamentu mohou mj. být zastoupeny v tzv. Konferenci předsedů, což je orgán, který tvoří předsedové politických skupin spolu s předsedou Evropského parlamentu. Této Konferenci předsedů svěřuje jednací řád Evropského parlamentu mj. tyto pravomoci:

⁴³ CABADA, Ladislav. *Volby do Evropského parlamentu jako volby druhého řádu: reflexe voleb v nových členských zemích EU ze středovýchodní Evropy*. 1. vyd. Praha: Oeconomica. 2010. ISBN 978-80-245-1718-6.

⁴⁴ ROGER, Léa. *Voice(s) in the European Parliament: deliberation and negotiation in EP committees*. 1, vyd. Baden Baden: Nomos. 2016. ISBN 978-3-8487-1496-4.

⁴⁵ ŠMEJKAL VÁCLAV A KOLEKTIV. *Evropská unie po brexitu : právně-institucionální budoucnost evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer. 2018. ISBN 978-80-7598-098-4.

- přijímat rozhodnutí ve věci organizace práce Parlamentu a ve věcech týkajících se plánování legislativní činnosti
- odpovídat za záležitosti související se vztahy s ostatními orgány a institucemi Evropské unie a s vnitrostátními parlamenty členských států
- odpovídat za záležitosti související se vztahy s třetími zeměmi a s institucemi a organizacemi mimo Evropskou unii
- sestavovat návrhy pořadu jednání zasedání EP.⁴⁶

Pokud politická skupina přestane splňovat požadovanou minimální hranici členů, může předseda Evropského parlamentu se souhlasem Konference předsedů povolit pokračování její existence do následujícího ustavujícího zasedání Parlamentu, pokud jsou splněny dvě podmínky:

- poslanci i nadále zastupují nejméně jednu pětinu členských států
- skupina existuje déle než jeden rok.⁴⁷

V rámci organizační struktury generálního sekretariátu mají europoslanecké frakce k dispozici vlastní sekretariát, administrativní zázemí a finanční prostředky, které jsou zahrnuty v rozpočtu Evropského parlamentu. Politické skupiny mohou v každém z výborů určit jednoho ze svých členů koordinátorem. Tito koordinátoři na svých schůzích připravují rozhodnutí, která má výbor přijmout. Na koordinátory může výbor převést pravomoci přijímat určitá rozhodnutí, s výjimkou rozhodnutí, jež se týkají přijímání zpráv, návrhů usnesení, stanovisek nebo pozměňovacích návrhů.⁴⁸

⁴⁶ CLARK, Stephen a Julian Priestley. *Europe's parliament: people, places, politics*. 1.vyd. London: John Harpe. 2012. ISBN 978-0-9571501-0-2.

⁴⁷ DIALER, Doris, Andreas MAURER a Margarethe RICHTER. *Handbuch zum Europäischen Parlament*. 1. vyd. Baden-Baden: Nomos, 2015. ISBN 978-3-8329-6474-0.

⁴⁸ ŠLOSARČÍK, Ivo, Zuzana Kasáková A KOLEKTIV. *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*. 1. vyd. Praha: Grada. 2013. ISBN 978-80-247-3567-2.

4 EVROPSKÉ EUROSKEPTICKÉ POLITICKÉ STRANY

4.1 EVROPSKÉ POLITICKÉ STRANY ANEB POLITICKÉ STRANY NA EVROPSKÉ ÚROVNI

Pojem „politické strany na evropské úrovni“ se poprvé objevil ve Smlouvě o Evropském hospodářském společenství po její novelizaci Maastrichtskou smlouvou (1992). Článek 138a (po přečíslování článek 191 Smlouvy o Evropském společenství) stanovil, že „*politické strany na evropské úrovni jsou významným faktorem integrace uvnitř Unie. Přispívají k vytváření evropského povědomí a k vyjadřování politické vůle občanů Unie.*“⁴⁹

Smlouva z Nice (2001) doplnila článek 191 o druhý pododstavec konstatující, že Rada přijme procedurou spolurozhodování pravidla, kterými se řídí politické strany na evropské úrovni, a zejména pravidla pro jejich financování.

Po novelizaci zakládacích smluv Lisabonskou smlouvou (2009) jsou politické strany na evropské úrovni upraveny v článku 10 odst. 4 Smlouvy o EU („*Politické strany na evropské úrovni přispívají k utváření evropského politického vědomí a k vyjadřování vůle občanů Unie.*“) a v článku 224 Smlouvy o fungování EU („*Evropský parlament a Rada stanoví řádným legislativním postupem formou nařízení pravidla, kterými se řídí politické strany na evropské úrovni podle čl. 10 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii, a zejména pravidla pro jejich financování.*“).⁵⁰

V roce 2014 bylo přijato nařízení EU č. 1141/2014 o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací, které nahradilo nařízení č. 2004/2003 a vytvořilo právní a finanční rámec pro evropské politické strany a evropské politické nadace, jimž je přiznána evropská právní subjektivita. V roce 2018 bylo přijato nařízení č. 2018/673, které mění nařízení z roku 2014.

Zpřísňuje řadu pravidel, například práv týkajících se registrace politických stran a nadací a transparentnosti politických programů a log stran. Vstoupilo v platnost dne 4. května 2018.⁵¹

Toto nařízení mj. zřídilo nezávislý Úřad pro evropské politické strany a evropské politické nadace, který registruje a ověřuje evropské politické strany a nadace a může jim ukládat pokuty.

⁴⁹ SCHMITT, Hermann. *European parliament elections after eastern enlargement*. 1. vyd. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2010, ISBN 978-0-415-55675-0.

⁵⁰ BRACK, Nathalie. *Opposing Europe in the European Parliament: rebels and radicals in the chambre*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan, 2018. ISBN 978-1-137-60199-5.

⁵¹ ŠMEJKAL VÁCLAV A KOLEKTIV. *Evropská unie po brexitu : právně-institucionální budoucnost evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-098-4.

Informace o stranách a nadacích obsahuje veřejně přístupný on-line rejstřík. Tento úřad (evropskou politickou) stranu zaregistruje za těchto podmínek:

- strana má své statutární sídlo v některém členském státě EU
- strana nebo její členové jsou alespoň v jedné čtvrtině členských států zastoupeni členy Evropského parlamentu, vnitrostátních parlamentů nebo regionálních parlamentů nebo strana obdržela alespoň v jedné čtvrtině členských států nejméně tři procenta hlasů odevzdaných v každém z nich při posledních volbách do Evropského parlamentu
- strana respektuje ve svém programu a ve své činnosti hodnoty, na kterých je založena Evropská unie a které jsou uvedeny v článku 2 Smlouvy o EU, a sice úctu k lidské důstojnosti, svobodu, demokracii, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin
- strana nebo její členové se zúčastnili voleb do Evropského parlamentu nebo veřejně vyjádřili úmysl zúčastnit se příštích voleb do Evropského parlamentu⁵²

V současnosti Úřadu pro evropské politické strany a evropské politické nadace registrováno deset evropských politických stran:

- Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (Alliance of Liberals and Democrats for Europe Party - ALDE)
- Evropská lidová strana-EUPP (European People's Party - EPP)
- Strana evropských socialistů (Party of European Socialists - PES)
- Evropská demokratická strana (European Democratic Party – PDE/EDP)
- Evropská svobodná aliance (European Free Alliance)
- Evropská strana zelených (European Green Party)
- Strana evropské levice (Party of the European Left)
- Aliance konzervativců a reformistů v Evropě (Alliance of Conservatives and Reformists in Europe, ACRE)
- Evropské křesťanské politické hnutí (European Christian Political Movement, ECPM)
- Strana identita a demokracie (Identity and Democracy Party, ID).⁵³

⁵² CORBETT, Richard, Francis JACOBS, Michael SHACKLETON. *The European parliament*. 1. vyd. London: John Harper Publishing, 2018. ISBN 978-0-9934549-5-0.

⁵³ ŠMEJKAL VÁCLAV A KOLEKTIV. *Evropská unie po brexitu : právně-institucionální budoucnost evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-098-4.

4.2 ALIANCE EUROSKEPTICKÝCH POLITICKÝCH SUBJEKTŮ

Evropská politická strana Strana identita a demokracie (dříve vystupující pod názvem Hnutí za Evropu národů a svobody /MENF/), je spojenectvím národně (a euroskepticky) orientovaných politických stran v evropských zemích, které vzniklo v roce 2014. První na ní navázanou (a s ní spojenou) politickou skupinou v Evropském parlamentu byla Evropa národů a svobody (ENF),⁵⁴ kterou poté v roce 2019 vystřídala skupina Identita a demokracie (ID).

Po volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 se strany přidružené k tehdejší „eurostraně“ Evropská aliance pro svobodu neúspěšně pokusily vytvořit politickou skupinu Evropského parlamentu. Následně založily francouzské Národní shromáždění, italská Liga severu, Svobodná strana Rakouska, belgický Vlámský zájem a česká Občanská konzervativní strana (která po necelém roce z formace vystoupila) evropskou politickou stranu MENF – Hnutí pro Evropu národů a svobody.

Skupina byla oficiálně uznána evropskou politickou stranou Evropským parlamentem v roce 2015. Nizozemská Strana za svobodu (ač členský subjekt příslušné europarlamentní politické skupiny) se rozhodla tohoto projektu celoevropské strany přímo neúčastnit, jelikož je pro ni nepřijatelné financování (a s ním spojené podmínky) ze strany Evropské unie.⁵⁵

Dne 16. června 2015 byla v Evropském parlamentu vytvořena z této evropské politické strany přímo vycházející – a s ní spjatá - oficiální parlamentní skupina (frakce) Evropa národů a svobody (ENF) s členskými subjekty (a europoslanci) v podobě francouzské Národní fronty (nyní Národní sdružení), Svobodné strany Rakouska, italské Ligy severu (nyní pouze Liga), belgického Vlámského zájmu, nizozemské Strany svobody, polského Kongresu nové pravice a exeuroposlankyně za britskou UKIP, Janice Atkinson.

První kongres MENF se konal dne 28. června 2015 v Perpignanu ve Francii. Postupně do této (euro)strany přistoupily bulharská strana Volja (Vůle), polský Kongres nové pravice, české politické hnutí Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD), řecká Nová pravice, britské politické hnutí Pro Británii, Estonská konzervativní lidová strana a slovenský subjekt SME RODINA.

⁵⁴ BRACK, Nathalie. *Opposing Europe in the European Parliament: rebels and radicals in the chambre*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan. 2018. ISBN 978-1-137-60199-5.

⁵⁵ CORBETT, Richard, Francis JACOBS, Michael SHACKLETON. *The European parliament*. 1. vyd. London: John Harper Publishing. 2018. ISBN 978-0-9934549-5-0.

Po volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 se strana přejmenovala na Stranu identita a demokracie - jakožto evropskou politickou strana poslanecké skupiny EP Identita a demokracie v (devátém) Evropském parlamentu.

Přidruženými subjekty této evropské politické strany jsou nizozemská Strana svobody, Dánská lidová strana, strana, Strana Finů, Alternativa pro Německo a Strana nezávislosti Velké Británie. Předsedou subjektu je Belgičan Gerolf Annemans z Vlámského zájmu.⁵⁶

⁵⁶ VOLAARD, Hans. *European disintegration: a search for explanations*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan. 2018. ISBN 978-1-137-41464-9.

5 ČLENSKÉ STRANY EUROSKEPTICKÝCH FRAKČÍ V EVROPSKÉM PARLAMENTU VE VOLEBNÍCH OBDOBÍCH 2014-2019 A 2019 – 2024

5.1 EVROPA SVOBODY A PŘÍMÉ DEMOKRACIE A SVOBODY (EFDD: 2014–2019)

Litevská strana *Řád a spravedlnost* vznikla v roce 2006 (změnou názvu) z Liberálně demokratické strany Litvy, která byla založena v roce 2002. Důvodem pro změnu názvu byla skutečnost, že v té době čtyři litevské relevantní politické strany používaly ve svém názvu termín „liberální“ i skutečnost, že ideologie a programatika strany začala postupně směřovat k uměřenému konzervatismu.⁵⁷

Prvním lídrem strany se stal (pozdější litevský prezident) Rolandas Paksas. Po jeho odchodu do prezidentského úřadu (2003) se předsedou strany stal předsedy strany Valentinas Mazuronis. Po proceduře tzv. impeachmentu a odvolání z pozice prezidenta se do předsednické funkce vrátil Rolandas Paksas.

Ve svém programu strana dlouhodobě akcentovala zejména antikorupční témata a rétoriku. Její ideologie tendovala ke konzervatismu a nacionalismu. Později přibyl důraz na tematiku přímé demokracie a sociální spravedlnosti či posílení pozice prezidenta v litevském politickém systému. A také snížení pracovní emigrace občanů ze země, což je významný a specifický litevský problém (i problém ostatních tzv. pobaltských republik).⁵⁸

Pokud lze vůbec stranu označit za euroskeptickou, pak pouze ve smyslu měkkého euroskepticismu resp. spíše coby subjekt kritický jen k určitým vybraným politickým trendům či jednotlivým politikám na úrovni Evropské unie.

Dobře patrné je to v té části textu, která se zabývá analýzou (koheze) hlasování euroskeptických frakcí, kdy byla stanoviska europoslanců této strany ve výrazně nadpoloviční většině sledovaných případů v rámci skupiny Evropa svobody a přímé demokracie opoziční (menšinová).

⁵⁷ Webové stránky strany Řád a spravedlnost. Dostupné z: <<http://www.ldap.lt/>>

⁵⁸ Populist Parties in Lithuania: Curious Case of Party Order and Its Leadership. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/publication/338031072_Populist_Parties_in_Lithuania_Curious_Case_of_Party_Order_and_Justice_and_its_Leadership>

Česká *Strana svobodných občanů* (oficiální název, běžně vystupuje jen pod názvem „Svobodní“) je libertariánský, tvrdě euroskeptický politický subjekt, založený v roce 2009 Petrem Machem, který mu i předsedal do listopadu 2017, kdy byl vystřídán Tomášem Pajonkem. Od roku 2019 je jeho předsedou Libor Vondráček.

Z hlediska detailnějšího politického zařazení v rámci kategorií politické vědy lze o Svobodných hovořit (alespoň v určitých časových obdobích v historii strany) i jako o monotematické či tzv. výklenkové (kladoucí důraz na téma/ta/, která ostatní subjekty v národní politické aréně opomíjejí) straně.

Ideologie Svobodných klade nejvyšší důraz na svobodu jednotlivce, požaduje tzv. štíhlý (úsporný a efektivní) stát. Mezi hlavní deklarované cíle strany patří masivní redukce státní byrokracie a státního přerozdělování peněz (výrazné snížení daní a zrušení veškerých veřejných dotací) a vyrovnání státního rozpočtu včetně ústavního zákazu zadlužování. Dalšími programovými prioritami jsou volný trh a minimum státních regulací a zásahů do podnikání.

Strana dlouhodobě vystupuje proti zavedení jednotné evropské měny eura, odmítala schválení tzv. Lisabonské smlouvy a po jejím vstupu v účinnost začala prosazovat i vystoupení České republiky z Evropské unie prostřednictvím referenda. Maximální tolerovatelnou podobou mezinárodní (evropské) integrace je pro stranu *zóna volného obchodu na bázi dobrovolné spolupráce států*. Například v rámci Evropského sdružení volného obchodu (EFTA).⁵⁹

Strana se od svého vzniku zúčastnila všech parlamentních voleb i voleb do místních a krajských zastupitelstev. V českém parlamentu neměla dosud zastoupení nikdy, od roku 2014 do roku 2019 měla jednoho poslance v Evropském parlamentu – nejprve předsedu Petra Macha, poté jej v roce 2017 vystřídala Jiří Payne.

Švédští demokraté jsou švédskou národně orientovanou politickou stranou, která byla založena v roce 1988. V roce 2010 se poprvé dostala do švédského parlamentu (Riksdagu), a od té doby zažívá dlouhodobý růst preferencí. Zejména v souvislosti s akcentem na antiimigrační programatiku. Strana je v rámci švédského stranicko-politického systému izolovaným subjektům ve smyslu koaličního potenciálu, lze hovořit o určité (vztahové) antisystémovosti.

⁵⁹ Politický program Svobodných. Dostupné z: < <https://www.svobodni.cz/politicky-program/> >

Ideologie strany je založena na kritice přistěhovalectví, islamizace, globalizace a tzv. supranacionalismu na úrovni Evropské unie, kde Švédští demokraté preferují volnější podobu kooperace mezi Švédskem a ostatními členskými státy.

V tomto smyslu lze hovořit o měkkém euroskepticismu, jelikož strana nepožaduje přímý odchod Švédska z Evropské unie.

V hospodářské politice strana preferuje koncept nízkých daní a minimálních státních zásahů do ekonomiky zásahy do ekonomiky.

Na rozdíl od současných obdobně orientovaných politických stran v ostatních skandinávských zemích nebyl zrod Švédských demokratů motivován na základě kritiky tzv. skandinávského sociálního státu blahobytu, vysokého daňového zatížení a rozsáhlé a silné státní byrokracie, nýbrž se jednalo o integraci do té doby atomizovaných etnonacionalisticky zaměřených menších stran a hnutí.

V rámci Evropského parlamentu byli europoslanci strany ve volebním období 2014-2019 členy skupiny Evropa svobody a přímé demokracie, po volbách v roce 2019 vstoupili do frakce Evropští konzervativci a reformisté.⁶⁰

Strana nezávislosti Spojeného království (UKIP) byla založena 3. září 1993 na London School of Economics. Aktuální základní motivací byl odpor vůči tzv. Maastrichtské smlouvě ustavující v té době Evropskou unii. A deklarovaným dlouhodobým cílem strany byl již od počátku odchod Velké Británie z této Evropské unie.⁶¹

Historicky nejvýznamnějším představitelem strany byl Nigel Farage, který byl jejím předsedou – s krátkým přerušením mezi lety 2009 až 2010 - od roku 2006.

Zpočátku bylo lze UKIP označit spíše coby policy-seeking stranu než stranu typu vote-seeking. Jejím hlavním záměrem bylo ovlivňovat britskou politiku ve vztahu k Evropě (Evropské unii), o vnitrostátní volby strana nejevila přílišný zájem.

Ve volbách do Evropského parlamentu v letech 1999 a 2004 sice strana zaznamenala drobné úspěchy (zisk tří resp. dvanácti mandátů), ale až s nástupem Nigela Farage do jejího vedení pozice leadera strany začala UKIP skutečně usilovat o masovější zájem voličů. V té době se strana taktéž s definitivní platností vyprofilovala coby tvrdě euroskeptická.

⁶⁰ Webové stránky strany Švédští demokraté. Dostupné z: <<https://eu.sd.se/>>

⁶¹ ABEDI, Amir. and Thomas Carl Lundberg. Doomed to failure? UKIP and the organisational challenges facing right-wing populist anti-political establishment parties. 2008. Dostupné z <<https://academic.oup.com/pa/article-abstract/62/1/72/1486769>>

Dalšími rysy strany restriktivní postoj vůči imigraci do Velké Británie (včetně tzv. pracovní migrace z ostatních členských států Evropské unie, zejména východních) a odpor k establishmentu. Po celou dobu své existence je strana úspěšnější ve volbách do Evropského parlamentu než do národního zákonodárného tělesa. Což není dáno jen a pouze poměrným systémem voleb v prvním případě a většinovým v tom druhém.

Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2009 UKIP dosáhla 16,5% hlasů a skončila na druhém místě v rámci Velké Británie. V dalších evropských volbách v roce 2014 se straně podařilo získat dokonce 26,6% všech hlasů a prvního místa mezi britskými politickými subjekty. Naproti tomu v britských národních volbách v roce 2010 byl zisk strany pouze 3,1% hlasů (a žádný parlamentní mandát).⁶²

Strana nezávislosti Spojeného království se dlouhodobě prezentovala jako jediná britská strana, která je odhodlaná vrátit politickou moc a suverenitu zpět do Velké Británie. Jediným efektivním nástrojem k dosažení tohoto cíle pak měl být odchod země z Evropské unie prostřednictvím celostátního referenda.

Stranická kritika britského členství v Evropské unii je komplexní, nikoli monotematická. Za negativní jsou považovány přesun suverenity na unijní orgány, evropská legislativa, migrační a azylová politika, společná zemědělská i obchodní politika a další oblasti. Stejně tak i institucionální a procesní nastavení Evropské unie směřují k užší a těsnější spolupráci členských států a posilování nadnárodního aspektu integrace nad mezivládním.

Vyvrcholením dlouhodobých aktivit a snah strany UKIP bylo referendum o odchodu Velké Británie z Evropské unie, které proběhlo 23. června 2016. Pro vystoupení země z Evropské unie hlasovalo 51,9% voličů. Po nejrůznějších vyjednávacích peripetiích došlo k oficiálnímu ukončení členství Velké Británie k 31. lednu 2020.⁶³

Tímto aktem tak fakticky došlo k dosažení hlavního a strategického cíle strany UKIP – a současně s tím i k určitému naplnění její politické mise a prakticky zásadního důvodu její existence. Následně došlo k odchodu Nigela Farage z jejího čela (a později i ze strany samotné) a k úpadku její relevance v britském stranickém systému.

Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 byl Nigel Farage lídrem politického subjektu Brexit Party. Což je euroskeptická strana založena 23. listopadu 2018, převážně z bývalých členů UKIP.

⁶² Webové stránky Strany nezávislosti. Dostupné z: <<https://www.ukip.org/>>

⁶³ BREXIT. Dostupné z: <<https://www.mvcr.cz/clanek/brexit.aspx>>

Ve volebním období Evropského parlamentu 2014 - 2019 do ní v rámci frakce Evropa svobody a přímé demokracie přešlo z UKIP 14 europoslanců, po úspěšných volbách v roce 2019 získala strana v Evropském parlamentu 29 mandátů (30,5% hlasů v rámci Velké Británie), jejichž držitelé zůstali tzv. nezařazenými poslanci.⁶⁴

Hnutí pěti hvězd je italský politický subjekt, který založili v roce 2009 populární komik a blogger Beppe Grillo a webový stratég a mediální podnikatelé (otec a syn) Gianroberto a Davide Casaleggiové. Po smrti Casaleggia seniora vedl stranu dlouhodobě Beppe Grillo společně s pětičlenným předsednictvem strany. Davide Casaleggio poté založil po nadaci, provozující internetový portál „Rousseau“, který je dlouhodobě jedním z nejdůležitějších nástrojů politické práce hnutí.⁶⁵

Hnutí, které nikdy nemělo tradiční stranickou strukturu, bylo v průběhu svého historického vývoje charakterizováno jako populistické, antisystémové, do velké míry (alespoň v prvních letech existence) ekologicky orientované i euroskeptické, byť o oprávněnosti posledního z těchto označení lze na základě empirických dat do velké míry pochybovat. Jak ostatně ukazuje i výzkumná část této práce. Přinejlepším lze v této souvislosti hovořit o určitých rysech tzv. měkkého euroskepticismu.

V roce 2009 přijalo hnutí tzv. Florentinskou chartu, kterou se vymezuje proti tradiční stranické politice a odmítá své zařazení do klasického pravolevého politického spektra.

Pět hvězd v názvu strany původně znamenalo odkaz na pět klíčových tematických otázek: voda, udržitelná doprava, trvale udržitelný rozvoj, právo na přístup k internetu a environmentalismus.⁶⁶ Strana dále od počátku prosazovala přímou demokracii, masivní omezení státní a veřejné byrokracie a pacifismu. V zahraniční politice hnutí vždy odsuzovalo vojenské intervence Západu (NATO), např. v Afghánistánu, Iráku a Libyi.

Jeden z „otců-zakladatelů“ hnutí, Beppe Grillo se postupem doby stáhl z každodenní práce ve vedení hnutí a přenechal vůdčí pozici mladému politikovi Luigimu Di Maiovi z Neapole

V parlamentních volbách v roce 2013 se Hnutí pěti hvězd stalo druhou nejsilnější stranou v dolní komoře italského parlamentu (získalo 109 ze 630 mandátů) a skončilo v opozici.

⁶⁴ Farage a jeho brexitová strana ovládla eurovolby. Konzervativci zažili debakl. Dostupné z:

<<https://echo24.cz/a/SZbKr/farage-a-jeho-brexitova-strana-ovladla-eurovolby-konzervativci-zazili-debakl>>

⁶⁵ Hnutí pěti hvězd. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/tema/clanek/hnuti-peti-hvezd-40096657>>

⁶⁶ PALUPČÍKOVÁ, Nikola. Euroskepticismus v Itálii: případová studie Hnutí pěti hvězd. Diplomová práce. Olomouc. 2017. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/v3z8zy/>>

Po úspěšných volbách do Evropského parlamentu se zvolení poslanci hnutí stali součástí politického uskupení Evropa svobody a přímé demokracie. Kde ovšem v drtivé většině hlasování zaujímali menšinové, opačné postoje vůči zbývající části frakci.

V italských parlamentních volbách v roce 2018 získalo hnutí již 227 mandátů v Poslanecké sněmovně a 112 v Senátu. A stalo se nejsilnějším samostatným (jednotlivým) italským parlamentním subjektem. Následně se hnutí podílelo na vytvoření nové italské vlády, pod vedením Giuseppe Conteho (bezpartijní, nominován Hnutím 5 hvězd). Tuto koaliční vládu vytvořili zástupci hnutí společně se stranou Liga (dříve Liga severu) M5S a Ligy severu. Lídr hnutí Luigi Di Maio se stal místopředsedou vlády a ministrem dvou resortů (hospodářský rozvoj a práce a sociální politiky).⁶⁷

Mimochodem – dle orientace vládních stran šlo v té době o nejeuroskeptičtější vládu v rámci členských států EU).

Po odchodu Ligy z koalice v létě roku 2019 vytvořilo Hnutí 5 hvězd novou vládu s centrolevicovou Demokratickou stranou a Luigi Di Maio se stal ministrem zahraničních věcí.

V lednu roku 2020 oznámil Luigi di Maio, že skončí ve funkci předáka hnutí. Jeho dočasným nástupcem se stal senátor Vito Crimi, a to do zvolení nového řádného předsedy na volebním kongresu, jehož konání se oddaluje s ohledem na pandemii koronaviru.

Hnutí 5 hvězd samo se označuje za postideologickou formaci. Nepovažuje se za politickou stranu, ba ani hnutí, v klasickém slova smyslu, ale používá spíše označení jako „svobodné sdružení občanů“, anebo „politická síla“.⁶⁸

5.2 FRAKCE EVROPA NÁRODŮ A SVOBODY (ENF: 2014–2019) A IDENTITA A DEMOKRACIE (ID: 2019–2024)

Francouzské *Národní sdružení* (do roku 2019 fungující dlouhá léta pod názvem *Národní fronta*), je již tradičním politickým subjektem v rámci francouzského stranicko-politického systému – masovou stranou typu catch-all party. V 80. letech minulého století se plně etablovala v rámci stranicko-politického systému a začala získávat mandáty i mimo rámec tzv. voleb druhého řádu, ve francouzském národním parlamentu.

⁶⁷ Vládu v Itálii sestaví protisystémové Hnutí pěti hvězd a ultrapravicová liga severu. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/vladu-v-italii-sestaví-protisystemove-hnuti-peti-hvezd-a-ultrapravicova-liga-severu-15144>>

⁶⁸ Konec šéfa Hnutí pěti hvězd aneb Další politická bouře v Itálii na obzoru. Dostupné z: <<https://plus.rozhlas.cz/robert-schuster-konec-sefa-hnuti-peti-hvezd-aneb-dalsi-politicka-boure-v-italii-8139332>>

Úspěch strany se nezakládá pouze na tématech sociálního či kulturního ohrožení, jako je tomu u obdobných subjektů jinde v Evropě, ale též na tematice francouzských tradic, silného státu apod. Jedná se i o specifické francouzské pojetí nacionalismu, které se vyvíjelo v průběhu moderních dějin utvářením jednotného a nedělitelného francouzského národa. Princip politického národa v pojetí jednotný stát se rovná jednotnému národu.⁶⁹

Počátky Národního sdružení (resp. Národní fronty) spadají do roku 1972, kdy byla založena jako Národní fronta za francouzskou jednotu. Jako úplně samostatný subjekt existuje od roku 1974. Strana sama sebe definuje jako vlastenecké, populistické a suverenistické hnutí, odmítá být charakterizována jako krajní pravice.

Od roku 1995 se pak strana deklaruje sloganem „ani pravice, ani levice“. Národní frontu tedy definuje francouzský nacionalismus, euroskepticismus, protekcionismus a tradicionalismus. Dále strana vystupuje dlouhodobě proti přistěhovalectví, zvláště proti islámu.⁷⁰

V roce 2011 došlo ve straně k dlouho očekávané výměně na postu předsedy strany, kdy otce-zakladatele Jean-Marie Le Pena vysídala jeho dcera Marine Le Pen. Toto byl zlomový bod v historii strany. M. Le Pen se poté začala zaměřovat více na ekonomická a sociální témata, nechtěla, aby strana byla spojována jen s tématy, jako je např. boj proti imigraci. Cílem bylo nabídnout stranu jako vládní alternativu, a ne pouze jako protestní uskupení..

Za předsednictví M. Le Pen se tedy programatika strany postupně vyvinula ve směru spojení ekonomického etatismu a protekcionismu, nacionalismu a hodnotového konzervatismu. Sebeidentifikace strany je založena na akcentaci národní, sociální a antiglobalistické komponenty programu a ideologie.

Jednalo se o koncept národní patriotické strany, která zastává tradiční společenské hodnoty a v zahraniční politice preferuje spíše izolacionismus před integracionismem. Nikdy ovšem nešlo o požadavek přímého vystoupení Francie z Evropské unie, ale o mírnější kroky, jako je např. vystoupení z tzv. Schengenského systému (a prostoru) – a v určité době byl velmi akcentován i požadavek na vystoupení Francie z Evropské měnové unie (eurozóny).⁷¹

⁶⁹ SASÝNOVÁ, Klára. Národní fronta (Le Front National) – Národní sdružení (Le Rassemblement national) pod vedením Marine Le Penové. Bakalářská práce. Praha. 2019. Dostupné z: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/212032/>>

⁷⁰ SASÝNOVÁ, Klára. Národní fronta (Le Front National) – Národní sdružení (Le Rassemblement national) pod vedením Marine Le Penové. Bakalářská práce. Praha. 2019. Dostupné z: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/212032/>>

⁷¹ <Dostupné z: <https://rassemblementnational.fr/>>

Tento izolacionismus je silnější v oblasti vojenské a obranné, kdy strana důsledně vystupuje proti francouzskému angažmá v mezinárodních válečných operacích – a ani otázka vystoupení Francie ze struktur NATO není tabu.

Národní sdružení je dlouhodobě pevně ukotveno v politickém systému francouzské Páté republiky. M. Le Pen se podařilo stranu postupně skrze zmírnění rétoriky, jednoznačnou distanci od rasismu a antisemitismu a mnohem významnější orientaci na sociální a ekonomická témata modernizovat a dále otevřít novým sociodemografickým a socioekonomickým voličským skupinám.

Italská *strana Liga (Lega)* vznikla v roce 1991 coby Liga Severu za nezávislost Padánie. Jako jeden z mála italských stranických subjektů bez větší úhony přežila rozsáhlou protikorupční akci „Čisté ruce“ na počátku 90. let minulého století a na rozdíl od jiných italských politických uskupení dlouhodobě netrpí výraznějšími vnitrostranickými rozkoly či spory rezultující v rozpady politických subjektů..

Dlouhou dobu se profilovala jako klasická regionální strana. Mezi roky 2001 a 2009 byla osm let součástí vlády středopravé koalice vedené premiérem Silviem Berlusconiem. V letech 2018 až 2019 poté tvořila strana italskou vládu společně s Hnutím pěti hvězd. V současné době je nejsilnější italskou opoziční politickou stranou.

Liga Severu za nezávislost Padánie byla založena 8. února 1991 na prvním federálním kongresu v Pieve Emanuele v provincii Milán. Zakladatelem strany byl tehdejší předseda Ligy Lombardie, Umberto Bossi, který byl během tohoto kongresu zvolen předsedou nově vzniklého subjektu, kterým zůstal až do roku 2012.⁷²

Během kongresu bylo jednohlasně rozhodnuto, že se dříve nezávislé regionální Ligy spojí v jednotný politický celek nesoucí název Liga Severu a dříve konfederativní strukturu nahradí jednotná politická identita, založená na „národních sekcích“.

V té době byl hlavním politickým cílem Ligy Severu federalismus, podporující myšlenku kulturní a historické odlišnosti severu Itálie.⁷³

⁷² HRUŠKOVÁ, Tereza. Proměna politické strany Liga Severu v Itálii, Diplomová práce. Praha. 2016. Dostupné z: < <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/162696/>>

⁷³ STRMISKA, Maxmilián. Liga severu: Její postavení a role v italské stranicko-politické soustavě (1993-2002). Dostupné z: < <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/3933/5330>>

V dubnu 1992 získalo nové politické uskupení Liga Severu v parlamentních volbách 8,65 % hlasů, což znamenalo 25 senátorů a 55 poslanců, přičemž se stalo čtvrtou nejsilnější italskou politickou stranou.

Po dalších parlamentních volbách v roce 1996 se strana ocitla v politické izolaci, která se projevila nejen reálnou ztrátou vlivu, ale i radikalizací jejího politického programu. Jestliže dříve byl cílem Ligy Severu zmíněný státoprávní federalismus, po volbách v roce 1996 se situace mění a dochází k prosazování absolutní nezávislosti regionů Severní Itálie, tvořících tzv. Padánii.⁷⁴

„Dva státy, dvě pokladny, dvě měny, secese“ – to bylo typické heslo Ligy Severu druhé poloviny 90. let a její rétorika dále podstatně přitvrzovala. V téže době dochází k intenzivnímu procesu budování tzv. padánské identity, která měla podpořit a opodstatnit snahy o odtržení od zbytku Itálie.

Postoj Ligy Severu k otázce nezávislosti a participace na celostátním politickém dění se začíná opět měnit až v roce 2000 v průběhu kampaně do regionálních voleb. Liga Severu při této příležitosti opouští secesionistické snahy a znovu vstupuje do celostátní volební koalice vedené Silviem Berlusconiem. Téma nezávislosti Padánie v politickém diskurzu nahrazuje téma větší regionální autonomie, ve smyslu, který Liga Severu, s odkazem na britské politické reálie, nazvala „devolucí“.⁷⁵

Zhruba v této době se také začíná pozornost Ligy Severu obracet k problematice nelegální imigrace a konceptu multikulturalismu. Strana se také stává zdatně kritičtější vůči Evropské unii, především pak vůči projektu společné evropské měny. Jednalo se o témata, která měla u voličů okamžitou odezvu. Strana se v důsledku toho stala hlavním italským obráncem tvrdé linie protiimigračních opatření, která zahrnovala i repatriace nelegálně přebývajících osob

V této době se také začíná výrazněji štěpit vedení Ligy Severu. Konkrétně se jednalo o neshody mezi Umbertoem Bossim a stranickým mužem číslo dvě, Robertem Maronim, které vyvrcholily v dubnu 2012, kdy vyšlo najevo Bossiho zneužití veřejných peněz pro financování strany ve prospěch jeho rodiny.

⁷⁴ STRMISKA, Maxmilián. Liga severu: Její postavení a role v italské stranicko-politické soustavě (1993-2002). Dostupné z: < <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/3933/5330>>

⁷⁵ HRUŠKOVÁ, Tereza. Proměna politické strany Liga Severu v Itálii, Diplomová práce. Praha. 2016. Dostupné z: < <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/162696/>>

5. dubna 2012 byl Umberto Bossi donucen rezignovat na post federálního předsedy Ligy Severu a určil, že až do konání kongresu jej bude zastupovat triumvirát složený z Roberta Maroniho, Roberta Calderoliho a Manuely Dal Lago.⁷⁶

Pátý federální kongres Ligy Severu v Assiagu pak potvrzuje ve funkci jediného kandidáta, Roberta Maroniho, jako předsedu a lídra Ligy Severu. Roberto Maroni zůstal ve funkci předsedy strany až do 7. prosince 2013, kdy se koná volba nového předsedy strany, ve které byl většinou 82% hlasů zvolen tehdejší předseda Ligy Lombardie, Matteo Salvini.⁷⁷

Salviniho politika dále výrazně zesílila směřování strany od politického subjektu regionální typu a zaměření k celostátní straně pokrývající veškeré politické a odborné agendy a programatiku. Nacházíme zde do určité míry i inspiraci evropskými politickými stranami řazenými k tzv. radikálně populistické pravici.

Terčem kritiky strany se čím dál více stávají mnohé aspekty fungování Evropské unie i společné „evropské“ měny, eura. Neméně významnými ovšem zůstávají témata nelegální imigrace do Itálie, bezpečnosti a reformy daňové či fiskální politiky a federalizace Itálie.

Součástí Salviniho nové strategie byla i nabídka společného politického projektu na bázi Ligy Severu pro regiony střední a jižní Itálie. Liga Severu prošla ve svém vývoji posledních řadou významných změn. Oproti své původní podobě a povaze se z regionálního politického subjektu stala tzv. celonárodní politickou stranou, která je, dle opakovaných průzkumů veřejného mínění, jednou ze dvou nejsilnějších italských politických stran.

Součástí tohoto procesu byla i změna názvu strany z „Liga Severu“ na „Liga“, ke které došlo oficiálně 21. prosince roku 2017.⁷⁸

Svobodná strana Rakouska je tradiční a dlouholetou součástí stranického systému Rakouska. V letech 2017–2019 byla koaličním partnerem Rakouské lidové strany ve vládě kancléře Sebastiana Kurze. Je stranou s prvky národního konzervatismu, je zastoupena ve všech rakouských zemských parlamentech jednotlivých spolkových zemí.

⁷⁶ STRMISKA, Maxmilián. Liga severu: Její postavení a role v italské stranicko-politické soustavě (1993-2002). Dostupné z: <<https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/3933/5330>>

⁷⁷ HRUŠKOVÁ, Tereza. Proměna politické strany Liga Severu v Itálii, Diplomová práce. Praha. 2016. Dostupné z: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/162696/>>

⁷⁸ Vládu v Itálii sestaví protisystémové Hnutí pěti hvězd a ultrapravicová liga severu. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/vladu-v-italii-sestavi-protisystemove-hnuti-peti-hvezd-a-ultrapravicova-liga-severu-15144>>

Její voličskou základnu tvoří zejména živnostníci, zaměstnanci, dále i nejmladší generace voličů a lidé kritičtí s aktuální situací uvnitř Evropské unie, zejména, co se týče nelegální masové imigrace.

Strana byla založena v roce 1956 přetvořením Svazu nezávislých (VdU). Dlouhou dobu byla vnímána jako strana ideově navazující na rakouské nacistické, což jí fakticky znemožňovalo vstup do vlády na spolkové úrovni.

Poprvé vstoupila na celonárodní úrovni do vlády až dominance stranického liberálního křídla v čele s Norbertem Stegerem, Stalo se tak v roce 1983 – ve vládním partnerství s dominantními sociálními demokraty.⁷⁹

V roce 1986 se vedení strany ujal Jörg Haider, pod jehož vedením se strana transformovala na stranu spíše nacionalistického typu, což mj. vedlo k rozpadu koalice se sociálními demokraty.

Co se týče voličských preferencí, strana poté postupně posilovala, a to navzdory tomu, že se od ní v první polovině 90. let odtrhlo tzv. Liberální fórum. Ve volbách v roce 1999 dosáhla strana výsledku 26,9 % a zajistila si posléze účast v kabinetu premiéra Wolfganga Schüssela po boku rakouské lidové strany. Tato vládní koalice se v roce 2002 předčasně rozpadla a strana (již pod vedením Herberta Haupta) v následujících předčasných volbách významně oslabila, až na 10 %. Po další sérii vnitrostranických sporů se křídlo expředsedy Haidera odštěpilo a vytvořilo novou stranu Svaz pro budoucnost Rakouska. Do té přešlo 16 z tehdejších 18 poslanců strany a všichni tři její ministři.⁸⁰

Předsedou „zbytkových“ Svobodných byl v roce 2003 zvolen Heinz-Christian Strache. Ten stranu konsolidoval a nasměroval na stoupající preferenční dráhu. Na spolkové úrovni i v jednotlivých zemích - a po parlamentních volbách v roce 2017 došlo i k jejímu návratu do spolkové vlády společně se stranou lidovou

17. května 2019 informovala média o kontroverzní videonahrávce, na které se předseda Strache domlouval s nastraženou provokatérkou na mediální podpoře výměnou za příslib budoucího přidělení státních zakázek.

⁷⁹ HOTOVÝ, Jakub. Svobodná strana Rakouska a volby do Národní rady v roce 1999. Bakalářská práce. České Budějovice, 2019. Dostupné z: <https://wstag.jcu.cz/portal/studium/prohlizeni.htm>

⁸⁰ HOTOVÝ, Jakub. Svobodná strana Rakouska a volby do Národní rady v roce 1999. Bakalářská práce. České Budějovice, 2019. Dostupné z: <https://wstag.jcu.cz/portal/studium/prohlizeni.htm>

Tato causa vyvolala téměř okamžitou rezignaci (tehdejšího vicekancléře a předsedy strany) Heinze-Christiana Stracheho a zároveň znamenala i rozpad rakouské vládní koalice a konání předčasných parlamentních voleb.⁸¹

Mezi dlouhodobé klíčové programové body strany patří nesouhlas s další unifikací a federalizací EU, odmítání zvýšení členských příspěvků EU., zpřísnění rakouského zákona o občanství, boj za omezení masového přistěhovalectví do Rakouska potažmo EU.

Rakouští Svobodní se postupem doby z pozice strany vnímané jako postnacistická proměnili v „lidovou“ stranu, jejíž program odpovídá programům mnoha obdobných národně konzervativně orientovaných evropských stran.

Vlámský zájem je belgická politická strana, která prosazuje nezávislost Vlámka (Flander resp. vlámského národnostního a jazykového společenství) na Belgii resp. jeho osamostatnění. Strana se dlouhodobě vymezuje vůči přistěhovalectví a multikulturalismu. Přijímá multietnickou společnost pouze potud, jestliže se osoby nevlámského původu plně asimilují. Strana sama sebe vnímá jako konzervativní, vnějšími pozorovateli bývá však někdy označována za krajně pravicovou. Současným předsedou tohoto politického subjektu je

od roku 2014 Tom van Grieken.⁸²

Strana je nástupcem Vlámského bloku (založen 1978). Ke změně názvu došlo na základě soudního procesu v roce 2004, kdy belgický Nejvyšší soud umožnil příslušným státním orgánům odepřít straně finanční příspěvky na její činnost. Strana se po tomto verdiktu sama rozpustila a následně došlo k (znovu)založení strany pod novým názvem.

Vlámský blok vznikl v roce 1978 původně jako volební koalice – coby uskupení Lidové unie a Vlámské národní strany. Od něj se poté oddělil radikálněji orientovaný subjekt, který přijal název někdejší koalice za svůj.⁸³

⁸¹ Po skandálu s videem končí rakouská vláda. Budou předčasné volby. Dostupné z:

<<https://www.e15.cz/zahranicni/po-skandalu-s-videem-konci-rakouska-vlada-budou-predcasne-volby-1358981>>

⁸² KECHLIBAR, Marián. Vlámský zájem na tahu. Dostupné z: <<https://prima.iprima.cz/komentare/komentar-mariana-kechlibara-vlamsky-zajem-na-tahu>>

⁸³ KECHLIBAR, Marián. Vlámský zájem na tahu. Dostupné z: <<https://prima.iprima.cz/komentare/komentar-mariana-kechlibara-vlamsky-zajem-na-tahu>>

Vlámský blok se vždy prezentoval jako strana odmítající jakýkoli kompromis v otázce jazyka a národního sebeurčení, od začátku svého byl dominantním programovým prvkem strany vlámský separatismus. Vedle toho byla i pro Vlámky blok charakteristická i ostrá protiimigrační rétorika.

Většina ostatních belgických relevantních politických stran odmítá s Vlámským zájmem participovat na exekutivní odpovědnosti na celostátní úrovni, jeho koaliční potenciál je v tomto smyslu nízký.

Kromě požadavku nezávislosti Vlámka jsou hlavními programovými body strany omezení finančních převodů z Vlámka do (hlavního města) Bruselu a Valonska, které Vlámky zájem považuje za neoprávněné a neodůvodněné. Dále se pak jedná o představu užší spolupráci mezi Vlámskem (Flandry) a Nizozemím, deportace přistěhovalců, kteří se nedokážou asimilovat, blokování vstupu Turecka do Evropské unie, anebo zrušení antidiskriminačních zákonů. V posledních volbách do Evropského parlamentu Vlámky zájem nasbíral ve vlámské části Belgie 18,5 % hlasů a ztrojnásobil svůj zisk oproti evropským volbám v roce 2104.⁸⁴

Vlámky zájem, stojící tedy v rámci belgické stranicko-politické soustavy v tzv. sanitárním kordonu, je tedy v politickém systému Belgie určitým rušivým a izolovaným prvkem. Ovšem tato izolace postupem doby ztrácí na síle a intenzitě, například předsedu strany Tom van Grieken nyl před nedávnem přijat belgickým králem Philippem. Bylo to první setkání belgického krále s předákem národovecky zaměřené strany od roku 1936.⁸⁵

Polská politická strana **Kongres nové pravice** (KNP, současný předseda Stanisław Żółtek) byla založena 25. března 2011. V ideologické a programické oblasti je charakterizována ekonomickým liberalismem (až libertarianismem), společenským konzervatismem a tzv. tvrdým euroskepticismem s požadavkem vystoupení Polska z Evropské unie.

Prvním předsedou subjektu byl kontroverzní Janusz Korwin-Mikke (ze strany vyloučen v roce 2015). V prvních parlamentních volbách, kterých se strana účastnila (rok 2011) získala pouze 1,06% hlasů (ve volbě do Sejmu) a žádné zastoupení v Senátu.

⁸⁴ Dostupné z: <https://www.vlaamsbelang.org/>

⁸⁵ KECHLIBAR, Marián. Vlámky zájem na tahu. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/komentare/komentar-mariana-kechlibara-vlamsky-zajem-na-tahu>

V parlamentních volbách v roce 2015 kandidovali již zástupci strany pouze v rámci volebního listiny subjektu Kukiz a získali jeden poslanecký mandát.⁸⁶

Hlavními cíli strany ve vnitřní polské politice je přijetí nové ústavy, nastolení prezidentského systému, zmenšení velikosti polského parlamentu a větší regionální autonomie. V ekonomické oblasti pak snižování daní (včetně úplného zrušení daně z příjmu) a redukce státního dluhu omezováním sociálních programů. Strana požaduje i poměrně širokou dekriminalizaci užívání a výroby drog. Dále mj. odmítá zavedení institutu stejnopohlavních manželství a obnovení trestu smrti.

Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 získala KNP čtyři europoslanecká křesla. Ačkoli se strana dlouhodobě programově a politicky hlásila k britské Straně nezávislosti (UKIP), ta ji odmítala (jako celý subjekt) přijmout do „své“ (jí dominované) frakce Evropa svobody a přímé demokracie. Jako důvod byly uváděny některé kontroverzní výroky tehdejšího předsedy Janusze Korwina-Mikke. K této frakci se (v říjnu 2014) připojil samostatně pouze jediný člen KNP Robert Jaroslaw Iwaszkiewicz.

Zbylí tři poslanci KNP (včetně jejího předsedy) působili v Evropském parlamentu jako nezařazení, dva z nich později (2015) vstoupili do nově založené frakce Evropa národů a svobody. Janusz Korwin-Mikke nikoli, protože pro něho byla, jeho vlastními slovy „...moc protiislámská a málo ekonomicky liberální...“.⁸⁷

Zárodky politické strany *Alternativa pro Německo* (AfD) se začaly konstituovat po roce 2010 - poté, co vláda kancléřky Merkelové prosadila poskytnutí přímé finanční pomoci Řecku, začal narůstat a formovat se ideový a politický odpor vůči této „záchranné“ a integrační (německé i eurounijní) politice. A nešlo pouze o odpor politický, nýbrž i odborný, formulovaný řadou např. ekonomických expertů a akademiků.

Gerd Robanus, Alexandrem Gauland, Bernd Lucke a Konrad Adam tehdy založili hnutí Volební alternativa 2013. V průběhu roku 2012 se k tomuto hnutí přidávalo stále více členů. Toto uskupení se tehdy ještě nepovažovalo přímo za politickou stranu, ale za nadstranické hnutí občanského středu.

⁸⁶ SZCZERBIAK, Aleks. The Congress of the New Right is the latest anti-establishment party to have success in Poland, but it may struggle to secure long-term support.

Dostupné z: <<https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2014/06/10/the-congress-of-the-new-right-is-the-latest-antiestablishment-party-to-have-success-in-poland-but-it-may-struggle-to-secure-long-term-support/>>

⁸⁷ Webové stránky Janusz Korwin-Mikke. Dostupné z: <<https://korwin-mikke.pl/>>

Cíli hnutí bylo zastavení financování dluhů cizích států, opuštění společné evropské měny a odmítnutí centralizaci moci v rámci orgánů Evropské unie včetně navrácení legislativních pravomoci zpět jednotlivým národním parlamentům.⁸⁸

Dne 6. února 2013 pak byla v Berlíně založena nová politická strana Alternativa pro Německo (AfD), která vznikla právě z původní Volební alternativy 2013. Byli zde zvoleni první tři (spolu)předsedové strany - Bernd Lucke, Konrad Adam, a Frauke Petry. Postupem času se počet předsedů strany snížil ze tří na dva, když v roce 2015 doplnil Frauke Petry nově zvolený Jörg Meuthen. V roce 2017 pak zase Jörga Meuthena doplnil Alexander Gauland.

Ve spolkových volbách v roce 2013 získala strana 4,7 % hlasů a jen těsně se nedostala do Spolkového sněmu. Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 už strana obdržela 7,1 % hlasů a získala sedm poslaneckých mandátů. Pět z těchto sedmi europoslanců ovšem již o rok později přešlo k nově vytvořené politické straně ALFA.⁸⁹

Po těchto volbách (2014') do Evropského parlamentu byla Alternativa pro Německo přijata do skupiny Evropských konzervativců a reformistů (ECR), mj. přes silný odpor tehdejšího britského konzervativního premiéra Davida Camerona.

V roce 2016 byli z této frakce vyloučeni dva europoslanci AfD. Beatrix von Storch se posléze připojila se k frakci Evropa svobody a přímé demokracie a Marcus Pretzell k frakci Evropa národů a svobody. Toto dění bylo odrazem výrazných vnitřních sporů o orientaci strany mezi – zjednodušeně řečeno – (ekonomickými) liberály a národními konzervativci. „Otcové zakladatelé“ strany okolo jednoho z prvních spolupředsedů Bernda Luckeho tedy již v roce 2015 založili novou politickou stranu ALFA, která se ovšem od listopadu 2016 nazývá Liberálně-konzervativní reforma. Z původní AfD. tehdy vystoupilo asi 20 % členů.⁹⁰

Ve volbách do německého Spolkového sněmu, jež se konaly 24. září 2017, Alternativa pro Německo obdržela 12,6 % hlasů, čímž získala celkem 94 mandátů a stala se třetí nejsilnější německou parlamentní stranou.

⁸⁸ BĚHALOVÁ, Žaneta. Vývoj a cíle německé politické strany Alternative für Deutschland. Diplomová práce. Olomouc. 2018. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/63cbbr/25119605> >

⁸⁹ HORÁČKOVÁ, Lucie. Fenomén euroskepticismu na příkladu německé AfD a české SPD. Bakalářská práce. Praha. 2019. Dostupné z: <<https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/107094> >

⁹⁰ BĚHALOVÁ, Žaneta. Vývoj a cíle německé politické strany Alternative für Deutschland. Diplomová práce. Olomouc. 2018. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/63cbbr/25119605> >

Předsedkyně strany Frauke Petry se přitom předtím, v dubnu 2017, vzdala své kandidatury do Spolkového sněmu coby lídr stranické listiny, přesto však získala mandát ve Spolkovém sněmu jako tzv. přímá kandidátka ve většinové složce německého smíšeného volebního systému ve spolkové zemi Sasko.

Den po volbách učinila rozhodnutí, že nebude členkou stranické parlamentní frakce Alternativy pro Německo, nýbrž pouze nezařazenou členkou Spolkového sněmu, a následně oznámila, že již nadále nechce se stranou spolupracovat a ukončuje tak své členství v AfD. Frauke Petry poté založila novou politickou stranu s názvem „Die Blaue“.⁹¹

AfD je voličsky výrazně silnější ve východních spolkových zemích (někdejší NDR). Ve svých politických výstupech silně kritizuje a odmítá členství Německa v eurozóně a federalizační tendence v Evropské unii. Strana požaduje výraznou reformu EU a jejích orgánů, její představou je aliance suverénních států se společným vnitřním trhem, kde jsou legislativní pravomoci přeneseny zpět na úroveň národních států – stejně tak jako mají být znovu národními doménami měnová, fiskální a rozpočtová politika.⁹²

Postupem doby se pak dalšími ústředními motivy programatiky strany staly oblasti přistěhovalectví, migrace a azylu a další kulturně společenské agendy typu základního postavení tradiční rodiny ve společnosti, otázky svobody slova a projevu apod.

Strana pro svobodu (PVV) je nizozemská národně-konzervativní politická strana, která vznikla v roce 2006 odštěpením od Lidové strany pro svobodu a demokracii (VVD). Strana dlouhodobě těží svojí popularitu převážně z široké nespokojenosti s poměrně vstřícnou politikou nizozemské vlády vůči přistěhovalcům a projektu tzv. multikulturní společnosti. Po úspěchu v prvních parlamentních volbách, kterých se zúčastnila, v roce 2006, se strana dostala do dolní komory nizozemského parlamentu. Subjekt je od počátku své existence do značné míry založen na pozici a popularitě jejího lídra, Geerta Wilderse.⁹³

Po parlamentních volbách v roce 2016 PVV de facto na nizozemské stranicko-politické scéně nahradila obdobně ideově a politicky orientovaný subjekt, List Pima Fortuyna, jehož lídr byl zavražděn.

⁹¹ HORÁČKOVÁ, Lucie. Fenomén euroskepticismu na příkladu německé AfD a české SPD. Bakalářská práce. Praha. 2019. Dostupné z: <<https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/107094>>

⁹² BĚHALOVÁ, Žaneta. Vývoj a cíle německé politické strany Alternative für Deutschland. Diplomová práce. Olomouc. 2018. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/63cbbr/25119605>>

⁹³ Webové stránky Strany pro svobodu. Dostupné z: <<https://www.pvv.nl/>>

Předseda strany Geert Wilders byl již od začátku devadesátých let aktivním a viditelným členem Lidové strany pro svobodu a demokracii (VVD), svou politickou kariéru začínal coby asistent ministra zahraničí Fritse Bolkensteina.

V roce 2004 založil poslaneckou skupinu Groep Wilders, která se tehdy zformovala v dolní komoře nizozemského parlamentu poté, co uvnitř VVD vypukly rozpory ohledně otázky přijetí Turecka do Evropské unie. V téže roce Wilders z VVD vystoupil, ale své křeslo v dolní komoře neopustil. V roce 2006 pak definitivně založil vlastní politickou stranu.⁹⁴

PVV je tedy národně-konzervativní, silně euroskeptickou stranou. Jedním ze specifických rysů strany je nemožnost vstupu, nemožnost vzniku klasického individuálního stranického členství. Jediným představitelem strany je Geert Wilders. Ostatní zájemci se mohou stát pouze příznivci strany v tzv. Společnosti Groep Wilders, která je se stranou pochopitelně úzce propojena. Ve svých prvních volbách do dolní komory nizozemského parlamentu v roce 2006 zaznamenala strana poměrný úspěch získáním 5,9 % hlasů.⁹⁵

V roce 2010, v předčasných volbách získala PVV historicky nejvyšší počet mandátů – 24. Následně byla přizvána do koalice s VVD a křesťanskými demokraty (CDA) v čele s premiérem Markem Ruttem, jelikož se stala třetí nejsilnější stranou v zemi. Přímou účast ve vládě však strana odmítla a slíbila koalici podporu, čímž jí zajistila těsnou většinu parlamentních hlasů.⁹⁶

I přes údernější rétoriku v oblasti imigrace a kritiky evropské integrace nedosáhla již Strana pro svobodu nikdy ve své pozdější historii lepšího výsledku než v onom roce 2010.

Strana pro svobodu kombinuje ve svém dlouhodobém politickém programu (i ve všech volebních programech) několik hlavních témat: ekonomický liberalismus, konzervativní přístup k imigraci (zejména islámské) a kritický přístup k podobě vývoje evropské integrace. Dánská lidová strana bývá ideologicky řazena mezi subjekty národně-sociálně-konzervativní orientace, popř. mezi strany pravicově populistické a euroskeptické. Mezi významné body jejího programu patří taktéž odpor proti přistěhovalectví.

⁹⁴ BRNINSKÁ, Anna. Strana pro svobodu a otázka imigrace v Nizozemsku. Diplomová práce. Praha. 2014. Dostupné z: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/149547/>>

⁹⁵ BRNINSKÁ, Anna. Strana pro svobodu a otázka imigrace v Nizozemsku. Diplomová práce. Praha. 2014. Dostupné z: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/149547/>>

⁹⁶ Webové stránky Strany pro svobodu. Dostupné z: <<https://www.pvv.nl/>>

Dánská lidová strana byla založena v roce 1995 Piou Kjaersgaardovou, která ji poté vedla až do roku 2012. V letech 2001 až 2011 se strana nepřímo podílela i vládě, když na její podpoře závisely menšinové koaliční kabinetů vedené liberální stranou Venstre. Od roku 2012 je předsedou strany Kristian Thulesen Dahl.⁹⁷

Tehdy, v roce 1995, vyvrcholil dlouhotrvající vnitrostranický konflikt v rámci dánské Pokrokové strany mezi křídlem vedeným předsedou Mogensem Glistrupem a křídlem, v jehož čele stála právě Pia Kjaersgaard. Násedoval rozpad strany a vznik nového subjektu s názvem Dánská lidová strana (DFP).

Pokroková strana se dlouhodobě profilovala na dvou hlavních tématech, a sice na odporu proti vysokým daním a odporu proti přílivu imigrantů do Dánska. Strana se stavěla poměrně velmi skepticky vůči evropské integraci. V roce 1986 se postavila na stranu odpůrců tzv. Jednotného evropského aktu (JEA, projekt prohloubení tzv. Společného evropského vnitřního trhu). Strana taktéž odmítla Maastrichtskou smlouvu o Evropské unii jako „napuštěnou plánovanou ekonomikou a centralismem“.⁹⁸

I podle Dánské lidové strany by mělo být primárním zájmem dánské zahraniční politiky zachování a zajištění nezávislosti, v důsledku čehož se negativně vymezila jak proti Amsterdamské smlouvě (1999), tak proti přijetí eura. Stranu lze, i na základě typologie euroskepticismu představené v této práci, přiřadit k tvrdě euroskeptickým politickým formacím.

Historické kořeny *Strany Finů* leží ve Finské venkovské straně (SMP), která v roce 1995 z důvodů setrvalého poklesu volebních preferencí změnila název na Práví Finové. Původní cílovou skupinou strany bylo venkovské obyvatelstvo negativně zasažené procesy modernizace a urbanizace. SMP představovala tzv. rodinnou politickou stranu, poněvadž jejími dlouholetými předsedy byli otec a syn Vennamové. SMP byla v letech 1983- 1990 součástí koaliční vlády, což bývá mj. uváděno jako hlavní důvod poklesu její volební síly a relevance. V roce 1995 pak byla SMP dokonce nucena vyhlásit bankrot.⁹⁹

⁹⁷ Webové stránky Dánské lidové strany. Dostupné z: <https://danskfolkeparti.dk/>

⁹⁸ ČANČÍKOVÁ, Edita. Vývoj a role pravicově orientovaných stran v Dánském království. Diplomová práce. Praha. 2010. Dostupné z:

[file:///C:/Users/kobzaj/Downloads/DPTX_2008_2_11230_0_266377_0_86629%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/kobzaj/Downloads/DPTX_2008_2_11230_0_266377_0_86629%20(1).pdf)

⁹⁹ DUDÁKOVÁ, Barbora. Volební úspěch populistické radikální pravice ve Finsku. Diplomová práce. Brno, 2012. Dostupné z: <https://theses.cz/id/s4fs5x/>

Strana Finů (dřívíe Finové) tedy představují tzv. následnickou stranu. Dědictvím po SMP není pouze členská základna či stranická infrastruktura, ale i politický styl založený na dominanci lídra (předsedy) strany (Toni Soini, Jussi Halla-aho.).

Strana Finů je euroskeptickým, národně zaměřeným, politickým subjektem, který vychází i z křesťanských sociálních hodnot. Od roku 2003 je zastoupena ve finském parlamentu a od roku 2009 v Evropském parlamentu.

Pilíře jejího politického programu tvoří progresivní zdanění a sociální stát, finanční podpora zemědělství a venkova, energetická soběstačnost a podpora jaderné energetiky, podpora tzv. tradiční rodiny, zrušení stejnopohlavních manželství a adopcí dětí homosexuálními páry, omezení migrace a zavedení přísných kvót pro přijímání imigrantů, zákaz zahalování na veřejných místech, zákaz praktikování práva šaría, opozice vůči Evropské unii a NATO a podpora finské národní identity.¹⁰⁰

V roce 2011 v parlamentních volbách strana získala 19,1% hlasů a stala se třetí nejsilnější stranou v parlamentu. Ve volbách roku 2015 strana obdržela 17,7% hlasů, což ji posunulo na pozici druhé nejsilnější finské parlamentní strany. V témže roce se strana stala i součástí finské vládní koalice. V roce 2017 došlo ve straně k rozkolu v souvislosti se zvolením nového předsedy strany, kterým se stal Jussi Halla-aho namísto Tima Soiniho, kdy následně více než polovina poslanců opustila její poslanecký klub a posléze i stranu. Později z této skupiny vznikla platforma Nová alternativa, která i nadále podporovala vládu i vládní koalici, zatímco Práví Finové (s novým předsedou) přešli do opozice.¹⁰¹

V roce 2009 získali Práví Finové zastoupení v Evropském parlamentu a stali se jedním ze zakládajících subjektů tehdy vzniklé euroskeptické frakce Evropa svobody a demokracie. V červnu roku 2014 se Práví Finové v Evropském parlamentu připojili k frakci Evropských konzervativců a reformistů a po volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 přešli europoslanci Strany Finů do euroskeptické frakce Identita a demokracie.

Estonská konzervativní lidová strana je národně konzervativní politický subjekt s rysy euroskepticismu inklinující i k podpoře prvků přímé demokracie. Strana byla založena 24. března 2012 sloučením Estonské lidové unie a Estonského národního hnutí. Od roku 2013 je jejím předsedou Mart Helme, bývalý estonský velvyslanec v Rusku.

¹⁰⁰ Webové stránky Strany Finů. Dostupní z: <<https://www.perussuomalaiset.fi/>>

¹⁰¹ Webové stránky Strany Finů. Dostupní z: <<https://www.perussuomalaiset.fi/>>

V estonských parlamentních volbách v roce 2015 získala strana 8,1 % hlasů a 7 z celkových 101 mandátů v parlamentu Estonska. Následně byla v letech 2015–2019 součástí parlamentní opozice.

Čestným předsedou strany je Arnold Rüütel, bývalý prezident Estonska. Od estonských parlamentních voleb v roce 2019 je strana součástí estonské vlády, když obsadila pět ministerských postů. Předseda strany Mart Helme je ministrem vnitra a jeho syn Martin Heime pak ministrem financí.¹⁰²

Někteří politologové a političtí komentátoři řadí stranu mezi subjekty krajní pravice resp. extremistické subjekty, zejména s ohledem na resentimenty, které se ve stranickém prostředí občas objevují ve vztahu k estonskému nacistickému hnutí z období druhé světové války. Představitelé strany se například pravidelně účastní každoročních shromáždění estonských veteránů zbraní SS.

Pilíři stranického programu je mj. podpora mladých estonských rodin, snaha o snížení pracovní emigrace Estonců i odpor vůči imigraci do Estonska ze zemí mimo Evropskou unii. Dle jejích vlastních dokumentů je ideologie a politická činnost strany založena na těchto základních pilířích: obrana estonských národních hodnot, podpora estonského jazyka, kultury, rodiny a tradic, společnost rovných příležitostí, možnost zapojení všech občanů do politického rozhodování, sociálně i regionálně vyvážený rozvoj Estonska, právní, spravedlivý a silný stát, důraz na udržitelný rozvoj a ekologickou politiku.¹⁰³

Strana požaduje vetování jakékoli unijní legislativy, která znamená centralizaci a více kompetencí pro orgány EU. Zatím neprosazuje přímo odchod Estonska z EU, ale její zásadní reformu.

Hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD) vzniklo (pod původním názvem Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD) v roce 2015 v důsledku několikaměsíční krize v politickém hnutí Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury, která vyvrcholila odchodem jeho dvou nejvýraznějších a nejviditelnějších představitelů (ex)předsedy Tomia Okamury a (ex)místopředsedy a (ex)předsedy poslaneckého klubu Radima Fialy poté, co byli zbaveni všech svých funkcí a nakonec i z hnutí vyloučení.

¹⁰² Webové stránky Estonské konzervativní lidové strany. Dostupné z: <<https://www.ekre.ee/>>

¹⁰³ Vzestup nacionalismu: Co stojí za úspěchem estonské krajní pravice? Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/257046-vzestup-nacionalismu-co-stoji-za-uspechem-estonske-krajni-pravice/>

Tomio Okamura s Radiem Fialou poté (už coby nezařazení poslanci) začali konstituovat nový politický subjekt. V květnu roku 2015 zažádali o jeho registraci – pod názvem Svoboda a přímá demokracie – ministerstvo vnitra. Dne 16. června 2015 nové hnutí získalo potřebnou registraci a zahájilo nábor členů a politickou činnost.¹⁰⁴

Hnutí programově navázalo na Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury. Mezi deklarovanými politickými záměry a cíli dominovaly patriotismus a důraz na národní zájmy a národní suverenitu projevující se zejména odporem k tehdy v Evropě velmi silné vlně nelegální imigrace (a obecně tzv. nulovou tolerancí k jakékoli ilegální imigraci do České republiky, potažmo Evropy).

A vedel toho taktéž koncept přímé demokracie ve formě zakotvení institutu závazného obecného referenda (včetně oblasti mezinárodních smluv a závazků) do české ústavy či požadavky na přímou volbu a odvolatelnost politiků na všech úrovních volených orgánů veřejné správy.

Co se týče zařazení hnutí v rámci politického spektra, panují zde rozdílné názory. Podle sociologa Daniela Prokopa je zařazení hnutí obtížné, neboť doleva se řadí „oslovováním ublížené části populace“, zatímco napravo „rétorikou proti takzvaným nepřizpůsobivým“. Právnik a publicista Petr Kolman zase program odvolatelnosti politiků a soudců označil za bod „jako opsaný od trockistů“ a i požadavek široce používaného referenda či zestátnění exekutorů považuje za typicky levicové prvky, přičemž této levicovosti by dle něho nasvědčovalo i převzetí významné části elektorátu hnutí od ČSSD a KSČM.¹⁰⁵

Ovšem zatímco sociolog Daniel Prokop považuje „oslovování ublížené části populace“ za levicovou charakteristiku, někteří jiní politologové toto naopak hodnotí jako pravicový rys. Například Kamil Švec hnutí řadí k extrémní pravici. Podle něj hnutí cílí na „voliče extrémně nespokojené, názorově asi ne úplně konsenzuální“. Pavel Šaradín v době vzniku hnutí uvedl, že usiluje o radikálnější protestní voliče, o lidi nespokojené se společenským pořádkem, kteří chtějí „politiky silných slov a rychlých řešení“.¹⁰⁶

¹⁰⁴ Webové stránky hnutí Svoboda a přímá demokracie. Dostupné z: < <https://www.spd.cz/>>

¹⁰⁵ KOLMAN, Petr. Je SPD extrémní pravice? A je to vůbec pravice? Dostupné z: <<http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=181&clanek=011849>>

¹⁰⁶ Okamurova SPD zaujme jen extrémně nespokojené voliče, shodují se experti. Dostupné z: < https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/okamura-pritahne-extremne-nespokojene-volice-shoduji-se-politologove.A150616_190158_domaci_san>

V srpnu roku 2015 proběhla první volební konference hnutí Svoboda a přímá demokracie. Na základě hlasování delegátů byl zvolen předsedou hnutí Tomio Okamura a místopředsedou Radim Fiala. Členy předsednictva se dále stali poslanec Jaroslav Holík, Radek Rozvoral a Miloslav Rozner.

Hnutí si tamtéž odhlasovalo rozšíření svého názvu, pro snadnější identifikaci ze strany potenciálních voličů, na Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD). V roce 2019 byl název v rámci změny stanov upraven na Svoboda a přímá demokracie (SPD).

V krajských volbách v roce 2016 kandidoval ohnutí ve většině krajů ve volební koalici se subjektem Strana práv občanů (tzv. Zemanovci) a jeho kandidáti získali celkem 18 mandátů v jednotlivých krajských zastupitelstvech. Přičemž koalice jako celek dosáhla 34 mandátů. Dne 19. listopadu 2016 na další Celostátní konferenci přijalo hnutí usnesení, ve kterém mj. konstatuje, že do následujících voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2017 bude kandidovat samostatně.¹⁰⁷

V těchto volbách hnutí získalo 10,64 % a 22 poslaneckých mandátů. V průběhu stávajícího volebního období hnutí (prozatím) opustili 4 poslanci: na jaře roku 2019 to byli zákonodárci zvolení v Moravskoslezském kraji, Ivana Nevludová, Lubomír Volný a Marian Bojko, kteří posléze založili politické hnutí Jednotní-Alternativa pro Patriots, a v létě roku 2020 pak poslankyně zvolená za Ústecký kraj, Tereza Hyťhová. Naopak na jaře roku 2020 poslanecký klub SPD posílil poslanec Jaroslav Foldyna, zvolený na kandidátní listině České strany sociálně demokratické.

V roce 2017 se hnutí taktéž stalo členským subjektem evropské politické strany Hnutí pro Evropu národů a svobody.

Na Celostátní konferenci v roce 2018 obhájili na další tříleté období posty předsedy a místopředsedy hnutí Tomio Okamura a Radim Fiala. Funkce řadových členů předsednictva obhájili Jaroslav Holík a Radek Rozvoral. Nově se členem předsednictva stal liberecký poslanec Radovan Vích, který tak nahradil Miloslava Roznera, jenž už svou funkci neobhajoval.¹⁰⁸

V komunálních volbách v roce 2018 získal ohnutí v rámci celé republiky celkem 161, ovšem (s výjimkou Ústí and Labem) žádný z nich v českých krajských městech.

¹⁰⁷ Webové stránky hnutí Svoboda a přímá demokracie. Dostupné z: : < <https://www.spd.cz/>>

¹⁰⁸ Webové stránky hnutí Svoboda a přímá demokracie. Dostupné z: : < <https://www.spd.cz/>>

Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 získalo hnutí dva mandáty europoslanců (Ivan David a Hynek Blaško) a je součástí europoslanecké frakce Identita a demokracie.

Ve vztahu k Evropské unii a myšlence evropské integrace se postoj hnutí v průběhu let vyvinul od tzv. měkkého euroskepticismu požadujícího významné reformy EU po dnešní jednoznačně tvrdý euroskepticismus s cílem odchodu České republiky z EU.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 ZEVRUBNÉ POROVNÁNÍ SOUDRŽNOSTI HLASOVÁNÍ EUROSKEPTICKÝCH STRANICKÝCH FRAKCIÓN V EVROPSKÉM PARLAMENTU VE ZKOUMANÝCH OBDOBÍCH

Ve volebním období 2014 – 2019 byla sledována hlasování europarlamentních frakcí Evropa svobody a přímé demokracie (EFFD – 129 hlasování) a Evropa národů a svobody (EFD – 81 hlasování od jejího ustavení v červenci roku 2015). V právě probíhajícím volebním období 2019 – 2024 bylo sledováno 62 hlasování (již jediné euroskeptické) europoslanecké frakce Identita a demokracie (ID).

Tento výběr tvořila výhradně meritorní, věcná a obsahová hlasování, nikoli hlasování technická či procedurální. Přičemž do něj byly zařazeny všechny zásadní záležitosti, ke kterým se Evropský parlament v předmětné době vyjadřoval (unijní rozpočet, společná zemědělská politika, evropská energetická politika, záležitosti migrační a azylové politiky, problematika posuzování dodržování tzv. zásad právního státu v unijních členských zemích, tzv. Zelená dohoda pro Evropu a mnohé další). A byl kladen důraz i na to, aby zde byly co možná rovnoměrně zastoupeny veškeré tematické agendy a politiky, kterými se v oné době Evropský parlament zabýval.

Hlasování byla vyhodnocována tím způsobem, že bylo zjišťováno převažující (většinové) stanovisko (pro, proti, zdržení se) ve frakci ke konkrétnímu projednávanému návrhu (bodů), přičemž tomuto většinovému stanovisku byla přiřazena procentuální hodnota sdělující, jak velká část (kolik procent) poslanců dané skupiny zastávala stanovisko, které bylo v daném hlasování převládající. Tato procentuálně hodnota je zároveň číslem vyjadřující míru soudržnosti frakce v daném konkrétním hlasování.

Současně bylo sledováno a evidováno, jaká část europoslanecké frakce (příslušníci jakých národních politických stran) zastávala v každém jednom sledovaném hlasování menšinové stanovisko. Jestliže se jednalo pouze o jednotlivce, nikoli a postoj celé národní skupiny, bylo to speciálně zmíněno.

Co se týče hodnocení a označení většinového stanoviska, vycházelo z jeho vztahu ke konečnému schválení (či zamítnutí) příslušného návrhu, o kterém bylo hlasováno, v plénu Evropského parlamentu. To znamená, že hlasování proti i zdržení se hlasování byly souhrnně považovány za hlasování „proti návrhu“, přičemž pokud v některých jednotlivých případech ve frakci převažovalo hlasování v podobě zdržení se, je to v evidenci zaznamenáno a zmíněno.

6.1 FRAKCE EVROPA SVOBODY A PŘÍMÉ DEMOKRACIE (VOLEBNÍ OBDOBÍ 2014-2019)

Datum hlasování	Předmět hlasování	Soudržnost v %	Převažující stanovisko	Menšinové stanovisko
16. 7. 2014	Jmenování členů Evropské komise	90	Proti	Itálie, (část poslanců)
17. 7. 2014	Situace na Ukrajině	80	Proti	Litva
17. 7. 2014	Nezaměstnanost mladých	51,3	Pro	Velká Británie
17. 7. 2014	Eskalace násilí Izrael-Palestina	89,5	Zdrželi se	Litva
22. 10. 2014	Návrh souhrnného rozpočtu EU na rok 2015	97,6	Proti	Litva
13. 11. 2014	Dohoda o přidružení mezi EU a Moldávií	89,7	Proti	Litva, Polsko
25. 11. 2014	Zaměstnanost a sociální aspekty	59	Proti	Itálie, Litva, Polsko
27. 11. 2014	Vyjádření nedůvěry Evropské komisi	100	Pro	-
27. 11. 2014	Jednotný digitální trh	92,5	Proti	Litva, Francie
17. 12. 2014	Vlastní zdroje Unie – úprava příspěvků členských států	59,5	Proti	Itálie
17. 12. 2014	Uznání palestinského státu	54	Proti	Itálie
18. 12. 2014	Dohoda o přidružení s Gruzíí	54	Proti	Itálie, Polsko
18. 12. 2014	Pronásledování demokratické opozice ve Venezuele	59	Zdrželi se	Itálie
11. 2. 2015	Společná pravidla dovozu	52,4	Proti	Itálie, Litva, Polsko
11. 2. 2015	Označování	51,2	Proti	Itálie, ČR
10. 3. 2015	Výroční zpráva Evropské centrální banky	92,5	Proti	Litva, Polsko
10. 3. 2015	Výroční zpráva o politice hospodářské soutěže EU	52,5	Proti	Itálie, Litva, Polsko

10. 3. 2015	Pokrok v oblasti rovnosti mužů a žen	52,5	Proti (zdrželi se)	Itálie, Litva, ČR
11. 3. 2015	Dohoda o stabilizaci a přidružení EU – Černá Hora	50		
11. 3. 2015	Celní kvóty pro dovoz masa	51,2	Proti	Itálie, Litva, Polsko
11. 3. 2015	Dovoz zemědělských produktů z Turecka	51,2	Proti	Itálie, Litva, Polsko
12. 3. 2015	Prohlášení k únosům křesťanů Islámským státem	52,8	Pro	Itálie, Polsko
12. 3. 2015	Prohlášení k vraždě Borise Němcova a stavu demokracie v Rusku	91,7	Pro	Velká Británie (část poslanců)
12. 3. 2015	Výroční zpráva Vysoké představitelky EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku	85,7	Proti	Litva, Polsko
12. 3. 2015	Situace ve Venezuele	91,7	Proti	Švédsko, Litva
25. 3. 2015	Finanční pomoc Ukrajině	91,2	Proti	Litva
15. 4. 2015	Změna víceletého finančního rámce	72	Pro	Polsko, ČR, Švédsko
15. 4. 2015	Zřízení Výboru pro zaměstnanost	73	Pro	Velká Británie, ČR, Polsko
15. 4. 2015	Uvolnění finančních prostředků z fondu přizpůsobení se globalizaci	56,3	Pro	Velká Británie, ČR, Švédsko
28. 4. 2015	Mezinárodní úmluva o normách pro pracovníky na rybářských plavidlech	75	Pro	Velká Británie, ČR

28. 4. 2015	Návrh opravného rozpočtu č. 2/2015: změna VFR na období 2014–2020	63,3	Pro	Velká Británie, ČR, Polsko
28. 4. 2015	Protokol k Dohodě o partnerství a spolupráci mezi ES a Ruskem	70	Pro	Velká Británie, Švédsko
28. 4. 2015	Evropský film v digitální éře	90	Proti	Francie, Litva
29. 4. 2015	Dohoda o stabilizaci a přidružení s Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií	70	Pro	Velká Británie, Švédsko
29. 4. 2015	Strategie v oblasti alkoholu	54,8	Pro	Velká Británie
29. 4. 2015	Mimořádné zasedání Evropské rady (23. dubna 2015) – nedávné tragédie ve Středozezemním moři a migrační a azylová politika EU)	58,5	Pro	Velká Británie, Litva, ČR
30. 4. 2015	Pronásledování křesťanů na světě v souvislosti se zavražděním studentů v Keni teroristickou skupinou aš-Šabáb	57,1	Proti	Velká Británie, Litva, ČR, Polsko
30. 4. 2015	Výroční zpráva Evropské investiční banky za rok 2013	65,5	Pro	Velká Británie, Litva, ČR, Polsko, Švédsko
19. 5. 2015	Ochranná opatření stanovená v dohodě se Švýcarskou konfederací	53,5	Proti	Itálie, Francie, Polsko, ČR, Litva
19. 5. 2015	Financování rozvoje	54,8	Proti	Itálie, Francie, Litva

19. 5. 2015	Příležitosti v oblasti zeleného růstu	53,7	Proti	Itálie, Francie
20. 5. 2015	Dohoda o obchodu, rozvoji a spolupráci s Jihoafrickou republikou	51,2	Pro	Velká Británie
20. 5. 2015	Mateřská dovolená	52,8	Proti	Itálie. Litva
21. 5. 2020	Provádění společné bezpečnostní a obranné politiky	100	Proti	-
21. 5. 2020	Financování společné bezpečnostní a obranné politiky	100	Proti	-
21. 5. 2020	Zpráva o pokroku Turecka za rok 2014	51,3	Pro	Velká Británie
10. 6. 2015	Situace ve vztazích EU-Rusko	100	Proti	-
10. 6. 2015	Evropská strategie energetické bezpečnosti	97,7	Proti	Litva
11. 6. 2015	Strategická vojenská situace v povodí Černého moře po nezákonné anexi Krymu Ruskem	100	Proti	-
7. 7. 2015	Rybolovná práva ve vodách EU rybářským plavidlům plujícím pod venezuelskou vlajkou	60,5	Proti	Itálie
7. 7. 2015	Odvětví ovoce a zeleniny v období od reformy z roku 2007	58,8	Proti	Itálie
7. 7. 2015	Vnější dopad politiky EU v oblasti obchodu a investic na iniciativy veřejného a soukromého sektoru	55,8	Proti	Itálie, Francie

8. 7. 2015	Jednání o Transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic (TTIP)	97,5	Proti	Švédsko
8. 7. 2015	Dohoda o stabilizaci a přidružení s Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie	59,1	Proti	Itálie, Polsko
8. 7. 2015	Dohoda o stabilizaci a přidružení se Srbskem	57,1	Proti	Itálie, Polsko
8. 7. 2015	Rezerva tržní stability pro systém EU pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů	100	Proti	-
8. 7. 2015	Iniciativa zelené zaměstnanosti	56,4	Proti	Itálie
9. 7. 2015	Vytváření unie kapitálových trhů	97,6	Proti	Polsko
9. 7. 2015	Evropský program pro bezpečnost	58,5	Proti	Itálie
8. 9. 2015	Stav dodržování základních práv v EU (2013–2014)	57,5	Proti	Itálie
8. 9. 2015	Rodinné podniky v EU	92,5	Proti	Polsko, Litva, Francie
8. 9. 2015	Podpora podnikání mladých prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy	95,1	Proti	Francie, Litva

9. 9. 2015	Investice pro zaměstnanost a růst: posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti Unie	97,7	Proti	Litva
9. 9. 2015	Profesní dráha žen ve vědě a na vysokých školách	57,1	Proti	Itálie, Litva
10. 9. 2015	Úloha EU v mírovém procesu na Blízkém východě	54,8	Proti	Itálie, Litva, Francie
10. 9. 2015	Vytvoření konkurenceschopného pracovního trhu EU pro 21. století	55,2	Proti	Itálie, Litva, Francie
6. 10. 2015	Úmluva Mezinárodní organizace práce o nucené práci: záležitosti týkající se justiční spolupráce v trestních věcech	55,8	de facto Proti (formálně převaha zdržení se)	Itálie, Litva, Francie
6. 10. 2015	Společná ustanovení o evropských strukturálních a investičních fondech: zvláštní opatření pro Řecko	60,5	Proti	Itálie
7. 10. 2015	Protokol k Evropsko-středomořské dohodě o obecných zásadách účasti Tuniska na programech Unie	55,8	Proti	Itálie, Litva
7. 10. 2015	Finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie	57,1	Proti	Itálie, Litva
8. 10. 2015	Trest smrti	56,4	Proti	Itálie, Francie

8. 10. 2015	Rovné příležitosti a rovné zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání	97,3	Proti	Itálie
27. 10. 2015	Zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb: zrušení směrnice o zdanění příjmů z úspor	93,2	Proti	Francie, Litva, Švédsko
28. 10. 2015	Návrh souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2016	100	Proti	-
11. 11. 2015	Reforma volebního práva Evropské unie	100	Proti	-
24. 11. 2015	Politika soudržnosti a marginalizované komunity	60,5	Proti	Itálie
2. 12. 2015	Zvláštní zpráva evropské veřejné ochránkyně práv v rámci šetření z vlastního podnětu týkajícího se agentury Frontex	55,9	Pro	Velká Británie, Polsko, ČR
16. 12. 2015	Směrem k evropské energetické unii	97,7	Proti	Litva
17. 12. 2015	Výroční zpráva o lidských právech a demokracii ve světě v roce 2014 a politika EU v této oblasti	57,1	Proti	Itálie
19. 1. 2016	Hodnocení a výzvy regulace finančních služeb EU	100	Proti	-
21. 1. 2016	Dohoda o stabilizaci a přidružení EU-Kosovo	53,8	Proti	Itálie, Francie

2. 2. 2016	Pravidla upravující přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)	58,5	Proti	Itálie, Francie, Litva
4. 2. 2016	Situace v oblasti lidských práv na Krymu, zejména práv krymských Tatarů	51,3	Pro	Itálie, ČR, Polsko
8. 3. 2016	Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do činnosti Evropského parlamentu	59,5	Proti	Itálie
10. 3. 2016	Zpráva o Černé Hoře za rok 2015	97,6	Proti	Litva
12. 4. 2016	Vyučování o EU ve škole	62,2	Proti	Itálie
10. 5. 2016	Ochrana před dovozem subvencovaných výrobků ze zemí, které nejsou členy Evropské unie	60	Pro	Velká Británie, Švédsko, ČR
26. 5. 2016	Strategie pro jednotný trh	52,9	Proti	Itálie, Litva
23. 6. 2016	Zpráva o pokroku v oblasti energie z obnovitelných zdrojů	60,7	Pro	Polsko, Švédsko, ČR, Německo
5. 7. 2016	Uprchlíci: sociální začlenění a uplatnění na pracovním trhu	63,6	Proti	Itálie
13. 9. 2016	Dohoda mezi EU a Čínou v souvislosti s přistoupením Chorvatska	54,8	Proti (formou zdržení se)	Itálie, Francie, Polsko
4. 10. 2016	Uzavření Pařížské dohody přijaté v rámci Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu jménem Evropské unie	52,5	Proti	Itálie, Francie, Litva
16. 10. 2016	Mechanismus EU pro demokracii, právní stát a základní práva	59	Proti	Itálie
22. 11. 2016	Evropská obranná unie	97,5	Proti	Francie

24. 11. 2016	Vztahy mezi EU a Tureckem	96,6	Proti (formou zdržení se)	Francie
13. 12. 2016	Stav základních práv v Evropské unii v roce 2015	59	Proti	Itálie
14. 12. 2016	Provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky	100	Proti	-
14. 2. 2017	Výroční zpráva o politice hospodářské soutěže EU	96,2	Proti	Litva
15. 2. 2017	Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi Kanadou a EU	85,2	Proti	ČR, Francie, Švédsko,
2. 3. 2017	Provádění programu „Evropa pro občany“	54	Proti	Itálie, Litva, Francie
16. 3. 2017	Elektronická demokracie v Evropské unii: možnosti a výzvy	82,6	Proti	Itálie
5. 4. 2017	Pohyby uprchlíků a migrantů: úkoly vnější činnosti EU	100	Proti	-
16. 5. 2017	Dohoda o stabilizaci a přidružení mezi EU a Bosnou a Hercegovinou	55,9	Proti	Itálie, Litva, Polsko
1. 6. 2017	Zavedení dočasných autonomních obchodních opatření pro Ukrajinu	54,5	Pro	Velká Británie, Německo
14. 6. 2017	Zpráva o Kosovu za rok 2016	54,3	Proti	Itálie, Litva
6. 7. 2017	Zpráva o Turecku za rok 2016	53,1	Proti	Itálie, Francie
12. 9. 2017	Opatření na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu	88,2	Proti	Francie, Švédsko, Litva

4. 10. 2017	Ustanovení schengenského acquis týkající se Vízového informačního systému v Bulharsku a Rumunsku	53,8	Proti	Itálie, Litva
5. 10. 2017	Posílená spolupráce: Úřad evropského veřejného žalobce	53	Proti	Itálie, Polsko
25. 10. 2017	Aspekty týkající se základních práv v integraci Romů v EU: boj proti nesnášenlivosti vůči Romům	96,7	Proti	Velká Británie – 1 poslanec
16. 11. 2017	Strategie EU-Afrika: urychlení rozvoje	91,7	Proti	Itálie, Litva, Francie
12. 12. 2017	Změny některých nařízení v oblasti zemědělství a rozvoje venkova	58,8	Proti	Itálie, Litva, Francie
16. 1. 2018	Ženy, rovnost žen a mužů a spravedlnost v oblasti klimatu	55,6	Proti	Itálie, Litva, Francie
7. 2. 2018	Revize rámcové dohody o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí	100	Proti	-
13. 3. 2018	Rovnost žen a mužů v obchodních dohodách EU	90,5	Pro	Velká Británie
17. 4. 2018	Status a financování evropských politických stran a evropských politických nadací	100	Proti	-
19. 4. 2018	Společný systém daně z přidané hodnoty, pokud jde o povinnost dodržovat minimální základní sazbu	93,9	Proti	Francie, Litva

3. 5. 2018	Pluralita a svoboda sdělovacích prostředků v Evropské unii	61,1	Proti	Itálie, Litva, Francie
13. 6. 2018	Vzájemné vztahy EU-NATO	95	Proti	Francie
4. 7. 2018	Reforma volebního práva Evropské unie	93,1	Proti	Francie, Litva
11. 9. 2018	Zvláštní opatření pro Řecko	58,3	Proti	Itálie, Francie
3. 10. 2018	Sazby daně z přidané hodnoty	94,3	Proti	Francie
13. 11. 2018	Minimální standardy pro menšiny v EU	66,7	Proti	Itálie
11. 12. 2018	Azylový, migrační a integrační fond: změna přidělení zbývajících částek	69,7	Proti	Itálie
16. 1. 2019	Evropský sociální fond plus (ESF+)	62,2	Proti	Itálie, Litva
12. 2. 2019	Provádění Listiny základních práv Evropské unie v institucionálním rámci EU	69,4	Proti	Itálie
12. 3. 2019	Stav politických vztahů mezi EU a Ruskem	100	Proti	-
4. 4. 2019	Rovnováha mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob	51,7	Proti	Velká Británie, Polsko
18. 4. 2019	Čína - zejména situace náboženských a etnických menšin	73	Pro	Německo, Francie ¹⁰⁹

¹⁰⁹ Evropský parlament: výsledky hlasování.

Dostupné z: <<https://www.europarl.europa.eu/plenary/cs/minutes.html>>

6.2 FRAKCE EVROPA NÁRODŮ A SVOBODY (VOLEBNÍ OBDOBÍ 2014-2019)

Datum hlasování	Předmět hlasování	Soudržnost v %	Převažující stanovisko	Menšinové stanovisko
7. 7. 2015	Rybolovná práva ve vodách EU rybářským plavidlům plujícím pod venezuelskou vlajkou	88,2	Pro	Nizozemsko, Velká Británie, Itálie
7. 7. 2015	Odvětví ovoce a zeleniny v období od reformy z roku 2007	87,8	Proti	Nizozemsko, Velká Británie, Polsko
7. 7. 2015	Vnější dopad politiky EU v oblasti obchodu a investic na iniciativy veřejného a soukromého sektoru	81,8	Proti	Itálie, Polsko
8. 7. 2015	Jednání o Transatlantickém partnerství v oblasti obchodu a investic (TTIP)	100	Proti	-
8. 7. 2015	Dohoda o stabilizaci a přidružení s Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie	85,7	Pro	Itálie
8. 7. 2015	Dohoda o stabilizaci a přidružení se Srbskem	85,3	Pro	Itálie
8. 7. 2015	Rezerva tržní stability pro systém EU pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů	100	Proti	-
8. 7. 2015	Iniciativa zelené zaměstnanosti	57,1	Pro	Itálie, Belgie, Polsko
9. 7. 2015	Vytváření unie kapitálových trhů	91,2	Proti	Polsko, Rakousko

9. 7. 2015	Evropský program pro bezpečnost	100	Proti	-
8. 9. 2015	Stav dodržování základních práv v EU (2013–2014)	100	Proti	-
8. 9. 2015	Rodinné podniky v EU	89,5	Pro	Nizozemsko, Velká Británie
8. 9. 2015	Podpora podnikání mladých prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy	84,2	Pro	Nizozemsko, Velká Británie, Polsko
9. 9. 2015	Investice pro zaměstnanost a růst: posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti Unie	97,3	Proti	Rumunsko
9. 9. 2015	Profesní dráha žen ve vědě a na vysokých školách	100	Proti	-
10. 9. 2015	Úloha EU v mírovém procesu na Blízkém východě	100	Proti	-
10. 9. 2015	Vytvoření konkurenceschopného pracovního trhu EU pro 21. století	96,6	Proti	Rumunsko
6. 10. 2015	Úmluva Mezinárodní organizace práce o nucené práci: záležitosti týkající se justiční spolupráce v trestních věcech	83,8	Pro	Nizozemsko, Velká Británie, Polsko

6. 10. 2015	Společná ustanovení o evropských strukturálních a investičních фондеch: zvláštní opatření pro Řecko	92,1	Proti	Rumunsko, Rakousko
7. 10. 2015	Protokol k Evropsko-středomořské dohodě o obecných zásadách účasti Tuniska na programech Unie	76,3	Proti	Rakousko, Polsko, Rumunsko, Itálie
7. 10. 2015	Finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie	83,8	Pro	Velká Británie, Polsko, Nizozemsko
8. 10. 2015	Trest smrti	75	Proti	Rakousko, Itálie
8. 10. 2015	Rovné příležitosti a rovné zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání	100	Proti	-
27. 10. 2015	Zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb: zrušení směrnice o zdanění příjmů z úspor	81	Pro	Velká Británie, Polsko, Nizozemsko
28. 10. 2015	Návrh souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2016	100	Proti	-
11. 11. 2015	Reforma volebního práva Evropské unie	100	Proti	-
24. 11. 2015	Politika soudržnosti a marginalizované komunity	100	Proti	-

2. 12. 2015	Zvláštní zpráva evropské veřejné ochránkyně práv v rámci šetření z vlastního podnětu týkajícího se agentury Frontex	100	Proti	-
16. 12. 2015	Směrem k evropské energetické unii	100	Proti	-
17. 12. 2015	Výroční zpráva o lidských právech a demokracii ve světě v roce 2014 a politika EU v této oblasti	100	Proti	-
19. 1. 2015	Hodnocení a výzvy regulace finančních služeb EU	97,2	Proti	Německo
21. 1. 2016	Dohoda o stabilizaci a přidružení EU-Kosovo	100	Proti	-
2. 2. 2016	Pravidla upravující přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex)	100	Proti	-
4. 2. 2016	Situace v oblasti lidských práv na Krymu, zejména práv krymských Tatarů	94,6	Proti	Velká Británie, Rumunsko
8. 3. 2016	Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do činnosti Evropského parlamentu	97,4	Proti	Rumunsko
10. 3. 2016	Zpráva o Černé Hoře za rok 2015	100	Proti	-
12. 4. 2016	Vyučování o EU ve škole	100	Proti	-

10. 5. 2016	Ochrana před dovozem subvencovaných výrobků ze zemí, které nejsou členy Evropské unie	66,7	Pro	Velká Británie, Itálie, Německo, Nizozemsko
26. 5. 2016	Strategie pro jednotný trh	100	Proti	-
23. 6. 2016	Zpráva o pokroku v oblasti energie z obnovitelných zdrojů	100	Proti	-
5. 7. 2016	Uprchlíci: sociální začlenění a uplatnění na pracovním trhu	100	Proti	-
13. 9. 2016	Dohoda mezi EU a Čínou v souvislosti s přistoupením Chorvatska	86,5	Proti	Německo, Rakousko
4. 10. 2016	Uzavření Pařížské dohody přijaté v rámci Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu jménem Evropské unie	100	Proti	-
16. 10. 2016	Mechanismus EU pro demokracii, právní stát a základní práva	100	Proti	-
26. 10. 2016	Návrh souhrnného rozpočtu Evropské unie na rok 2017	100	Proti	-
22. 11. 2016	Evropská obranná unie	100	Proti	-
24. 11. 2016	Vztahy mezi EU a Tureckem	53,1	Pro	Belgie, Rakousko, Nizozemsko, Velká Británie
13. 12. 2016	Stav základních práv v Evropské unii v roce 2015	100	Proti	-
14. 12. 2016	Provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky	100	Proti	-

14. 2. 2017	Výroční zpráva o politice hospodářské soutěže EU	100	Proti	-
15. 2. 2017	Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi Kanadou a EU	100	Proti	-
2. 3. 2017	Provádění programu „Evropa pro občany“	97	Proti	Rumunsko
16. 3. 2017	Elektronická demokracie v Evropské unii: možnosti a výzvy	51,5	Proti	Itálie, Francie
5. 4. 2017	Pohyby uprchlíků a migrantů: úkoly vnější činnosti EU	100	Proti	-
16. 5. 2017	Dohoda o stabilizaci a přidružení mezi EU a Bosnou a Hercegovinou	97,1	Proti	Polsko
1. 6. 2017	Zavedení dočasných autonomních obchodních opatření pro Ukrajinu	100	Proti	-
14. 6. 2017	Zpráva o Kosovu za rok 2016	100	Proti	-
6. 7. 2017	Zpráva o Turecku za rok 2016	100	Proti	-
12. 9. 2017	Opatření na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu	97,4	Proti	Rumunsko
4. 10. 2017	Ustanovení schengenského acquis týkající se Vízového informačního systému v Bulharsku a Rumunsku	100	Proti	-
5. 10. 2017	Posílená spolupráce: Úřad evropského veřejného žalobce	96,8	Proti	Polsko

25. 10. 2017	Aspekty týkající se základních práv v integraci Romů v EU: boj proti nesnášenlivosti vůči Romům	100	Proti	-
16. 11. 2017	Strategie EU-Afrika: urychlení rozvoje	100	Proti	-
12. 12. 2017	Změny některých nařízení v oblasti zemědělství a rozvoje venkova	72	Pro	Velká Británie, Nizozemsko, Polsko
16. 1. 2018	Ženy, rovnost žen a mužů a spravedlnost v oblasti klimatu	100	Proti	-
7. 2. 2018	Revize rámcové dohody o vztazích mezi Evropským parlamentem a Evropskou komisí	100	Proti	-
13. 3. 2018	Rovnost žen a mužů v obchodních dohodách EU	100	Proti	-
17. 4. 2018	Status a financování evropských politických stran a evropských politických nadací	100	Proti	-
19. 4. 2018	Společný systém daně z přidané hodnoty, pokud jde o povinnost dodržovat minimální základní sazbu	51,5	Pro	Belgie, Itálie, Německo, Polsko, Rakousko
3. 5. 2018	Pluralita a svoboda sdělovacích prostředků v Evropské unii	100	Proti	-
13. 6. 2018	Vzájemné vztahy EU-NATO	100	Proti	-

4. 7. 2018	Reforma volebního práva Evropské unie	100	Proti	-
11. 9. 2018	Zvláštní opatření pro Řecko	100	Proti	-
3. 10. 2018	Sazby daně z přidané hodnoty	100	Proti	-
13. 11. 2018	Minimální standardy pro menšiny v EU	100	Proti	-
11. 12. 2018	Azylový, migrační a integrační fond: změna přidělení zbývajících částek	80,6	Proti	Itálie
16. 1. 2019	Evropský sociální fond plus (ESF+)	100	Proti	-
12. 2. 2019	Provádění Listiny základních práv Evropské unie v institucionálním rámci EU	100	Proti	-
12. 3. 2019	Stav politických vztahů mezi EU a Ruskem	100	Proti	-
4. 4. 2019	Rovnováha mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob	77,4	Proti	Itálie, Belgie
18. 4. 2019	Čína - zejména situace náboženských a etnických menšin	82,8	Proti	Itálie ¹¹⁰

¹¹⁰ Evropský parlament: výsledky hlasování.

Dostupné z: <<https://www.europarl.europa.eu/plenary/cs/minutes.html>>

6.3 FRAKCE IDENTITA A DEMOKRACIE (VOLEBNÍ OBDOBÍ 2019-2024)

Datum hlasování	Předmět hlasování	Soudržnost v %	Převažující stanovisko	Menšinové stanovisko
18. 7. 2019	Situace ve Venezuele	50,8	Pro	ČR, Německo, Francie
18. 7. 2019	Vystoupení Spojeného království z EU	100	Proti	-
18. 7. 2019	Situace na hranici mezi USA a Mexikem	100	Pro	-
18. 7. 2019	Rusko, zejména situace aktivistů v oblasti životního prostředí a ukrajinských politických vězňů	95,3	Proti	Finsko, Dánsko
18. 9. 2019	Situace v Turecku, zejména zbavení zvolených starostů funkcí	96,8	Pro	ČR
19. 9. 2019	Význam evropského historického povědomí pro budoucnost Evropy	75,8	Pro	Německo, Belgie, Estonsko, Finsko
19. 9. 2019	Írán, zejména situace obránců práv žen a uvězněných státních příslušníků EU s dvojím občanstvím	97	Pro	Německo, Itálie (jednotlivci)
10. 10. 2019	Víceletý finanční rámec na období 2021–2027 a vlastní zdroje: čas naplnit očekávání občanů	100	Pro	-
10. 10. 2019	Zaměstnanost a sociální politiky v eurozóně	100	Pro	-
10. 10. 2019	Vnější ovlivňování voleb a dezinformace ve vnitrostátních a evropských demokratických procesech	98,5	Proti	ČR

22. 10. 2019	Oprávnění k rybolovu pro plavidla Unie ve vodách Spojeného království a rybolovné operace rybářských plavidel Spojeného království ve vodách Unie	100	Pro	-
22. 10. 2019	Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (2014–2020)	72,7	Pro	ČR, Německo, Finsko, Dánsko
23. 10. 2019	Návrh souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2020 – všechny oddíly	100	Proti	-
24. 10. 2019	Zahájení jednání o přistoupení se Severní Makedonií a Albánií	100	Proti	-
24. 10. 2019	Turecká vojenská operace v severovýchodní Sýrii a její následky	98,5	Pro	ČR
24. 10. 2019	Egypt	100	Proti	-
24. 10. 2019	Finanční pomoc členským státům na pokrytí závažné finanční zátěže, která jim byla způsobena v návaznosti na vystoupení Spojeného království z Unie bez dohody	100	Proti	-
14. 11. 2019	Kriminalizace sexuální výchovy v Polsku	100	Proti	-
26. 11. 2019	Práva dětí u příležitosti 30. výročí Úmluvy o právech dítěte	90	Pro	ČR, Estonsko, Belgie, Dánsko

28. 11. 2019	Přistoupení EU k Istanbulské úmluvě a další opatření v boji proti genderově podmíněnému násilí	60,8	Proti	Itálie, Finsko
18. 12. 2019	Právní stát na Maltě po nedávných odhaleních v souvislosti s vraždou Daphne Caruanové Galiziové	100	Proti	-
18. 12. 2019	Veřejná diskriminace osob LGBTI a nenávistné projevy vůči nim, včetně tzv. zón bez LGBTI	100	Proti	-
19. 12. 2019	Situace Ujgurů v Číně	71	Pro	ČR, Rakousko, Německo, Francie (jednotlivci)
19. 12. 2019	Ruský zákon o „zahraničních agentech“	93	Proti	Rakousko, Finsko, Dánsko, Estonsko
15. 1. 2020	Zelená dohoda pro Evropu	98,6	Proti	Dánsko
16. 1. 2020	Probíhající slyšení podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU týkající se Polska a Maďarska	100	Proti	-
16. 1. 2020	Postoj Evropského parlamentu ke konferenci o budoucnosti Evropy	100	Proti	-
29. 1. 2020	Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii	97,2	Proti	Německo (jednotlivci)

30. 1. 2020	Rozdíly v odměňování žen a mužů	95,7	Proti	Belgie, ČR
12. 2. 2020	Uzavření Dohody o volném obchodu mezi EU a Vietnamem	83,3	Proti	Německo, Dánsko
12. 2. 2020	Nezákonný obchod se zvířaty v zájmovém chovu v EU	82	Pro	ČR, Německo
16. 4. 2020	Nařízení o změně víceletého finančního rámce na období 2014–2020	89	Pro	Německo, Dánsko
18. 6. 2020	Doporučení pro jednání o novém partnerství se Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku	100	Proti	-
19. 6. 2020	Obnovení trestního stíhání předsedy vlády České republiky v souvislosti se zneužitím finančních prostředků EU a potenciálními střety zájmů	59,2	Pro	Itálie, ČR, Nizozemsko
19. 6. 2020	Protesty proti rasismu v návaznosti na smrt George Floyda	100	Proti	-
8. 7. 2020	Zvláštní pravidla o vysílání řidičů v odvětví silniční dopravy	98,6	Proti	Estonsko
10. 7. 2020	Strategie EU v oblasti veřejného zdraví po skončení pandemie COVID-19	100	Proti	-
15. 9. 2020	Fond pro spravedlivou transformaci	98,4	Proti	Dánsko

15. 9. 2020	Situace v Bělorusku	58,4	Proti	Itálie, Finsko
15. 9. 2020	Situace v Rusku a otrávení Alexeje Navalného	94,4	Proti	Finsko, Dánsko, Estonsko
16. 9. 2020	Návrh rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů Evropské unie	100	Proti	-
17. 9. 2020	Zjištění zřejmého nebezpečí závažného porušení zásady právního státu ze strany Polska	100	Proti	-
8. 10. 2020	Provádění společné obchodní politiky – výroční zpráva za rok 2018	97,2	Pro	Belgie, Dánsko
7. 10. 2020	Vytvoření mechanismu EU pro demokracii, právní stát a základní práva	100	Proti	-
8. 10. 2020	Právní stát a základní práva v Bulharsku	100	Proti	-
20. 10. 2020	Provádění dohody o přidružení mezi EU a Moldavskou republikou	83,8	Pro	ČR, Belgie, Rakousko, Dánsko
21. 10. 2020	Politika zaměstnanosti a sociální politika eurozóny v roce 2020	97,3	Proti	ČR
21. 10. 2020	Hospodářské politiky eurozóny v roce 2020	100	Proti	-

22. 10. 2020	Společná zemědělská politika – podpora pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy a financovány EZZF a EZFRV	96	Proti	ČR, Dánsko
23. 10. 2020	Rovnost žen a mužů v zahraniční a bezpečnostní politice EU	97	Proti	Itálie (jednotlivci)
23. 10. 2020	Společná zemědělská politika – financování, řízení a sledování	92,8	Pro	ČR, Belgie, Finsko, Estonsko
12. 11. 2020	Investiční plán pro udržitelnou Evropu – jak financovat Zelenou dohodu pro Evropu	98,7	Proti	Dánsko
14. 11. 2020	Prodej zboží na dálku a určitá domácí dodání zboží	98,4	Proti	Dánsko
23. 11. 2020	Řešení míry bezdomovectví v Evropské unii	89	Pro	ČR, Dánsko, Belgie, Estonsko
25. 11. 2020	Bilance evropských voleb	98,5	Proti	Rakousko (jednotlivec)
25. 11. 2020	Posílení svobody sdělovacích prostředků: ochrana novinářů v Evropě, nenávistné projevy, dezinformace a úloha platforem	100	Proti	-
26. 11. 2020	Právo na umělé přerušování těhotenství v Polsku	89	Proti	ČR, Itálie
27. 11. 2020	Rozpočtový proces na rok 2020: společný návrh	100	Proti	-
28. 11. 2020	Stav v oblasti svobod v Alžírsku	100	Proti	-
15. 12. 2020	Provádění nařízení Dublin III	100	Proti	-

15. 12. 2020	Provádění směrnice o navracení	100	Pro	-
16. 12. 2020	Víceletý finanční rámec, podmíněnost v oblasti právního státu a vlastní zdroje	100	Proti	-
16. 12. 2020	Nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027	100	Proti ¹¹¹	-

¹¹¹Evropský parlament: výsledky hlasování.

Dostupné z: <<https://www.europarl.europa.eu/plenary/cs/minutes.html>>

7 EUROSKEPTICKÉ FRAKCE V EVROPSKÉM PARLAMENTU VE VOLEBNÍCH OBDOBÍCH 2014-2019 A 2019 – 2024: ROZBOR A VYHODNOCENÍ VÝZKUMU SOUDRŽNOSTI HLASOVÁNÍ

7.1 STATISTICKÝ PŘEHLED

Průměrná soudržnost (na jedno) hlasování frakce Evropa svobody a přímé demokracie (EFDD) ve volebním období 2014 – 2019 činila 71,9 %. A tedy průměrná velikost menšiny, která při jednotlivých hlasováních zastávala odlišné stanovisko, než většina skupiny, činila 28,1% - tedy představovala více než čtvrtinu skupiny.

V oblasti zahraniční politiky byla soudržnost frakce naměřena na úrovni 68,52%.

V oblasti základních institucionálních záležitosti Evropské unie a jejích orgánů a nastavení rámce společných politik byla průměrná soudržnost frakce 77,53%.

V oblasti ekonomických a obchodních agend byla zjištěna průměrná soudržnost hlasování ve výši 82,13%.

V oblasti sociální politiky, zaměstnanosti a rodinné politiky byla zaznamenána soudržnost hlasování 55,57%.

V otázkách lidských práv, rovnosti mužů a žen a menšinových práv byla naměřena průměrná soudržnost hlasování na úrovni 65,16%.

V oblasti zemědělství činila průměrná soudržnost hlasování v rámci frakce 64,2%.

V oblasti migrační a azylové politiky byla hodnota průměrné hlasovací soudržnosti hlasování 69,12 %.

A co se týče agendy životního prostředí, činila průměrná soudržnost hlasování 55,63%.

Zcela jednotná byla frakce v 10,94% ze sledovaných hlasování.

Poslanci britské Strany nezávislosti zastávali menšinové stanovisko v 15,63% sledovaných hlasováních.

Italští poslanci z Hnutí pěti hvězd zastávali menšinové stanovisko ve 49,22% sledovaných hlasováních.

Poslanci strany Švédští demokraté zastávali menšinové stanovisko v 8,59% sledovaných hlasováních.

Čeští europoslanci za Stranu svobodných občanů Petr Mach a Jiří Payne (v průběhu volebního období se vystřídali) zastávali menšinové stanovisko ve 12,5% sledovaných hlasováních.

Francouzská europoslankyně Joëlle Bergeron zastávala menšinové stanovisko ve 25% sledovaných hlasováních.

Litevský europoslanec Rolandas Paksas zastával menšinové stanovisko ve 40 % sledovaných hlasováních.

Polský europoslanec Robert Iwaskiewicz zastával menšinové stanovisko ve 17,97% sledovaných hlasováních.

Německá europoslankyně Beatrix von Storch (Alternativa pro Německo) zastávala menšinové stanovisko ve 6,81% sledovaných hlasováních.

Jedním z určujících momentů pro celkovou (ne)soudržnost v hlasování frakce byl (ne)soulad postojů jejích dvou nejsilnějších složek, britské Strany nezávislosti (UKIP) a italského Hnutí pěti hvězd. V rámci sledované sady hlasování zaujaly protichůdná stanoviska v 64,34% případů.

Průměrná soudržnost (na jedno) hlasování frakce Evropa národů a svobody (ENF) ve volebním období 2014 – 2019 činila 94,28 %. A průměrná velikost menšiny, která při jednotlivých hlasováních zastávala odlišné stanovisko, než většina skupiny, činila 5,73%.

Velmi důležitým faktorem byla početní dominance (17 z celkových 37, tj. 45,94%) francouzských europoslanců z Národní fronty ve frakci. Při plné účasti členů skupiny na hlasování tedy k tomu, aby francouzští zástupci zastávali v rámci frakce většinové stanovisko, stačilo (pokud francouzští poslanci hlasovali jednotně), jestliže společný postoj s nimi sdíleli ještě dva další poslanci frakce z jiných států. A mnohdy, pokud nebyla účast poslanců frakce na hlasování stoprocentní, dokonce tvořili její většinu samotní poslanci Národní fronty.

Zcela jednotná byla frakce v 59,26% ze sledovaných hlasování.

V oblasti zahraniční politiky byla soudržnost frakce naměřena na úrovni 90,1%.

V oblasti základních institucionálních záležitosti Evropské unie a jejích orgánů a nastavení rámce společných politik byla průměrná soudržnost frakce 97,81%.

V oblasti ekonomických a obchodních agend byla zjištěna průměrná soudržnost hlasování ve výši 89,2%.

V oblasti sociální politiky, zaměstnanosti a rodinné politiky byla zaznamenána soudržnost hlasování 92,47%.

V otázkách lidských práv, rovnosti mužů a žen a menšinových práv byla naměřena průměrná soudržnost hlasování na úrovni 97,88%.

V oblasti zemědělství činila průměrná soudržnost hlasování v rámci frakce 82,67%.

V oblasti migrační a azylové politiky byla hodnota průměrné hlasovací soudržnosti hlasování 96,12%.

Co se týče agendy životního prostředí, činila průměrná soudržnost hlasování 89,28%.

Poslanci francouzské Národní fronty (nyní Národní sdružení) zastávali menšinové stanovisko v 1,23 % sledovaných hlasováních.

Italští poslanci zvolení za Ligu severu zastávali menšinové stanovisko v 16,05 % sledovaných hlasováních.

Europoslanci ze Svobodné strany Rakouska zastávali menšinové stanovisko v 8,64% sledovaných hlasováních.

Nizozemští europoslanci ze Strany pro svobodu zastávali menšinové stanovisko ve 12,35% sledovaných hlasováních.

Polští poslanci za Kongres nové pravice zastávali menšinové stanovisko ve 13,58% sledovaných hlasováních.

Belgický europoslanec (za stranu Vlámský zájem) Gerolf Annemans zastával menšinové stanovisko ve 4,94% sledovaných hlasováních.

Rumunský europoslanec (zvolený za Konzervativní stranu) Laurentiu Rebeaga zastával menšinové stanovisko v 11,76% sledovaných hlasováních.

Německý europoslanec Marcus Pretzell (zvolený za Alternativu pro Německo) zastával menšinové stanovisko ve 4,94 % sledovaných hlasováních.

Britská europoslankyně Janice Atkinson zastávala menšinové stanovisko ve 13,58% sledovaných hlasováních.

Průměrná soudržnost (na jedno) hlasování frakce Identita a demokracie (ID) ve volebním období 2019 – 2024 (poslední sledované hlasování se odehrálo 16. 12. 2020) pak činí 93,46%. Průměrná velikost menšiny, která při jednotlivých hlasováních zastává odlišné stanovisko, než většina skupiny, je tedy 6,54 %.

V oblasti zahraniční politiky byla soudržnost frakce naměřena na úrovni 90,13%.

V oblasti základních institucionálních záležitosti Evropské unie a jejich orgánů a nastavení rámce společných politik byla průměrná soudržnost frakce 91,81%.

V oblasti ekonomických a obchodních agend byla zjištěna průměrná soudržnost hlasování ve výši 96%.

V oblasti sociální politiky, zaměstnanosti a rodinné politiky byla zaznamenána soudržnost hlasování 95,43%.

V otázkách lidských práv, rovnosti mužů a žen a menšinových práv byla naměřena průměrná soudržnost hlasování na úrovni 96,86%.

V oblasti zemědělství činila průměrná soudržnost hlasování v rámci frakce 94,4%.

V oblasti migrační a azylové politiky byla hodnota průměrné hlasovací soudržnosti hlasování 100%.

A co se týče agendy životního prostředí, činila průměrná soudržnost hlasování 93,1%.

Ve všech sledovaných ukazatelích se tedy hlasovací soudržnost skupiny (zatím) drží nad hranicí 90%. Přičemž podstatným momentem je v tomto kontextu vysoká soudržnost hlasování (91,94%) dvou nejsilnějších národních složek v rámci frakce, tandemu italské strany Liga (29 poslanců) a francouzského Národního sdružení (23 poslanců), který celkově představuje 68,42% členů skupiny.

Zcela jednotná byla frakce v 46,77% ze sledovaných hlasování.

Italští poslanci zvolení za stranu Liga zastávali menšinové stanovisko v 8,06% sledovaných hlasováních.

Poslanci francouzského Národního sdružení zastávali menšinové stanovisko v 3,23 % sledovaných hlasováních.

Europoslanci zvolení za Alternativu pro Německo zastávali dosud menšinové stanovisko v 14,52% sledovaných hlasováních.

Europoslanci ze Svobodné strany Rakouska zastávali menšinové stanovisko v 6,45% sledovaných hlasováních.

Belgičtí europoslanci zvolení za stranu Vlámský zájem zastávali menšinové stanovisko v 11,29% sledovaných hlasováních.

Europoslanci ze Svobodné strany Rakouska zastávali menšinové stanovisko v 6,45% sledovaných hlasováních.

Čeští europoslanci za hnutí Svoboda a přímá demokracie prozatím zastávali menšinové stanovisko ve 25,8% sledovaných hlasováních.

Europoslanci za Stranu Finů dosud zastávali menšinové stanovisko v 11,29% sledovaných hlasováních.

Dánský europoslanec Peter Kofod (zvolený za Dánskou lidovou stranu) zastával menšinové stanovisko v 24,19% sledovaných hlasováních.

Estonský europoslanec Jaak Madison (Konzervativní lidová strana Estonska) zastával menšinové stanovisko ve 11,29% sledovaných hlasováních.

Nizozemský europoslanec Marcel de Graaff ze Strany pro svobodu zastával menšinové stanovisko ve 2,7% sledovaných hlasováních.

7.2 ANALÝZA A INTERPRETACE ZJIŠTĚNÝCH DAT

Na základě zjištěných rozborů hlasování lze tedy, co se týče volebních období Evropského parlamentu po roce 2014 hovořit o dvou typech euroskeptických frakcí:

Prvním typem je názorově nepříliš soudržná a nepříliš koherentní frakce Evropa svobody a přímé demokracie (EFFD) ve volebním období 2014 – 2019, druhým typem pak poměrně názorově a postojově soudržné (a to nikoli pouze v tématech týkající se podoby evropské integrace) frakce Evropa národů a svobody (existující v letech 2015 - 2019) a (následnická) Identita a demokracie (volební období 2019 – 2024).

V prvním případě, u frakce EFDD, hrály značnou roli i okolnosti jejího ustavení resp. silné vzájemné rozpory a animozity europarlamentních euroskeptických stran, včetně rozporů a animozit osobního rázu, kdy nakonec (postupně) vznikly v rámci Evropského parlamentu dvě euroskeptické frakce. A to právě nikoli pouze na základě blízkosti programů a názorů, ale i z jiných příčin a důvodů, kde nechyběly rysy jisté účelovosti.

Poměrně nízká soudržnost hlasování frakce tak byla od počátku determinována zejména odlišnou povahou dvou nejsilnějších složek frakce – britské tvrdě euroskeptické Strany nezávislosti (UKIP) a italského Hnutí pěti hvězd, kde lze o euroskeptickém charakteru tohoto politického subjektu hovořit jen stěží.

I proto byla zaznamenána poměrně nízká hlasovací soudržnost v oblasti otázek týkajících se krucióálních institucionálních záležitostí Evropské unie a podoby nastavení (budoucí) integrace.

Důležitým faktorem byl zajisté i liberalismus Hnutí pěti hvězd v hodnotových a společenských otázkách, zatímco většina ostatních subjektů frakce zastávala v těchto záležitostech spíše konzervativní postoje.

A ve většině ostatních agend (kromě ekonomické) byla tato soudržnost ne ještě významně nižší úrovní - ať už se jednalo o oblast sociální a rodinnou, oblast zemědělství, životního prostředí či lidských práv.

A poměrně nízká hlasovací soudržnost (69,12%) byla naměřena i v agendě migrační a azylové politiky, což je tematická oblast, kde je v rámci reflexe euroskeptických stran často předpokládán konsensus. Což ovšem může být v tomto konkrétním případě ovlivněno skutečností, že italské Hnutí pěti hvězd (které navíc ani není typickým „antimigračním“ subjektem) ve svých postojích upřednostňovalo italské národní zájmy, což jsou především zájmy hraniční (vstupní) země do EU (a schengenského prostoru), v posledních letech enormně přetížené imigrací zejména z Afriky a požadující vyšší míru solidarity v rámci EU včetně přerozdělení migrantů a žadatelů o azyly z Itálie do ostatních členských států.

Určitou roli v (ne)soudržnosti hlasování frakce hrál i fakt, že zde byli přítomni čtyři poměrně autonomní poslanci (z Francie, Litvy, Polska a Německa), kteří ve většině případů opustili strany, za které byli zvoleni a často tedy hlasovali jen na základě vlastní politické úvahy a přesvědčení, které začasťe nebylo dominantně euroskeptické.

Vysoká hlasovací soudržnost frakcí ENF a (následnické ID) je, kromě jiného, i důsledkem toho, že většina jejich členských subjektů je (a byla) zároveň také členskými /popř. pozorovatelskými subjekty společné evropské politické strany – nejprve Hnutí za Evropu národů a svobody (MENF), nyní Strany identity a demokracie. Tudíž jejich vztah a spolupráce byly a jsou výrazně pevnější a těsnější než tomu bylo u frakce EFDD.

I proto, že zde existuje pravidelný mechanismus a harmonogram porad a konzultací na nejrůznejších úrovních a platformách a jistý systém koordinace.

Důležitým momentem pro soudržnost frakcí ENF/ID (a celé širší aliance okolo nich) byla i tzv. migrační krize v roce 2015, která urychlila užší politickou institucionalizaci dosud spíše volnějšiho uskupení. Ostatně, sama frakce ENF vznikla v Evropském parlamentu právě až v létě roku 2015.

Ve volebním období 2014 - 2019 frakci početně dominovala francouzská Národní fronta, což ovlivnilo hlasovací (ne)soudržnost rozhodujícím způsobem. Projevilo se to například v tom, že nejnižší hlasovací soudržnost byla zaznamenána v oblasti zemědělské politiky, kde jsou dlouhodobě a tradičně francouzské národní priority a akcenty odlišné od většiny ostatních členských států. A jsou rozhodně nadřazeny loajalitě v rámci europarlamentní frakce anebo stranické rodiny.

Totéž platí i o agendě životního prostředí, o ekonomických záležitostech (kde hrála důležitou roli odlišná ekonomická programatika subjektů frakce, kdy např. nizozemská Strana pro svobodu je ekonomicky liberální, zatímco Národní fronta spíše etatistická či paternalistická) či o tematice sociální politiky, kde byla „odvětvová“ hlasovací soudržnost také nižší celková průměrná hlasovací soudržnost v rámci frakce. Poslední takovou oblastí pak byla agenda zahraniční politiky, která je velmi specifická a jednoznačně dominantní roli v ní hrají národní zájmy a národní příslušnost, včetně hlubokých historických a geopolitických determinant.

Naopak nadprůměrná hlasovací soudržnost byla zjištěna v oblasti podoby nastavení unijní integrace, v azylové a migrační politice a také v oblasti lidských a menšinových práv a tzv. genderových otázek. Jelikož totožný trend byl zaznamenán i ve volebním období 2019 – 2024 u hlasování frakce Identita a demokracie, lze říci, že vedle obecného euroskepticismu a kritiky současné podoby evropské unijní integrace se další společným programovým a ideologickým rysem této stranicko-politické aliance stává i určitý hodnotový a společenský konzervatismus, tradicionalismus a „identitářství“ a kritický postoj vůči rozšiřování menšinových práv a konceptu tzv. pozitivní diskriminace.

Co se dále týče hlasování a postojů frakce Identita a demokracie a jejích jednotlivých složek ve volebním období 2019 – 2024, celková průměrná hlasovací soudržnost sice mírně poklesla (což ovšem může být ovlivněno i proměnou složení a „váhy“ jednotlivých odvětvových hlasování, tzn., že např. ubylo hlasování o migračních otázkách), ovšem významně se zvýšila průměrná hlasovací soudržnost v oblastech, kde byla v předchozím volebním období nejnižší – zejména v tématech ekonomických, sociálních, zemědělských a ekologických. Nyní se soudržnost ve všech těchto, i ostatních, „odvětvových“ hlasováních drží nad úrovní 90%.

Jedním z důvodů může být i to, že ve všech těchto tematických otázkách se čím dál více objevuje i prvek jejich unifikace a posilování kompetencí unijních orgánů v jejich rámci, k čemuž jsou všechny členské subjekty frakce značně kritické - ovšem současně se i zde nepochybně projevuje sbližování a koordinace postojů a názorů jednotlivých frakčních komponent.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce si kladla za prvořadý cíl zmapovat faktické postoje – vyjádřené konkrétními hlasováními – politických stran deklarujících se, anebo označovaných, jako euroskeptické v rámci obdobně definovaných poslaneckých skupin na půdě Evropského parlamentu od roku 2014 do současnosti.

A to především s důrazem na to, do jaké míry byly tyto postoje v rámci jednotlivých euroskeptických frakcí vzájemně kompatibilní resp. jak vysoká (či naopak nízká) byla soudržnost těchto frakcí a jejich jednotlivých (národních) členských subjektů.

Na základě zjištěných dat lze konstatovat, že minimálně v rovině agendy týkající se nastavení institucionální architektury Evropské unie ve smyslu rozšiřování kompetencí jejích orgánů či portfolia tzv. společných politik, dalšího prohlubování evropské integrace, přenášení nových kompetencí z národních států na unijní úroveň a posilování nadnárodních integračních prvků se v naprosto drtivé většině případů chovaly jednotlivé sledované subjekty v souladu se svou základní programatikou, tj. vystupovaly (hlasovali) proti návrhům a tendencím, které by evropskou integraci utužovaly a zesilovaly. S jedinou částečnou výjimkou, kterou představovalo ve volebním období 2014 – 2019 italské Hnutí pěti hvězd (součást frakce Evropa svobody a přímé demokracie), které ovšem na druhou stranu při důkladnější analýze nelze považovat za klasickou (ani měkce) euroskeptickou stranu.

Tato skutečnost měla i klíčový vliv na to, že hlasování a postoje frakce Evropa svobody a přímá demokracie nelze v celkovém náhledu hodnotit jako soudržné a koherentní z pohledu míry shody jejích jednotlivých členských subjektů (kterými nadto byli ve čtyřech případech i jednotliví, de facto politicky nezařazení, poslanci). A to ani v rámci průměru všech sledovaných hlasování, ani na úrovni soudržnosti hlasování a postojů v jednotlivých oborových agendách.

Proto by bylo v případě této frakce na místě hovořit spíše než o euroskeptickém uskupení, o časově podmíněné (a částečně účelové) ad hoc alianci. Což lze dokladovat i tím, že v současném volebním období Evropského parlamentu nemá tato frakce žádný následnický (pokračovatelský) subjekt. Velká Británie (a s ní i Strana nezávislosti) Evropskou unii (a s ní pochopitelně i Evropský parlament) opustila, europoslanci Hnutí pěti hvězd jsou nyní mezi tzv. nezařazenými a Švédští demokraté jsou součástí frakce Evropští konzervativci a reformisté (ECR).

Zástupci českých Svobodných, vedle britské Strany nezávislosti ve volebním období 2014 - 2019 v rámci frakce Evropa svobody a přímé demokracie jediné důsledně (tvrdě) euroskeptické strany, již znovu do Evropského parlamentu zvolení nebyli.

Naopak, přestože zejména rozbor hlasování ve volebním období 2014 – 2019 byl, z hlediska frekvence hlasování i projednávaných témat, do jisté míry ovlivněn nástupem epidemie koronaviru, výstupy a postoje frakce Evropa národů a svobody (2015 – 2019) a následnické skupiny Identita a demokracie (po volbách v roce 2019) za velmi soudržné a kohorentní považovat lze. A to jak v celkovém měřítku, tak i co se týče blízkosti názorů jejich členských subjektů v jednotlivých odvětvových agendách, v některých z nich dokonce velmi silně.

Samozřejmě - u vědomí všech rozdílů a nuancí v programatice a ideologii jednotlivých členských subjektů těchto frakcí, jejichž základem je jednak disonance mezi nimi v oblasti ekonomické politiky, kdy zde existuje na jedné straně skupina stran, kterým je bližší spíše ekonomický liberalismus (nizozemská Strana pro svobodu, Alternativa pro Německo či Dánská lidová strana) a na straně druhé strany a hnutí vyznávající v ekonomických otázkách pohled více etatistický, paternalistický a sociálně orientovaný (francouzské Národní sdružení, italská Liga či česká Svoboda a přímá demokracie) – ale v první řadě pak preference národních zájmů (které mohou být odlišné či protichůdné) v jednotlivých tématech projednávaných na půdě Evropského parlamentu.

Ale zdá se, že postupem času a politického vývoje začínají v rámci frakce Identita a demokracie (která se zároveň opírá o evropskou politickou Stranu identity a demokracie) převažovat charakteristiky, které mají jednotlivé politické subjekty společné.

Jak vyplývá z výzkumu, který je součástí této práce, jsou jimi, vedle důrazu na národní suverenitu a primát národních států v mezinárodním systému a silně kritického postoje vůči současné podobě Evropské unie a evropské integrace – tedy vedle euroskepticismu – zejména inklinace ke konzervatismu a tradicionalismu v hodnotových a společenských otázkách a politický odpor vůči progresivnímu a extenzivnímu pojetí lidských a menšinových práv, tzv. multikulturalismu a proti liberálnímu pojetí migrační a azylové politiky.

A toto konstatování pak může být i určitým východiskem pro odpověď na otázku položenou v úvodu této diplomové práce: Zda subjekty sdružené v aktuálně existující euroskeptické frakci Identita a demokracie tvoří tzv. stranickou rodinu v klasickém výkladu tohoto termínu resp. v tom smyslu, jak ji známe v případě mezinárodních aliancí a federací keřanskodemokratických, sociálnědemokratických (socialistických), liberálních či zelených stran.

A to nejen z technicistního, formálního pohledu, kdy jsou tyto politické strany sdruženy (mimo koexistence v europarlamentní frakci) i v (nadmárodní) evropské politické Straně identity a demokracie. To je pro kladnou odpověď na položenou otázku pouze nutná, nikoli postačující, podmínka.

Na základě vyhodnocení praktické části této práce (výzkum soudržnosti hlasování frakce /frakcí/), jejímž úkolem bylo poskytnout relevantní obraz o stavu jednoty (resp. podobnosti či odlišnosti) postojů zkoumaných subjektů v kontextu jejich ideologie a programatiky, je možné odpovědět, že do velké míry ano. Respektive, že k tomu mají velmi výrazně nakročeno a že se k naplnění základních obsahových (materiálních) kritérií stranické rodiny v posledních pěti letech viditelně přibližují.

Lze i říci, že v případě aliance politických subjektů sdružených na půdorysu Strany identity a demokracie a europarlamentní frakce Identita a demokracie dochází ke konvergenci politických charakteristik a některých základních konstituant a definičních znaků užívaných v instrumentáriu politické vědy a teorie pro deskripci euroskepticismu a tzv. pravicového populismu. Doplněných o některé další charakteristiky a znaky. I proto, pokud bychom připustili, že tyto politické subjekty mohou tvořit stranickou rodinu, je otázkou k uvážení i sémantická rovina problému – tzn. jak tuto entitu nazývat, aby byla co nejpřesněji a nejvěrněji postížena její programaticko-ideologická povaha. A zde by již zřejmě samotný termín „euroskepticismus“ nepostačoval resp. vyžadoval by doplnění odalšé adjektivum.

Výzkumná část práce tedy – při vědomí jejích různých limitů, zejména faktoru času (pro vyšší validitu výstupu by vzhledem k dynamice politického vývoje v Evropské unii a evropských institucích bylo třeba zkoumat hlasování v ještě delším časovém horizontu) a skutečnosti, že pro autoritativnější soud je nutné zkoumat ještě i jiné politické (pro)jevy než jen hlasování dotýčných subjektů v Evropském parlamentu – spíše nepotvrdila jednu z výchozích hypotéz textu, která zněla, že skupina relevantních evropských euroskeptických politikých stran netvoří homogenní stranickou rodinu.

Lépe řečeno, nepotvrdila ji v celém časovém rozsahu práce. I proto, že tato hypotéza (ve zpětném pohledu mylně) kladla až přílišnou váhu na to, že ve volebním období Evropského parlamentu v letech 2014-2019 existovaly vedle sebe dvě frakce charakterizované jako euroskeptické.

Příčemž až na základě podrobnější analýzy bylo zjištěno, že de facto šlo pouze o jednu plnohodnotnou a soudržnou euroskeptickou frakci (Evropa národů a svobody, nyní Identita a demokracie) a o jedno (nepříliš soudržné) ad hoc uskupení s některými eurokeptickými složkami a rysy (Evropa svobody a přímé demokracie).

Proto je nutné tuto nepřesnou výchozí hypotézu precizovat a přeformulovat ji v tom smyslu, že od roku 2015 (institucionalizace frakce Evropa národů a svobody) lze vývoj a budování jedné takové stranické rodiny sledovat.

Až následný vývoj nám ukáže, zda se jedná o nezvratný trend, anebo jen o různými vnějšími okolnostmi a faktory podmíněné intermezzo.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knížní zdroje:

- ARATÓ, Krisztina a Petr KANIOK. *Euroscepticism and European Integration*. 1. vydání. Zagreb: CPI. 2009. ISBN 978-953-7022-20-4.
- BRACK, Nathalie. *Opposing Europe in the European Parliament: rebels and radicals in the chambre*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan. 2018. ISBN 978-1-137-60199-5.
- CABADA, Ladislav. *Volby do Evropského parlamentu jako volby druhého řádu: reflexe voleb v nových členských zemích EU ze středovýchodní Evropy*. 1. vyd. Praha: Oeconomica. 2010. ISBN 978-80-245-1718-6.
- CLARK, Stephen a Julian Priestley. *Europe's parliament: people, places, politics*. 1. vyd. London: John Harpe. 2012. ISBN 978-0-9571501-0-2.
- CORBETT, Richard, Francis JACOBS, Michael SHACKLETON. *The European parliament*. 1. vyd. London: John Harper Publishing. 2018. ISBN 978-0-9934549-5-0.
- DANICS, Štefan a Ladislava Tejchmanová. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.
- DIALER, Doris, Andreas MAURER a Margarethe RICHTER. *Handbuch zum Europäischen Parlament*. 1. vyd. Baden-Baden: Nomos, 2015. ISBN 978-3-8329-6474-0.
- DOČKAL, Vít, Petr KANIOK a Jan ZÁVĚŠICKÝ. *Evropský parlament*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2007. ISBN 978-80-210-4329-9.
- HAVLÍK, Vlastimil a Petr Kaniok. *Euroskepticismus a země střední a východní Evropy*. 1. vyd. Brno. Masarykova univerzita. 2007. ISBN 80-210-4016-5.
- HLOUŠEK, Vít a Lubomír Kopeček. *Politické strany. Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. 1. vyd. Praha: Grada publishing. ISBN 978-80-247-3192-6.
- HLOUŠEK, Vít a Petr Kaniok. *Evropské politické strany po východním rozšíření*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2007. ISBN 978-80-210-4385-5
- HYNČICA, Pavel, Pavel MAŠKARINEC a Lukáš NOVOTNÝ. *Euroskepticismus ve střední Evropě*. Praha: Academia. 2016. ISBN 978-80-200-2619-4.

KUBÁT, Michal, Jiří KOCIAN a Martin MEJSTRŮ. *Populismus v časech krize*. 1. vyd. Praha: Karolinum. 2016. ISBN 978-80-246-3439-5.

MANSFELDOVÁ, Zdeňka a Petra Guasti. *Euroskepticismus a percepce evropského integračního procesu v České republice v letech 2004-2010*. 1, vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd české republiky. 2012. ISBN 978-80-7330-217-7.

MUDDE, Cas a Cristóbal Rovira Kaltwasser. *Populism: A Very Short Introduction*. 3. vyd. Oxford. Oxford University Press. 2017.

MUDDE, Cas. *Populist Radical Right Parties in Europe*. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press. 2007. ISBN 978-05-1149-203-7.

ROGER, Léa. *Voice(s) in the European Parliament: deliberation and negotiation in EP committees. 1*, vyd. Baden Baden: Nomos. 2016. ISBN 978-3-8487-1496-4.

SCHMITT, Hermann. *European parliament elections after eastern enlargement*. 1. vyd. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2010, ISBN 978-0-415-55675-0.

ŠLOSARČÍK, Ivo, Zuzana Kasáková A KOLEKTIV. *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*. 1. vyd. Praha: Grada. 2013. ISBN 978-80-247-3567-2.

ŠMEJKAL VÁCLAV A KOLEKTIV. *Evropská unie po brexitu : právně-institucionální budoucnost evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer. 2018. ISBN 978-80-7598-098-4.

TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *Opposing Europe?: the comparative party politics of euroscepticism. Volume 1. Case studies and country surveys*. 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-925830-7.

TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *Opposing Europe?: the comparative party politics of euroscepticism. Volume 2. Comparative and theoretical perspectives*. 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-925835-2.

TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *The party politics of euroscepticism in EU member and candidate states*. 1. vyd. Brighton: University of Sussex. 2001.

VOLAARD, Hans. *European disintegration: a search for explanations*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan. 2018. ISBN 978-1-137-41464-9.

Internetové zdroje:

ABEDI, Amir. and Thomas Carl Lundberg. Doomed to failure? UKIP and the organisational challenges facing right-wing populist anti-political establishment parties. 2008. Dostupné z <<https://academic.oup.com/pa/article-abstract/62/1/72/1486769>>

BĚHALOVÁ, Žaneta. Vývoj a cíle německé politické strany Alternative für Deutschland. Diplomová práce. Olomouc. 2018. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/63cbb/25119605>>

BREXIT. <Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/brexit.aspx>>

BRNINSKÁ, Anna. Strana pro svobodu a otázka imigrace v Nizozemsku. Diplomová práce. Praha. 2014. Dostupné z: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/149547/>>

ČANČÍKOVÁ, Edita. Vývoj a role pravicově orientovaných stran v Dánském království. Diplomová práce. Praha. 2010. Dostupné z:

<[file:///C:/Users/kobzaj/Downloads/DPTX_2008_2_11230_0_266377_0_86629%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/kobzaj/Downloads/DPTX_2008_2_11230_0_266377_0_86629%20(1).pdf)>

DUDÁKOVÁ, Barbora. Volební úspěch populistické radikální pravice ve Finsku. Diplomová práce. Brno, 2012. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/s4fs5x/>>

Evropský parlament: výsledky hlasování.

Dostupné z: <<https://www.europarl.europa.eu/plenary/cs/minutes.html>>

Farage a jeho brexitová strana ovládla eurovolby. Konzervativci zažili debakl. Dostupné z: <<https://echo24.cz/a/SZbKr/farage-a-jeho-brexitova-strana-ovladla-eurovolby-konzervativci-zazili-debakl>>

Hnutí pěti hvězd. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/tema/clanek/hnuti-peti-hvezd-40096657>>

HOTOVÝ, Jakub. Svobodná strana Rakouska a volby do Národní rady v roce 1999.

Bakalářská práce. České Budějovice. 2019. Dostupné z: <https://wstag.jcu.cz/portal/studium/prohlizeni.htm>

<wstag.jcu.cz/portal/studium/prohlizeni.htm>

HORÁČKOVÁ, Lucie. Fenomén euroskepticismu na příkladu německé AfD a české SPD.

Bakalářská práce. Praha. 2019.

Dostupné z: <<https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/107094>>

HRUŠKOVÁ, Tereza. Proměna politické strany Liga Severu v Itálii, Diplomová práce. Praha. 2016. Dostupné z: <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/162696/>>

KECHLIBAR, Marián. Vlámský zájem na tahu.

Dostupné z: <<https://prima.iprima.cz/komentare/komentar-mariana-kechlibara-vlamsky-zajem-na-tahu>>

KOLMAN, Petr. Je SPD extrémní pravice? A je to vůbec pravice?

Dostupné z: <<http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=181&clanek=011849>>

Konec šéfa Hnutí pěti hvězd aneb Další politická bouře v Itálii na obzoru.

Dostupné z: <<https://plus.rozhlas.cz/robert-schuster-konec-sefa-hnuti-peti-hvezd-aneb-dalsi-politicka-boure-v-italii-8139332>>

Okamurova SPD zaujme jen extrémně nespokojené voliče, shodují se experti.

Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/okamura-pritahne-extremne-nespokojene-volice-shoduji-se-politologove.A150616_190158_domaci_san>

PALUPČÍKOVÁ, Nikola. Euroskepticismus v Itálii: případová studie Hnutí pěti hvězd.

Diplomová práce. Olomouc. 2017. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/v3z8zy/>>

Politický program Svobodných. Dostupné z: <<https://www.svobodni.cz/politicky-program/>>

Populist Parties in Lithuania: Curious Case of Party Order and Its Leadership. Dostupné z:

<https://www.researchgate.net/publication/338031072_Populist_Parties_in_Lithuania_Curious_Case_of_Party_Order_and_Justice_and_its_Leadership>

Po skandálu s videem končí rakouská vláda. Budou předčasné volby.

Dostupné z: <<https://www.e15.cz/zahranicni/po-skandalu-s-videem-konci-rakouska-vlada-budou-predcasne-volby-1358981>>

SASÝNOVÁ, Klára. Národní fronta (Le Front National) – Národní sdružení (Le Rassemblement national) pod vedením Marine Le Penové. Bakalářská práce. Praha. 2019.

Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/212032/>

STRMISKA, Maxmilián. Liga severu: Její postavení a role v italské stranicko-politické soustavě (1993-2002). Dostupné z: <<https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/3933/5330>>

SZCZERBIAK, Aleks. The Congress of the New Right is the latest anti-establishment party to have success in Poland, but it may struggle to secure long-term support.

Dostupné z: <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2014/06/10/the-congress-of-the-new-right-is-the-latest-antiestablishment-party-to-have-success-in-poland-but-it-may-struggle-to-secure-long-term-support/>

Vládu v Itálii sestaví protisystémové Hnutí pěti hvězd a ultrapravicová liga severu. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/vladu-v-italii-sestavi-protisystemove-hnuti-peti-hvezd-a-ultrapravicova-liga-severu-15144>

Vzestup nacionalismu: Co stojí za úspěchem estonské krajní pravice? Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/257046-vzestup-nacionalismu-co-stoji-za-uspechem-estonske-krajni-pravice/>

Webové stránky Dánské lidové strany. Dostupné z: <https://danskfolkeparti.dk/>

Webové stránky Janusz Korwin-Mikke. Dostupné z: <https://korwin-mikke.pl/>

Webové stránky Estonské konzervativní lidové strany. Dostupné z: <https://www.ekre.ee/>

Webové stránky hnutí Svoboda a přímá demokracie. Dostupné z: <https://www.spd.cz/>

Webové stránky Národního sdružení. Dostupné z: <https://rassemblementnational.fr/>

Webové stránky Strany Finů. Dostupné z: <https://www.perussuomalaiset.fi/>

Webové stránky Strany nezávislosti. Dostupné z: <https://www.ukip.org/>

Webové stránky Strany pro svobodu. Dostupné z: <https://www.pvv.nl/>

Webové stránky strany Řád a spravedlnost. Dostupné z: <http://www.ldp.lt/>

Webové stránky strany Švédští demokraté. Dostupné z: <https://eu.sd.se/>

Webové stránky Strany Finů. Dostupné z: <https://www.perussuomalaiset.fi/>

Teze závěrečné diplomové práce

Příjmení, jméno: Doležal Tomáš

Název práce: Frakce euroskeptických politických stran v Evropském parlamentu: konstituce, podoba, politická činnost a změny v kontextu voleb do Evropského parlamentu 2019

Název práce anglicky: Eurosceptic Political Parties Factions in the European Parliament: constitution, form, political activity and changes in the context of the European Parliament elections 2019

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Studijní program: Politologie

Semestr zadání: letní

Zásady zpracování práce:

Základním cílem práce je pokusit se na základě deskripce a analýzy vývoje, činnosti a aktuální podoby a stavu frakcí euroskeptických politických stran v Evropském parlamentu o podrobnou konfrontaci základních ideových postulátů a politických programů těchto subjektů s jejich konkrétními parlamentními postoji a hlasováními v delším časové období (minimálně od roku 2014) - a následně poté o formulaci obecnější charakteristiky jejich politické pozice. Včetně neoddělitelného zhodnocení jednoty či divergence postojů a pozic jednotlivých národních politických stran - členských subjektů tvořících uvedené frakce.

Tato zjištění by poté měla být východiskem pro širší politologickou charakteristiku (skupiny) evropských euroskeptických politických stran – jednak ve smyslu jejich organizace (organizovanosti) resp. koheze, tzn. zda tvoří stranickou rodinu v klasickém slova smyslu, jak ji známe na příkladech keřanskodemokratických, sociálnědemokratických (socialistických), liberálních či zelených (ekologických stran), a zejména ve smyslu jednoty (či odlišnosti) v oblasti programatiky.

V tomto směru bude práce vycházet ze základní hypotézy, že skupina (relevantních) evropských euroskeptických politických stran netvoří homogenní stranickou rodinu (čemuž ostatně mj. nasvědčuje i existence dvou euroskeptických stranických frakcí v Evropském parlamentu ve volebním období 2014-2019) resp. že dokonce v programatice těchto stran existují mnohé poměrně zásadní odlišnosti a rozpory (projevující se např. častým odlišným hlasováním euroskeptických subjektů v Evropském parlamentu).

A že v podstatě jediným pojítkem či společným jmenovatelem politických stran tohoto typu je kritický postoj (a to ještě různého stupně intenzity) k Evropské unii resp. k současné podobě evropského integračního procesu.

Práce bude hledat odpovědi na tyto základní výzkumné otázky:

Hlasovaly (a hlasují) členské subjekty sdružené v existujících frakcích euroskeptických politických stran v Evropském parlamentu dlouhodobě jednotným způsobem?

Hlasovaly (a hlasují) tyto subjekty dlouhodobě v souladu se svými deklarovanými politickými programy a záměry – zejména ve smyslu jejich kritických postojů k současné podobě evropské integrace resp. k přenášení kompetencí z národní na nadnárodní (evropskou) úroveň ?

Lze na evropské úrovni identifikovat skupinu euroskeptických stran, která by naplňovala znaky a charakteristiky typické pro jiné (existující) tradiční evropské stranické rodiny?

Jaké jsou společné znaky a charakteristiky evropských euroskeptických politických stran na straně jedné – a jaké jsou jejich nejvýznamnější diference?

Předběžná náplň práce:

Shrnutí geneze a podoby evropského stranického a politického euroskepticismu, jeho jednotlivých typů, reprezentantů apod. a v souvislosti s tím i podrobnější charakteristika relevantních evropských euroskeptických stran a stranických skupin

Hlavním těžištěm práce bude rozbor složení, politické činnosti, aktivit a hlasování euroskeptických frakcí v Evropském parlamentu – zejména v období 2014 - 2019, s odkazy na dřívější období - a samozřejmě reflexe situace po letošních (2019) květnových volbách do Evropského parlamentu.

Analýza shodných rysů, programových rozdílů a politických animozit rozdílů (včetně jejich příčin a důvodů) jednotlivých evropských euroskeptických stranických aktérů.

Typologizace evropských euroskeptických stran resp. její vývoj a proměny.

Metodika:

Stěžejní částí diplomové práce bude hloubkové porovnání postojů (vyjádřených hlasováním) politických stran hlásících se k euroskeptickým frakcím v Evropském parlamentu ve volebním období 2014 - 2019 a dále v současném volebním období následujícím po volbách v roce 2019.

Toto bude sloužit jako základní nástroj operacionalizace vstupních hypotéz, přičemž práce se bude zabývat primárně obsahovými (faktickými, věcnými, meritorními) hlasováními na plénu evropského parlamentu, nikoli procedurálními hlasováními anebo hlasováními v jednotlivých výborech. S tím, že by ještě dále došlo k rozlišení dle právní síly sekundární evropské legislativy, o které bylo hlasováno (nařízení, směrnice, doporučení).

Výstupem bude komparace hlasování jednak z hlediska tzv. programové shody (zda příslušné politické strany dlouhodobě hlasovaly v souladu se svými předvolebními politickými programy, zejména tam, kde se jednalo o rozšiřování kompetencí orgánů EU, další legislativní unifikaci, prohlubování evropské integrace), a dále z pohledu míry shody jednotlivých členských subjektů euroskeptických frakcí (do jaké míry hlasovaly jednotlivé politické strany v rámci frakcí jednotně, popř. v jakých agendách – a v jakých naopak nikoli).

Zdrojem zde budou oficiální webové stránky Evropského parlamentu.

Struktura práce:

Úvod:

Představení tematiky a základní terminologie, shrnutí dosavadních výzkumů (a jejich výstupů) v oblasti dané problematiky včetně vydané relevantní literatury.

Teoretická část:

Představení termínu a konceptu stranických rodin a evropských politických stran resp. jejich frakcí (politických klubů) v Evropském parlamentu. Reflexe dosavadních výzkumů a prací v oblasti deskripce a analýzy euroskepticismu včetně typologie euroskeptických politických stran. Základní popis fungování Evropského parlamentu z hlediska kompetencí a procedur.

Praktická část:

Relevantní evropské euroskeptické politické strany v období od roku 2014 (nejen) v Evropském parlamentu. Frakce euroskeptických politických stran v Evropském parlamentu ve volebním období 2014 – 2019 resp. v období následujícím po evropských volbách v roce 2019.

Zevrubné porovnání hlasování euroskeptických stranických frakcí v Evropském parlamentu ve zkoumaných obdobích.

Rozbor a vyhodnocení výzkumu, verifikace (falzifikace) vstupních hypotéz.

Závěr:

Komentář zjištění práce, zejména ve vztahu k otázkám, které byly v jejím úvodu položeny. Postižení klíčových momentů vyplývajících se sběru dat, zajímavé výstupy a trendy, které se v průběhu práce objevily.

Seznam odborné literatury:

ARATÓ, Krisztina a Petr KANIOK. *Euroscepticism and European Integration*. 1. vydání. Zagreb: CPI. 2009. ISBN 978-953-7022-20-4.

BRACK, Nathalie. *Opposing Europe in the European Parliament: rebels and radicals in the chambre*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan. 2018. ISBN 978-1-137-60199-5.

CABADA, Ladislav. *Volby do Evropského parlamentu jako volby druhého řádu: reflexe voleb v nových členských zemích EU ze středovýchodní Evropy*. 1. vyd. Praha: Oeconomica. 2010. ISBN 978-80-245-1718-6.

CLARK, Stephen a Julian Priestley. *Europe's parliament: people, places, politics*. 1. vyd. London: John Harpe. 2012. ISBN 978-0-9571501-0-2.

CORBETT, Richard, Francis JACOBS, Michael SHACKLETON. *The European parliament*. 1. vyd. London: John Harper Publishing. 2018. ISBN 978-0-9934549-5-0.

DANICS, Štefan a Ladislava Tejchmanová. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.

DIALER, Doris, Andreas MAURER a Margarethe RICHTER. *Handbuch zum Europäischen Parlament*. 1. vyd. Baden-Baden: Nomos, 2015. ISBN 978-3-8329-6474-0.

DOČKAL, Vít, Petr KANIOK a Jan ZÁVĚŠICKÝ. *Evropský parlament*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2007. ISBN 978-80-210-4329-9.

HAVLÍK, Vlastimil a Petr Kaniok. *Euroskepticismus a země střední a východní Evropy*. 1. vyd. Brno. Masarykova univerzita. 2007. ISBN 80-210-4016-5.

HLOUŠEK, Vít a Petr Kaniok. *Evropské politické strany po východním rozšíření*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2007. ISBN 978-80-210-4385-5

HYNČICA, Pavel, Pavel MAŠKARINEC a Lukáš NOVOTNÝ. *Euroskepticismus ve střední Evropě*. Praha: Academia. 2016. ISBN 978-80-200-2619-4.

KUBÁT, Michal, Jiří KOCIAN a Martin MEJSTŘÍK. *Populismus v časech krize*. 1. vyd. Praha: Karolinum. 2016. ISBN 978-80-246-3439-5.

MANSFELDOVÁ, Zdeňka a Petra Guasti. *Euroskepticismus a percepce evropského integračního procesu v České republice v letech 2004-2010*. 1, vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd české republiky. 2012. ISBN 978-80-7330-217-7.

MUDDE, Cas a Cristóbal Rovira Kaltwasser. *Populism: A Very Short Introduction*. 3. vyd. Oxford. Oxford University Press. 2017.

MUDDE, Cas. *Populist Radical Right Parties in Europe*. 1. vyd. Cambridge: Cambridge University Press. 2007. ISBN 978-05-1149-203-7.

ROGER, Léa. *Voice(s) in the European Parliament: deliberation and negotiation in EP committees. 1*, vyd. Baden Baden: Nomos. 2016. ISBN 978-3-8487-1496-4.

SCHMITT, Hermann. *European parliament elections after eastern enlargement*. 1. vyd. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2010, ISBN 978-0-415-55675-0.

ŠLOSARČÍK, Ivo, Zuzana Kasáková A KOLEKTIV. *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*. 1. vyd. Praha: Grada. 2013. ISBN 978-80-247-3567-2.

ŠMEJKAL VÁCLAV A KOLEKTIV. *Evropská unie po brexitu : právně-institucionální budoucnost evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer. 2018. ISBN 978-80-7598-098-4.

TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *Opposing Europe?: the comparative party politics of euroscepticism. Volume 1. Case studies and country surveys*. 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-925830-7.

TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *Opposing Europe?: the comparative party politics of euroscepticism. Volume 2. Comparative and theoretical perspectives*. 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-925835-2.

TAGGART, Paul a Aleks Szczerbiak. *The party politics of euroscepticism in EU member and candidate states*. 1. vyd. Brighton: University of Sussex. 2001.

VOLAARD, Hans. *European disintegration: a search for explanations*. 1. vyd. London: Palgrave Macmillan. 2018. ISBN 978-1-137-41464-9.

Jazyk práce: čeština

Typ práce: diplomová práce

Obor práce: politologie, politické strany

Klíčová slova: Euroskepticismus, Evropská unie, Evropský parlament, frakce, politické strany, populismus, volby

Keywords: Euroscepticism, European Union, European Parliament, factions, political parties, populism, elections